

Täysistunto

Torstai 8.9.2016 klo 16.03—21.01

Täysistunto alkoi klo 16.03. Täysistunto päättyi klo 21.01.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.03—18.30) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.30—21.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys Fennovoiman ydinvoimalahankkeen turvallisuusasioista (Riitta Myller sd)

Suullinen kysymys SKT 77/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäinen kysymys, edustaja Myller.

Keskustelu

16.04 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Eduskunnan syksy on ilmeisesti yllättänyt ministerit, koska ministeriaitiossa on aika monta tyhjää paikkaa. Asiallisesti kysymykseni kuuluisi ministeri Rehnille, mutta kun hän ei ole nyt paikalla ja tiedän, että myös pääministeri on hyvin aktiivisesti seurannut energia-asioita, ja kun tämä aihe liittyy myös hänen omaan kotialueeseensa, niin esitän kysymyksen hänelle.

Tällä viikolla A-studio kertoi Fennovoiman ydinvoimahankkeesta ja siihen liittyvistä, Säteilyturvakeskuksen havainnoimista turvallisuusepäselvyyksistä. Yhtiön työntekijät ovat kertoneet painostuksesta ja turvallisuusasioiden sivuuttamisesta ydinvoimalan rakennushankkeessa. A-studion elokuisen raportin mukaan turvallisuusasioiden allekirjoittajia on jopa vaihdettu, jos alkuperäinen asiantuntija ei ole suostunut hyväksymään ja allekirjoittamaan asiaa.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Tämä kaikki tuntuu aivan uskomattomalta. Pääministeri, voiko tämä olla totta?

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että meitä on täällä nyt vain puolet hallituksesta paikalla. Tämä on yhteensattumien summa. Paljon ministereitä on ulkomaanmatkoilla. On muun muassa Ecofinin kokouksia, Pohjoismaiden ministeritapaamisia ja niin edespäin. Osa meistä on kuninkaan valtiovierailulla mukana.

Mitä tulee tähän Fennovoiman hankkeeseen, tosiaan vastuuministeri ei ole nyt paikalla, mutta voin jotakin tähän sanoa. Kaikki, mitkä koskettavat ydinturvallisuutta, ovat vakavia asioita, ja hallitus suhtautuu niihin vakavasti ja tekee tietenkin kaikkensa näitten asioiden kuntoon saamiseksi. Meillä on Säteilyturvakeskuksella näiden asioiden lupa-asiat, ja he tarkastavat tämän. Tiedän, että heidän asiantuntemuksensa on erinomaista ja myöskin maailmalla tunnustettua. Elinkeinoministeri Rehn tapaa huomenna Säteilyturvakeskuksen johtajan säännöllisessä tapaamisessa, ja tiedän, että myöskin tämä kyseinen asia on asialistalla.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.07 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ydinvoima itsessään on ollut myös Suomessa kansalaisten mielipiteitä jakava ja ristiriitoja herättävä asia — erityisesti nämä turvallisuuskysymykset. Sen takia on välttämätöntä, että tämä asia selvitetään. Sosialidemokraatit ovat aina lähteneet siitä, että ydinvoima-asioissa turvallisuuden täytyy olla kaiken edellä. On noudatettava korkeinta mahdollista turvallisuusstandardia. Mitään ei saa jättää tutkimatta eikä huomioon ottamatta.

Kysyn teiltä, hyvä pääministeri, vielä uudestaan siitä, mitä konkreettisesti aiotte tehdä, jotta Fennovoiman turvallisuuskulttuuri ei jätä kysymysmerkkejä eikä sijaa epäilylle. Tämä on kansalaisille elintärkeä kysymys.

16.07 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On juuri näin kuin kysyjä esittää: ydinvoimassa turvallisuus menee kaiken — kaiken — edelle. Se on selvä asia. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnitti huomiota jo viime kesänä 2015 Fennovoimaan liittyviin turvallisuuskysymyksiin ja nosti ne viime kesänä esille. Hyvää turvallisuuskulttuuria täytyy noudattaa, se on selvä asia. Ja kuten hyvin tiedämme, tämä ydinvoimalaan liittyvä lupaprosessi on monivaiheinen ja sitten viime vaiheessa vuonna 2018 Säteilyturvakeskuksen lausunnon perusteella päätetään lopullisesta luvasta. Se on selvää, että jos tuo lausunto ei ole myönteinen, niin lupaa ei tule.

16.08 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että elinkeinoministeri Rehn keskustelee Fennovoiman kanssa tästä tärkeästä asiasta, ja Pyhäjoelle rakennettavan Fennovoiman ydinvoimalan näkökulmasta ovat nämä turvallisuusasiat tosi tärkeitä. Toivonkin, että tämä keskustelu keskittyy nyt siihen — ei enää siihen, rakennetaanko se vai ei, koska siitähän eduskunta on tehnyt päätöksiä. Ja meidän emme voi täällä poliitikkoina mitään tuuliviiripolitiikkaa harrastaa. (Eduskunnasta: Tuuli-voima!) Tässä mielessä tämän lähtökohdan pitää olla hyvä.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Sinänsä on tärkeätä, että Säteilyturvakeskuksen tekemä turvallisuusselvitys tehdään huolella, ja Säteilyturvakeskus on erittäin uskottava, maailmalla arvostusta saava instituutio, joka pystyy sen hyvin tekemään. Sille työlle pitää antaa rauha sen takia, että se lupa olisi mahdollista sitten 2018. Mutta tässä tarvitaan nyt näitä toimenpiteitä, että varmistetaan, että heidän huolensa, siis Säteilyturvakeskuksen huoli, poistuu (Puhemies koputtaa) ja nämä ratkaisut saadaan niin, että voidaan sitten itse lupaprosessiin päästä 2018.

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on juuri näin, eli tämän lupaprosessin tehtävänä on varmistaa se, että turvallisuuskysymykset ovat varmasti kunnossa vuonna 2018. Eduskunta on tehnyt periaatepäätöksen tuosta, ja nyt tämän prosessin aikana sitten turvallisuuskysymyksiin ynnä moniin, moniin muihin kysymyksiin saadaan vastaukset. Säteilyturvakeskuksen, niin kuin edustaja Ihalainenkin totesi, asiantuntemus tunnustetaan maailmalla, ja luotan täysin siihen, mikä heidän arvionsa sitten aikanaan tulee olemaan, ja sen mukaisesti voidaan toimia ja edetä.

16.10 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On äärimmäisen hyvä, että pääministeri suhtautuu tähän esitettyyn kysymykseen tällä vakavuudella, ja on todella hienoa kuulla se, että tekin koette, että mikäli tuo turvallisuusarvio on pielessä, niin silloin tällaista rakentamislupaa ei voida kerta kaikkiaan myöntää.

Tässä Ylen tekemässä jutussa, jossa on siis siteerattu tätä STUKin tekemää selvitystä, todetaan muun muassa, että aikataulupaineet näyttävät vaikuttavan yhtiön johdon toimintaan enemmän kuin turvallisuusnäkökohdat. Nyt herää kysymys siitä, millä aikataululla sitten pystytään tätä rakentamislupaa harkitsemaan. Ja itse asiassa kysyisin teiltä, pääministeri, onko nyt niin, että jos nämä yhtiöiden toiminnot tällä tavalla löperöiksi muuttuvat, niin pitäisikö koko rakentamislupakin tuoda itse asiassa eduskunnan käsittelyyn ja muuttaa tältä osin lainsäädäntöä, koska kyllä tämä juttu nyt antaa erikoisen kuvan tästä Fennovoiman johdon toiminnasta.

16.11 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näissä Säteilyturvakeskuksen tarkastuksissa monesti on yritysten toiminnassa puutteita, ja yrityksellä on aina tietty aika sitten korjata nämä puutteet. Tämä prosessi voi vaikuttaa myöskin aikatauluun, se on selvä asia. Mutta kaiken tämän tarkoituksena on se, että turvallisuusasiat ovat kunnossa silloin, kun lopullinen päätös rakennusluvasta tehdään sitten vuonna 2018. En lähtisi nyt ennakoimaan sitä, miten tämä aika riittää. Minulla, niin kuin olen moneen kertaan tältä paikalta nyt todennut, on täysi luottamus siihen, että Säteilyturvakeskuksen asiantuntemus riittää siihen, että asiat saadaan kuntoon, ja ne myöskin vaaditaan kailta alueella toimivilta toimijoilta.

16.12 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Fennovoima on valinnut reaktoroimittajaksi Rosatomin, jonka reaktoriyömailta muualtakin maailmasta kuuluu hälyttäviä tietoja sekä turvallisuuspuutteista että teknisistä puutteista, esimerkiksi Venäjältä ja Turkista. Nyt näitä vastaavanlaisia uutisia on sitten saatu jo Fennovoimastakin.

Eduskunta myöntäessään sen periaateluvan asetti tiettyjä ehtoja, joista kaksi aikataulurajaa on mennyt umpeen, kotimaisen omistuksen ehto ja korkea-aktiivisen jätteen loppusijoituksen suunnitelman ehto. Molemmissa tapauksissa on katsottu läpi sormien. Fennovoimalle annettiin käytännössä lisäaikaa, kun se temppuili tällä kroatialaisella näennäisomis-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

tajalla, ja tänä vuonna, kun tuli umpeen määräaika, johon mennessä jätteen loppusijoitus-ohjelma pitäisi olla, sitäkin tosiasiaa katsottiin läpi sormien. (Puhemies koputtaa) Pääministeri Sipilä, milloin tämä läpi sormien katsominen Fennovoiman kohdalla päättyy?

16.14 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun mennään prosessin yksityiskohtiin, niin ehkä olisi kohtuullista, että vastuuministeri on vastaamassa näihin kysymyksiin. Se on selvä asia, että kaikkia niitä eduskunnassa päätettyjä ehtoja kunnioitetaan, ja yhtiöltä on pyydetty lisäselvityksiä, ja kun lisäselvitykset on saatu, niin sitten työ- ja elinkeinoministeriö on niiden pohjalta tehnyt aina päätökset ajallaan.

16.14 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä silloin, kun ydinvoimaa rakennetaan, tietysti turvallisuuden pitää olla se ykkösjuttu. Minulla — ja uskon, että koko tässä salissa — on vahva luottamus Säteilyturvakeskuksen osaamiseen. Nyt sitten tullaan näihin aikatauluihin, tässä nyt edustaja Hassikin aiemmassa puheenvuorossaan viittasi näihin aikatauluihin. Tiukasti aikatauluista kiinni pitäminen itse asiassa voi aiheuttaa juuri yhtiössä sitä, että tulee niitä aikataulupaineita. Silloin kun Säteilyturvakeskus vaatii lisäselvityksiä tai lisää turvallisuuteen liittyviä asioita, joku aikataulu voi silloin venyä mutta lopputulos on kuitenkin hyvä: parempi turvallisuus.

Kysynkin pääministeriltä: onko tämä 2018 ehdoton takaraja, vai onko minkälaista mahdollisuutta tästä takarajasta liukua, mikäli tulee näitä tämäntyyppisiä asioita, joissa Säteilyturvakeskus katsoo tämän valvonnan (Puhemies koputtaa) olevan tarpeellista?

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on moneen kertaan todettu, turvallisuudesta ei tingitä. Ehkä minullekin oli tuolla viennedistämismatkoilla yllätys se, kuinka korkealle Säteilyturvakeskuksen osaamista maailmalla myöskin arvostetaan. Se on myöskin meille vientituote, että pystymme valvomaan ydinturvallisuutta maailmalla kunnioitetulla tavalla. Minä olen sataprosenttisen varma siitä, että tämän prosessin aikana valvonta on paikallaan sillä tavalla, että tällaisia huolia ja murheita meillä ei ole sitten, kun lopullista päätöstä tehdään.

16.16 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että suomalaisten enemmistö yhtyy tässä vihreiden näkemykseen, että Fennovoimalle ja Rosatomille periaateluvan myöntäminen oli vakava virhe, ja se enemmistö eduskunnassa, joka muodostui kokoomuksen, keskustan, SDP:n ja perussuomalaisten kansanedustajista pääosin, tässä teki mielestäni virheen. Jos joku on sitä mieltä, että päätös oli väärä, niin sen voi edelleen sanoa. Jos on muuttanut mielipidettään, se on ihan rehellistä sekin — vastauksena edustaja Ihalaiselle.

Mutta nämä toistuvat laiminlyönnit ja viivästymiset ja puutteelliset raportoinnit, mistä edustaja Hassi puhui: Hallitus ei voi antaa sellaista signaalia, että hallitus aina omissa aikatauluissaan joustaa. Ne ovat eduskunnan määrittelemiä aikatauluja, ja Fennovoima on ilmoittanut, että se kykenee rakentamaan tämän ydinvoimalan tavalla, jonka se on luvannut. Mutta Säteilyturvakeskus on virallisissa lausunnoissaan epäillyt tätä kykyä, ja minä luotan kyllä voimakkaasti Säteilyturvakeskukseen, mutta jos hallitus omilla toimillaan aina itse osallistuu päätöksenteon viivästyttämiseen ja antaa lisää aikaa, niin silloin herää kysymys, onko hallitus tosissaan.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Pääministeri, te olette sanonut, että tässä hankkeessa ei ole mitään poliittista, mutta sil-
tikin viime vuoden kesällä ministeri Rehn keskusteli tästä hankkeesta venäläisten kanssa.
(Puhemies koputtaa) Miten tämä voi olla ei-poliittinen hanke teidän mielestänne, päämi-
nisteri?

16.18 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä toimit-
tajavalinta on yhtiön oma päätös. Sen mukaisesti sitten täällä ollaan käsitelty sitä lupapro-
sessia, ja se ei todellakaan ole meille millään tavalla poliittinen päätös, ei vähimmässäkään
määrin. Se on yhtiön oma valinta, ja sen mukaisesti sitten tuota hanketta arvioidaan, ja niin
kuin tässä on nyt jo kymmeniä kertoja todettu, turvallisuudesta piiruakaan tinkimättä. Siitä
hallitus ei tule antamaan periksi, kun lopullista päätöstä sitten arvioidaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys työttömien haastatteluista (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 78/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Andersson.

Keskustelu

16.18 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Myös te-toimistot ovat viime vuosien aika-
na saaneet osansa valtion leikkauspolitiikasta. Kun resursseja on vähennetty, on tämä työt-
tömän näkökulmasta tarkoittanut sitä, että on siirrytty käyttämään sähköisiä lomakkeita, on
siirrytty puhelinyhteydenottoihin ja on joutunut jonottamaan jopa useita kuukausia tapaa-
miseen, jos sellaisen ylipäättänsä saa.

Tässä tilanteessa hallitus on nyt päättänyt pakottaa kaikki työttömät haastatteluihin kol-
men kuukauden välein. Kaiken lisäksi tämä aiotaan tehdä ostamalla palveluita yksityisiltä
firmoilta. (Eduskunnasta: Oho!) Tämä lisää byrokratiaa, te-toimistojen työtaakkaa ja työt-
tömien kontrollointia. Arvoisa pääministeri, miksi hallitus aina etenee keppi, kontrolli ja
pakko edellä, kun puhutaan työttömistä? Jos haluatte turvata työttömille henkilökohtaista
palvelua, niin miksi ette vain turvaa te-toimistoille riittävät resurssit, jotta ne voivat taata ja
tarjota haastattelun, kohtaamisen jokaiselle sitä haluavalle työttömälle (Puhemies koput-
taa) viimeistään kolmen kuukauden kuluessa?

Puhemies Maria Lohela: Tämä kuuluu ministeri Lindströmin vastuulle.

16.20 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva
puhemies! Ihan totta, edustaja Andersson, aikaisempina vuosina aikaisemmat hallitukset
ovat myös tehneet leikkauksia, te-toimistojen resursseja on vähennetty. Se on aivan totta,
ja me tiedämme, että nyt kun ollaan esittämässä tätä kopin ottamista työttömistä elikkä siis
haastatteluja, se tarvitsee lisää resursseja. Me olemme sen tunnistanee. Sen takia olemme
esittäneet tätä 17 miljoonan euron lisärahaa siihen, että niitä resursseja riittää tähän haas-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

tatteluun. Tiedostamme senkin, että naamasta naamaan tämä tulee olemaan aika lailla haastavaa. Sen takia se tekniikan käyttö ei saa olla mikään kummitus. Voidaan järjestää näitä haastatteluja, joiden tarkoitus ei ole sanktioida, vaan tarkoitus on ottaa siitä työttömästä koppi ja kysyä, miten menee, miten me voimme auttaa. Se on tämän koko asian ydin ja pointti. (Eduskunnasta: Hyvä! Erinomaista!)

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.21 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyyspoliittisissa linjauksissa kuitenkin myöskin linjattiin, että tätä sanktiopolitiikkaa tul- laan tiukentamaan. Eli mikäli tarkoitus on vain ottaa koppia, niin miksi samanaikaisesti vahvistetaan tätä sanktiolinjaa?

Ministeri Lindström myöskin sanoo, että te-toimistoille tullaan suuntaamaan lisäresursseja. Kuitenkin ministeri Orpon budjettiesityksessä te-toimistojen toimintamenoja ollaan leikkaamassa. Haluan myös kysyä, kuinka iso osa tästä lisämäärärahasta nyt sitten suun- tautuu näille yksityisille firmoille ja kuinka paljon tästä käytetään vahvistamaan te-toimis- tojen toimintaa.

Mielestäni tästä hallituksen koko työllisyyspolitiikasta paistaa läpi luottamuksen puute suomalaisiin työttömiin. Ilmeisesti tämän hallituksen ajatus on aidosti se, että suomalaisia työmarkkinoita ja työelämää vaivaa se, että ihmiset eivät haluaisi olla töissä, eikä se, että meillä on huutava pula vapaista työpaikoista.

16.22 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson on nyt kyllä aika lailla hukassa tämän asian kanssa, mutta onneksi meillä on tällainen tilaisuus, missä voidaan korjata näitä asioita. (Li Anderssonin välihuuto — Naurua)

Te sanotte, että kyseessä on luottamuksen puute. Se on juuri päinvastoin. Me haluamme luottaa näihin ihmisiin, ja kun tuossa sanoin, että näitten haastattelujen pointti ei ole sank- tiot, haastattelujen pointti on ottaa siitä työttömästä koppi. Meillä on jo vuosia ollut vallal- la käsitys, että ei häiritä niitä ihmisiä, kun ei ole mitä tarjota. Minä tiedän, että siellä toises- sa päässä on ongelma, että mistä ne työpaikat. Sekin pitää hoitaa, ja sitä tämä hallitus te- kee. Tässä on jo kyseessä se, että kun puhutaan tästä sanktiolinjasta, meillä on jo olemassa oleva lainsäädäntö, jota ei vain ole välttämättä noudatettu niin tiukasti kuin olisi ollut mah- dollista.

Yksinkertaisesti: Jos olet passiivinen etkä halua ottaa työtä vastaan, tulee sanktio. Jos olet aktiivinen, sinut palkitaan.

16.23 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasiaan on, että jos olet aktiivinen, siinä tapauksessa se sanktio nyt ainakin varmasti tulee, minkä lisäksi sinä pääset sellaiseen kaavaketivoliin, josta ei ulospääsyä enää löydy. Työtön ei voi kos- kaan etukäteen suomalaisessa järjestelmässä tietää, jos hän ottaa pätkätyön vastaan, jos hän yrittää osa-aikaopiskella, jos hän on kansalaisaktiivinen, kuinka hänelle käy, koska mei- dän työttömyysturvajärjestelmä on niin monimutkainen, niin vaikeasti ennakoitavissa, että edes se työkkärin tati ei pysty tätä sinulle kertomaan. Ja sitä paitsi sinä et saa edes yhteyttä siihen, jotta sinä voisit kysyä.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Jos tässä tilanteessa se, mitä tarjotaan, on lisää kontrollia, niin, ministeri Lindström, se, että pakotetaan ihmisiä tapaamisiin, ei ole kopin ottamista. Se, että annetaan heille edes mahdollisuus tapaamisiin, mitä nyt ei anneta, olisi kopin ottamista. (Hälinää) Tässä tilanteessa ei voi muuta kuin kysyä, eikö olisi aika päästää työttömätkin mukaan normitalkoiisiin, kun se kaikkia muita tuntuu koskevan.

16.24 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyseessä siis yksi toimenpide, tämä haastattelu, ja te vedätte siitä semmoisen johtopäätöksen, että meillä ei ole mitään muuta kuin tämmöistä tulossa. Tässä koko ajan on valtavasti toimenpiteitä, mistä ollaan jo päätetty, mitkä ovat putkessa, mitkä eivät vielä vaikuta. Ja sitten te väitätte, ettei tule mitään toimenpiteitä, positiivisia toimenpiteitä. Me haluamme muuttaa tämän järjettömän monimutkaisen suomalaisen työelämän lainsäädännön eli purkaa sääntelyä. Sen takia olen tullut kaapista ulos ja sanonut, että voisiko näitä lakeja, mitkä ovat nyt voimassa, tulkita jollakin toisella tavalla kuin mitä nyt tulkitaan. Auttaisiko se vapauttamaan tätä toimintaa työttömän eduksi? Hallitus tekee näitä toimenpiteitä työttömän eduksi, ei hänen kiusakseen.

16.25 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin tarpeen tehdä työllistämispolitiikasta nykyistä aktiivisempaa ja ymmärrän tarpeen ottaa työttömästä koppi. Tässä on kuitenkin kaksi ongelmaa. Yksikään suomalainen yrittäjä ei ota huonosti motivoitunutta työntekijää töihin, ja se toinen ongelma on työvoimavirkailijoiden määrä. Meillä on 370 000 työtöntä, virkailijoita 2 200, kun Ruotsissa on yli 14 000. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: miten tämä epäkohta aiotaan korjata?

Ja vielä yksi laskukaava. Sanoitte, että ensi vuodelle lisätään 17 miljoonalla työllistamisrahoja. Tälle vuodelle niitä kuitenkin leikattiin 50 miljoonalla. Ja minun vanhan laskuoppini mukaan, kun 50 miljoonaa otetaan ja 17 miljoonaa annetaan tilalle, ollaan vielä pahasti miinuksella. Miten tämä yhtälö hoidetaan, jotta työvoimavirkailijat eivät kaadu tähän järjestelmään?

16.26 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan totta, tämän koko kuvion yksi suuri huoli on se, miten tämä työvoimaviranomaiskenttä kestää tämän työmäärän. No, sen takia me tarvitsemme myös sitä ulkoistamista, mutta tässä ei ulkoisteta viranomaispäätöksiä, eli ne ovat edelleen siellä työvoimaviranomaisilla. Mutta nämä haastattelut, niitä voidaan ostaa. En näe siinä mitään ihmeellistä, että näin tehdään. Ja kuinka paljon niistä 17 miljoonasta menee sitten tänne, niin en pysty arvaamaan. Varmaan suurin osa menee sinne, koska me tiedämme, että resurssit ovat tiukat. Jo nyt työvoimaviranomaiset tekevät tosi kovilla töitä, ja tämä täytyy tehdä niin taitavasti kuin vain ikinä pystytään, ettei tähän päälle tule tämmöinen kuorma, koska tämän on valtava haaste. Me tiedostamme, että tämä ei ole helppo juttu. Ei tämä ala huomenna, tämä täytyy suunnitella kunnolla. Eli tämä meidän ajatus on koko ajan se, että monimutkainen järjestelmä saadaan notkeammaksi niin, että ihmiset saadaan töihin ja työnteko on aina kannattavampaa kuin se, että ei tee töitä.

16.27 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen yksi tärkeimpiä tehtäviä on saada työttömälle töitä. Ministeri Lindström on erinomaisesti kertonut, mistä tässä muutoksessa on kysymys. Työtön kohdataan nyt kolmen

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

kuukauden välein ja hänelle tehdään henkilökohtainen työllistämissuunnitelma. Meillä on myöskin uusia työkaluja nyt pöydällä. Yksi suurimmista eroista Ruotsiin ja Tanskaan on meillä se, että palkkatukeen käytettävä rahamäärä on selvästi meillä pienempi kuin noilla naapurimailla. Nyt me tuomme tähän kaksi uutta työkalua, eli työttömän peruspäivärahaa voidaan käyttää palkkatukeen ja yrittäjän starttirahaan. Ja nyt neuvottelemme myöskin siitä, että myös ansiosidonnaista voisi jatkossa käyttää palkkatukena ja yrittäjän starttirahana. Tämä tuo myöskin uusia työkaluja siihen keskusteluun, joka käydään kolmen kuukauden välein työttömän kanssa.

16.28 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se on kannattavaa, että työtön pääsee tapaamaan, olipa se sitten työvoimaneuvoja, virkailija tai vaikkapa yksityinen avuntuottaja. Tästä itse asiassa on huomauttanut myös oikeusasiamies, että työllistämissuunnitelmaan ei kaikilla ole pääsyä.

Mutta, arvon ministeri, meidän työvoimaneujamme sanoivat valiokunnan kuulemisessa, että meillä ei ole ollenkaan epätavanomaista, että yhdellä neuvojalla on tuhat asiakasta. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Kun te sanoitte äsken, että nämä haastattelut siirretään yksityiselle puolelle mutta viranomaispäätös tehdään täällä ministeriön puolella tai virkatyönä, niin kysyisin teiltä nyt, oletteko te valmis siihen, että tämä järjestelmä ei tuo uutta karenssikäytäntöä, vaan jos käytetään jotakin, niin käytetään meidän vanhaa järjestelmäämme, koska nyt on liikkeellä se viesti, että kolmen kuukauden välein voidaan myös alentaa työttömyysturvaa. Ja jos tuo päätös tehdään noiden yksityisten tekemien haastattelujen perusteella viranomaispäätöksenä, niin uskallanpa epäillä, että siinä eivät ihan kaikki kunniallisen viranomaistyön merkit täyty.

16.29 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täsmennän hiukan, koska olen itsekin kryptinen enkä ymmärrä omia puheitani. (Naurua)

Nämä haastattelut: Totta kai ne viranomaiset tekevät, jotka jo nyt sitä työtä tekevät, mutta tukena siinä ovat sitten nämä yksityiset palveluntuottajat. Eli eivät he korvaa tätä. Me tiedämme, että siellä on resurssipulaa, ja sitä resurssipulaa paikkaamaan aiotaan sitten palkata näitä ulkoistettuja palveluja. (Li Andersson: Sekin maksaa!) — Kyllä, se maksaa. Sinne on se 17 miljoonaa varattu. — Eli me tiedämme tämän haasteen. Me tiedämme, että jos me alamme yksi kerrallaan näitä ihmisiä haastattelemaan, se on mahdoton savotta. Eli sen takia me mietimme myös sitä, miten tekniikkaa voidaan hyödyntää, miten tämä tehdään käytännössä. Tämä on työn alla, tämä on vasta suunnittelussa. Ei tämä tule huomenna voimaan eikä ylihuomenna, tämä on suunnittelussa. (Tarja Filatov: Entäs se karenssi?)

16.30 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hyvä katsoa myös tätä isoa kysymystä elikkä sitä, että kaikista oleellisintahan tietysti on löytää mahdollisimman monelle työkykyiselle työpaikka. Siitähän tässä kai loppupelissä on kysymys. Ja onhan siinä jo tehtykin paljon, josta ei kaikki vaikuta heti, vaan osa viiveellä, lähtien panostuksesta biotalouteen, kiky-sopimukseen, moniin uudistuksiin, mitä hallitus on tehnyt ja on edelleen tekemässä. Ja nyt, kun monen, monen vuoden jälkeen kesällä saatiin työttömyystilastot, joissa työttömyys oli vähentynyt, monen vuoden jälkeen ensimmäistä kertaa hyviä työttömyystilastoja — tai ei vielääkään hyviä mutta parempia, ensimmäisiä valomerkkejä siitä, (Välihuutoja vasemmalta) että käänne voi olla tapahtumassa,

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

työttömyys voi olla lähdössä laskuun — kysynkin pääministeriltä, mikä teidän arvionne on: Onko tämä Suomi-laiva jo lähdössä parempaan suuntaan? Voiko siihen jo luottaa? Onko Suomi viimein lähdössä nousun tielle?

16.31 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on paljon hyviä merkkejä: Työttömyyden kasvu on pysähtynyt ja kääntynyt jopa hienoiseen laskuun. Työllisyysaste on parantunut jonkun verran siitä, kun hallitus aloitti työskentelynsä, noin puoli prosenttiyksikköä. Esimerkiksi rakennusosalalla on kasvuennustetta tälle vuodelle jo nostettu, itse asiassa tuplattu, yli 6 prosenttiin, ja niin edespäin. Eli kotimainen kysyntä näyttäisi nyt vetävän ihan mukavasti.

Meillä on riskejäkin: meillä on maailmantalouden kasvussa haasteita, Britannian ero EU:sta tulee aiheuttamaan epävarmuutta maailmanmarkkinoille, eikä edelleenkään se meidän vienti vedä sillä tavalla kuin piti.

Eli meillä on positiivisia signaaleja ja on myöskin riskejä. Mutta näistä aineksista on kyllä hyvä rakentaa sitä, mitä hallitusohjelmaa tehtäessä määriteltiin.

Se on tässä positiivista, että se tilannekuva, (Puhemies koputtaa) mikä toukokuussa 2015 tehtiin, on edelleen sama ja niillä lääkkeillä voidaan mennä hyvin eteenpäin.

16.33 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Att höja sysselsättningen är faktiskt nu landets största bekymmer och samtidigt vår utmaning, och vi, alla partier, borde göra allt vad vi kan för att åstadkomma en flexiblare arbetsmarknad där de arbetssökande och arbetsplatserna möts.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden nostaminen on meidän tärkein kysymyksemme. Ainakin seitsemän puoluetta on sitä mieltä. Yksi hallituspuolue oli ilmeisesti sitä mieltä, että kielikokeilujen aikaansaanti on tärkeämpi, mutta kaikki muut seitsemän olivat Ilta-Sanomien mukaan sitä mieltä, että työllisyyden nostaminen on se tärkein asia. Nyt meillä on valtava kohtaanto-ongelma. Edelleen meillä on se tilanne, että ne työttömät, jotka ovat rekisterissä, ja ne avoimet työpaikat eivät kohtaa.

RKP on itse esittänyt omassa ryhmän kesäkokouksessaan kymmenen kohtaa työllisyyden parantamiseksi, ja yksi näistä on juuri se, että pitäisi myös saada yksityisiä työnvälityksiä nyt mukaan tähän julkiseen. Onko hallitus valmis ottamaan koppia näistä meidän esityksistämme? Ne kannattaisi lukea kunnolla, koska uskomme, että meilläkin on hyvää tarjottavaa (Puhemies koputtaa) nyt tähän problematiikkaan.

16.34 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä työllisyys on myös perussuomalaisille tärkein haaste, ei siitä toista sanaa.

Mutta yksityinen ja julkinen työnvälitys: sehän on hallitusohjelmassa kirjattu tavoite, että näitä pyritään yhteensovittamaan ja otetaan molemmista puolista se hyvä, mikä siellä on olemassa. Me tarvitsemme niitä molempia. Kyllä me tätä ilman muuta peukutamme. Tätä työtä tehdään, ja tämä menee eteenpäin. Teidän ehdotuksenne kaikki luetaan. Olen sanonut, että sillä ei ole mitään väliä, mistä suunnasta ne hyvät ideat tulevat. Jos ne ovat viedävissä eteenpäin, niin ne viedään eteenpäin. (Vasemmalta: Aivan!)

16.35 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan tähän asiaan, peruskysymykseen, jonka edustaja Andersson nosti tästä, että työvoimatoimistot

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

haastattelisivat työttömiä. Minun mielestäni tämä on yksi parhaita esityksiä, mitä tämä hallitus on tuonut, koska se on yksi parhaimmista keinoista saada myöskin työttömät ja sitten potentiaaliset työnantajat kohtaamaan toisiaan.

Voisitte vielä tutkia. Eräs konkreettinen esimerkki tästä: Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla Korsnäsän kunnassa 90-luvun laman jälkeen tehtiin tällainen hanke, että kun työvoimatoimisto ja kurssikeskus, aikuiskoulutuskeskus, olivat melkein vierekkäin, niin palkattiin sinne kurssikeskukseen mies, joka seurasi niitä ihmisiä, jotka kävivät työvoimatoimistolla. Hän kutsui joka kerta sitten haastatteluun ja sanoi, että hän joko teki heistä yrittäjiä tai sitten löysi heille työpaikan. Tämä on konkreettinen esimerkki siitä, miten se voi toimia käytännössä, jos se hoidetaan hyvin. Kannustan hallitusta jatkamaan tätä.

16.36 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Östmanille rakentavasta lähestymisestä. Tämä on nimenomaan juuri se ajattelutapa, mitä hallitus ajattelee tästä, vaikka täältä tulee tietysti tätä ideologista väriä tähän keskusteluun. (Naurua)

Kyllähän tämä on kummallista, että kun esittää jotain, niin aina tulee epäily, että tässä on joku ketunhantä kainalossa. Tässä ei ole mitään muuta ketunhantää kuin saada ihmiset töihin. Se ei ole ihmisten kiusaamista vaan heistä välittämistä, että otetaan heistä koppi, kuunnellaan, miten menee. Minä tiedän sen ongelman, että ei ole tarpeeksi avoimia työpaikkoja. Niitä ei ole tarpeeksi. Me tiedämme ja tunnustamme sen. Mutta tämä hallitusohjelma ja kaikki toimenpiteet, mitä työllisyyspaketeissa ja yrittäjyyspaketeissa on, tähtäävät yhdessä siihen, että saadaan se tavoite aikaiseksi. Sitä kohti mennään, ja siihen osana liittyy sitten tämä työttömän haastattelu. (Kimmo Kivelä: Asialinja!)

16.37 Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että meillä on pieniä pilkahduksia positiiviseen suuntaan kotimarkkinoilla. Täytyy todeta, että edellinen hallitus satsasi maankäytösopimusten kautta erityisesti pääkaupunkiseudun kunnille lisäpanostuksia, joilla nyt tällä hetkellä tämä kotimarkkina pikkusen näyttää paremmalta. Rakennusala erityisesti näyttää olevan se, joka hyötyi niistä päätöksistä, jotka silloin tehtiin.

Mutta, arvoisa puhemies, ne työttömät ihmiset ovat työttömiä, ja näitten ihmisten osalta (Välihuutoja) ongelmat ovat siinä, että täällä puhutaan ikään kuin kopittelusta, pallottelusta näitten ihmisten osalta. Haluan kysyä, arvoisa työministeri: miten määrittelette passiivisen työttömän ja miten määrittelette sitten, mitä ne sanktiot ovat hänen suhteensa?

16.38 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Passiivinen työtön on sellainen, joka ei halua mennä töihin. Yksinkertaista. Häntä ei kiinnosta lähteä töihin, hän tekee jotakin muuta. Tässä ei ole kyse mistään ihmisten syyllistämisestä, ei työttömien syyllistämisestä, vaan siitä, että pyritään ottamaan näistä... Jos käytän sanaa "koppi", niin jälleen kerran se ei tarkoita sitä, että ihminen pannaan johonkin (Ben Zyskowiec: Koppiin!) koppiin piiloon, (Naurua) ei, vaan sitä, että hänestä kannetaan huolta, hänestä ollaan kiinnostuneita, kysytään, että "mitä sulle kuuluu", jos ei muuta. Ihminen kokee, että hän on mukana edes jollakin tavalla tässä järjestelmässä, kuten äsken sanoin. Minun mielestäni on kummallista se, että kun hallitus tietää ihan oikeasti, että meiltä puuttuu työpaikkoja, niin pitäisikös meidän olla sitten niin, että ei välitetä, ei olla kiinnostuneita. Tämä ajattelu pitää muuttua. Se on välittämistä, kun haastatellaan ihmisiä. Se ei ole kuulustelua, eikä sen tavoite ole sanktiointi.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

16.39 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tarkoitus on ottaa työttömistä koppi, niin miksi hallitus ei sitten turvaa näitä haastatteluja vapaaehtoispuhujalta kaikille niistä haluaville ja tarvitseville? (Hälinää) Ja jos tarkoitus on, niin kuin ministeri tässä nyt on linjannut, että halutaan tukea työttömiä, ottaa koppia, niin miksi ansiosidonnaista leikataan, miksi te leikkaatte työmarkkinatukea ja perustellette sitä sillä, että tämä kannustaa työttömiä hakeutumaan töihin? Kyllä siitä paistaa mielestäni läpi sellainen ajattelumalli, että ajatellaan, että suomalaiset työttömät eivät vain halua työllistyä.

Ja vielä viimeisenä kysymyksenä: jos tarkoitus on vähentää byrokratiaa, miksi hallitus tuo nämä yksityiset firmat mukaan, kun me tiedämme, että näitä viranomaistehtäviä ei voida niille kuitenkaan siirtää? Se tarkoittaa sitä, että paperityöbyrokratia kasvaa. Se tarkoittaa sitä, että tulee yksi toimija lisää. (Vasemmalta: Tuplatyö!)

16.40 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt oli taas aika monta juttua yhtä aikaa, mutta sanotaan nyt näistä leikkauksista ensin, että me olemme monta kertaa niitä täällä perustelleet. Valtiontalouden kannalta täytyy tehdä ikäviäkin päätöksiä.

Mutta sitten se iso juttu, mitä tämä hallitus on uskaltanut lähteä viemään eteenpäin, mitä mikään aikaisempi hallitus ei ole syystä tai toisesta vienyt eteenpäin, on se, että ei enää loputtomasti lisätä valtion rahoja tähän työttömyyteen, vaan käytetään sitä olemassa olevaa rahaa fiksummalla tavalla, ja siitä, mitä pääministeri sanoi, työttömyysturvan aktiivikäyttö on ensimmäinen porras. (Vasemmalta: Kuka sen esitti?) Minä tiedän, että teillä on samanlainen ajattelu, mutta se maksaa enemmän kuin tämä, mitä me nyt teemme. (Välihuutoja vasemmalta) Teidän mallinne maksaa käsittääkseni yli 300 miljoonaa. (Pia Viitanen: Se tuottaa työpaikkoja ja sitä kautta tuo säästöjä!) — Mutta me pyrimme tekemään rakenneuudistusta tähän työttömyyden hoitoon ja käyttämään näitä olemassa olevia rahoja fiksummalla tavalla kohdentamalla ne semmoisiin paikkoihin, missä niillä on enemmän vaikuttavuutta. (Välihuutoja)

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys ammatillisen koulutuksen turvaamisesta (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 79/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.41 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Ammatillinen koulutus puhuttaa taas. Ja tiedetään, että säästöt astuvat voimaan ensi vuonna, mutta sisällöstä ei ole selkeää tietoa vielä.

Många utbildningsanordnare har samarbetsförhandlat eller kommer att inleda samarbetsförhandlingar när man bereder 2017 års budget.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Kun tilanne on näin sekava, hankala ja taloudellisesti hyvin epävarma, niin miten hallitus aikoo varmistaa, että alueellinen saatavuus ja saavutettavuus turvataan mutta myös että pystymme jatkossakin hyvin monipuolisesti kouluttamaan ammatillisia osaajia, joita tarvitaan tähän maahan?

16.42 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suora vastaus esitettyyn kysymykseen: hyvällä yhteistyöllä koulutuksen järjestäjien kanssa. Eli huono uutinen ammatillisen koulutuksen kentällä on se, että heikko taloustilanne näkyy myöskin siellä rahoituksessa. Hyvä uutinen on se, että teemme tällä hetkellä ammatilliseen koulutukseen ihan historiallista rakenneuudistusta, jossa uudistetaan käytännössä kaikki ammatillisen koulutuksen osat. Ja tällä ammatillisen koulutuksen reformilla — tällä sisällöllä nimenomaan — joka on hallituksen yksi kärkihankkeista, on erittäin laaja ammatillisen koulutuksen kentän tuki. Ja myöskin eduskunnan puolelta on useassa yhteydessä kehuttu, että tämä rakenteellinen uudistus tuo todella monia hyviä sisällöllisiä asioita ammatilliseen koulutukseen. Muun muassa kaivattua työpaikkaoppimista lisätään tuntuvasti, uusi koulutussopimusmalli tuo joustavia mahdollisuuksia oppia monipuolisemmissa oppimisympäristöissä myöskin työpaikoilla, sääntelyä puretaan, päällekkäisyyksiä puretaan ja sitä kautta haetaan niitä keinoja selvittää vaikeasta taloustilanteesta ja rakentaa tulevaisuuden ammatillista koulutusta, joka vastaa vahvemmin tulevaisuuden osaamistarpeisiin (Puhemies koputtaa) kuin meidän nykyinen, vähän vanhanaikainen järjestelmä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.43 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todellakin hyvä, että uudistetaan myös tätä sisältöä, ja on minun mielestäni hyvin järkevää, että tunnustetaan sitä aikaisempaa osaamista ja hyödynnetään sitä. Mutta tämä tarkoittaa samalla, että tulee yhä enemmän tällaisia henkilökohtaisia opintopolkuja. Ja olemme sivistysvaliokunnassa aika monta kertaa keskustelleet siitä, miten turvataan jatkossa, että ne opiskelijat, jotka tarvitsevat sitä tukea ja lähiopetusta, todellakin saavat sitä myös jatkossa.

De innehållsmässiga reformerna är bra, men jag tycker det finns skäl till oro över hur man ska kunna trygga att alla de elever som behöver närundervisning för att komma vidare i sina studier ska få den här.

Joten, puhemies, kysyisin tästä: miten varmistetaan, että tästä uudesta järjestelmästä ei tule tällaista laillistettua heitteillejättöä?

16.44 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tule. (Eduskunnasta: Hyvä!) Tämän järjestelmän peruseriaatteet ovat osaamisperusteisuus ja se, että järjestelmä on opiskelijalähtöinen. Eli rakennetaan yksilöllisiä polkuja juuri kyseisten opiskelijoiden ja tulevaisuuden työelämän tarpeiden mukaisesti muun muassa juuri mainitusti, eli aiemmin hankittu osaaminen. Ei ole mitään järkeä siinä, että aina aloitetaan alusta esimerkiksi aikuisten oppijoiden kohdalla,

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

joilla on jo aiempaa kokemusta työelämästä ja aiempaa koulutusta, vaan että täydennetään sitä puutetta siinä osaamisessa mahdollisimman joustavalla tavalla, jotta päästään nopeasti jälleen esimerkiksi työelämään kiinni.

Tässä uudistuksessa keskeisiä asioita on myöskin se, että huomioidaan, että me olemme kaikki erilaisia oppijoita. Meillä on jokaisella oma tapamme oppia, ja tämä pitäisi paremmin ottaa meidän koulutusjärjestelmässä kautta linjan huomioon: että ne opiskelijat, jotka tarvitsevat enemmän tukea, sitä myöskin saavat, ja sitten taas ne opiskelijat, jotka voivat edetä nopeammin ja joilla on jo aiemmin hankittua osaamista, saavat myös mahdollisuuden siihen eivätkä turhaudu siellä opinnoissansa.

Eli täytyy sanoa, että vaikka taloustilanne (Puhemies koputtaa) on tiukka, olen erittäin innoissani tästä (Puhemies koputtaa) yhdestä meidän ihan historiallisimmasta koulutusreformista, (Puhemies: Aika!) jota tällä hetkellä tehdään.

16.46 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme näillä kyselytunneilla paljon keskustelleet siitä, miten hallitus petti koulutuslupauksensa koskien niin korkea-astetta, lukiota kuin ammatillista koulutusta. Tämän ammatillisen koulutuksen rinnalla aivan liian vähälle huomiolle on jäänyt vapaan sivistystyön, kansansivistyksen rooli. Otan sen tämän ammatillisen koulutuksen rinnalle sen takia, että se on noussut meille sivistysvaliokunnan jäsenille lähetetyissä kirjeissä niin vahvasti esille, ja nimenomaan tämän kiky-sopimuksen kautta myöskin kansalais- ja työväenopistot, opintokeskukset, sivistysjärjestöt. Kansalais- ja työväenopistojen piirissä on 650 000 ihmistä vuodessa. Nyt heidän maksujaan joudutaan nostamaan ja karsimaan opiskelupaikkoja. Se on vastoin elinikäisen oppimisen ajatusta, joka liittyy myöskin tähän ammatilliseen koulutukseen ja kehittymiseen. Mitä te, opetusministeri, ajattelette tehdä tämän vapaan sivistystyön, (Puhemies koputtaa) kansalais- ja työväenopistojen, hyväksi, jotta heille korvataan tämä nyt menetettävä 5 miljoonaa euroa?

16.47 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vapaan sivistystyön kenttä on Suomessa todella hieno, ja se myöskin täyttää sitä tehtävää, että meillä Suomessa olisi mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Tämän hallituksen ohjelmassa ei ole vapaan sivistystyön kentälle leikkauksia — valitettavasti se kärsii kyllä edellisen kauden leikkauksista, jotka sitten tehtiin ihan eri ministerien johdolla. (Jukka Gustafsson: Kirjeet kertovat ihan toista kiky-sopimuksesta!)

Mitä tulee tähän kehittämistyöhön, niin meidän täytyy entistä enemmän kiinnittää huomiota siihen, minkälaisia mahdollisuuksia on uran aikana oppia uutta ja miten eri-ikäisillä ja eri elämäntilanteissa olevilla ihmisillä on mahdollisuus toimia. Ja tähän tullaan huomattavasti kiinnittämään kyllä huomiota myöskin opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta, (Vasemmalta: Ei tullut vastausta!) että tämä vapaan sivistystyön kenttä myöskin kehittyy tässä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jossa me kaikki nyt suomalaisessa yhteiskunnassa olemme.

16.48 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opetusministerin kauniit puheet ovat räikeässä ristiriidassa sen kanssa, mitä hallitus tosiasiassa on tekemässä. Jos esimerkiksi ajatellaan sitä, että te olette ensi vuonna leikkaamassa ammatillisesta koulutuksesta 190 miljoonaa euroa, se tarkoittaa sitä, että käytännössä

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

puhutaan esimerkiksi 18 000 opiskelupaikasta, puhutaan siitä, että kunnissa joudutaan sulkemaan oppilaitoksia, jotta nämä säästöt voidaan tehdä. On hyvin vaikea ymmärtää sitä, että te olette ensin tuomassa tämmöiset valtavat mekaaniset leikkaukset ja vasta sen jälkeen, seuraavana vuonna, aiotte tuoda lakiesityksiä, joilla sitten kehitetään ammatillista opetusta esimerkiksi siten, että yhdistetään opintoaloja. Eikö teidän kannattaisi tehdä toisin päin? Eli kerrankin koulutuksessa tekisitte niin, että kehittäisitte, hakisitte sitä kautta niitä tarvitseminen säästöjä, jos niitä on pakko kohdistaa opetukseen, ettekä niin, (Puhemies koputtaa) että te leikkaatte koulutuksesta ja syötte tulevaisuuden meidän nuorisoltamme.

16.49 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan tosiasia se, että tämä aikataulu on haastava, eli ensi vuonna astuvat voimaan nämä 190 miljoonan euron määrärahavähennykset ja sitten reformin aikataulu on se, että pyrimme saamaan sen lausunnoille mahdollisimman nopeasti, jotta se olisi sitten 2018 voimassa. Mutta tässä tilanteessa on annettu koulutuksen järjestäjille informaatiota ja otettu heidät mukaan tähän valmisteluun, että mihin suuntaan ollaan menossa, ja myöskin vapautta toimia ensi vuoden suhteen niillä parhailla mahdollisilla tavoilla paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Se, mistä kuitenkin pidetään kiinni aivan tiukasti, siis todella tiukasti, eikä tulla tinkimään pätkääkään, on se, että koulutustakuu Suomessa toteutuu eli se, että jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle nuorelle löytyy koulutuspaikka. Pidämme myöskin saavutettavuudesta kiinni eli siitä, että tosiasiallisesti jokainen nuori pääsee toisen asteen koulutukseen. Pyrimme myöskin vauhdittamaan, tai parantamaan, ammatillisen koulutuksen läpäisyä, joka on iso ongelma. Moni aloittaa koulutuksen mutta jättää sen eri syistä kesken, ja tähän pyritään nyt kiinnittämään huomiota muun muassa juuri lisäämällä työpaikkaoppimista, (Puhemies koputtaa) mikä on todettu aika tehokkaaksi keinoksi varsinkin Keski-Euroopan suunnalla.

16.51 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu hallituksen ylisuurista leikkauksista koulutuslalla käy tosiaankin vilkkaana, ei pelkästään tässä salissa vaan myöskin muualla. On aivan selvää, että melkein yksimielinen joukko asiantuntijoita vastustaa näitä leikkauksia, viimeksi vaikkapa professorit Pohjola ja Korkman, jotka puhuivat Taloudenpuolustuskurssilla. Suomella ei ole varaa huonontaa koulutustasoa. Jokainen ymmärtää, että koulutuksen taso ei parane, jos resursseilta vedetään matto alta. On selvää, että Suomen on panostettava siihen, missä olemme hyviä, ja koulutus on aina ollut tällainen asia.

Joskus on sanottu, että jos on kolme kansantaloustieteilijää samassa huoneessa, niin huoneesta löytyy ainakin neljä eri näkemystä siitä, millä tavalla talouden ongelmat ratkaistaan. Nyt keskeisimmät asiantuntijat ovat kuitenkin samaa mieltä: hallitus on tekemässä historiallisen munauksen, kun edellytykset Suomen koulutustason parantamiseksi romutetaan näillä leikkauksilla. Kysynkin: kun nyt Suomen keskeisimmät asiantuntijat kerrankin ovat samaa mieltä tästä asiasta, niin aikooko hallitus kuunnella heitä ja faktojen perusteella tehdä järkeviä päätöksiä, purkaa nämä (Puhemies koputtaa) haitalliset koulutusleikkaukset?

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

16.52 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä taloustilannehan on meillä täällä eduskunnassa hyvin tiedossa, ja se valitettavasti aiheuttaa sen, että me olemme todella hankalassa tilanteessa. Me joudumme tekemään leikkauksia lähestulkoon kaikilta elämän osa-alueilta, valitettavasti myöskin koulutuksesta, ja se on erittäin epäkiitollinen tehtävä myös opetusministerinä toimia tässä tilanteessa, (Eero Heinäluoma: Miten se veronalennus?) kun lähinnä on sitä ei-oota kaikille antaa. Mutta se, mitä tehdään tässä tilanteessa, on se, että pyritään kaikin mahdollisin tavoin turvaamaan koulutuksen ja tutkimuksen laatua. Minä uskon, että me kansakuntana, Suomena, korkean osaamisen kautta pystymme selviämään tästäkin vaikeasta tilanteesta ja rakentamaan tulevaisuuden koulutusjärjestelmää juuri näiden mainittujen rakenteellisten uudistusten kautta ja sillä suomalaisella osaamisella, joka on meidän vahvuutemme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys julkisten rakennusten sisäilmaongelmista (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 80/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.53 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa altistuu päivittäin noin 750 000 ihmistä sisäilmaongelmille, ja näistä aiheutuvien terveyshaittojen kustannukset ovat noin 450 miljoonaa euroa vuodessa.

Perusopetuslain mukaan lapsella on oikeus terveelliseen oppimisympäristöön, mutta silti kouluissa ja päiväkodeissa altistuu päivittäin noin 250 000 lasta ja nuorta huonolle sisäilmalle. On odotettu ripeää suunnitelmaa terveyshaittojen vähentämiseksi ja valtiolta nopeaa tukea korjaamiseen ja rakentamiseen. Osaamista tulee parantaa niin terveys- kuin rakennusalalla.

Olisiko aika miettiä uudelleen julkista rakentamista uudesta näkökulmasta, ettei jatkuvasti rakenneta uusia sisäilmaongelmaisia tiloja? Hirsirakentamisella olisi hyötynä paitsi puhtaampi sisäilma myös merkittävät vaikutukset kansantalouteen. Ja kysyisinkin ministeri Tiilikaiselta: aikooko hallitus vauhdittaa pikaisesti sisäilmaongelmaisten tilojen korjaamista ja vauhdittaa puun, hirren, käyttämistä rakennusmateriaalina julkisissa rakennuksissa?

16.54 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tanus ottaa äärimmäisen tärkeän asian esille, koska lasten terveys ja työntekijöitten terveys julkisissa tiloissa on tärkeä juttu meidän tulevaisuuden kannalta. Paraikaa hallitus ja ympäristöministeriö valmistelevat lähes nollaenergiarakentamisen säädöksiä, ja tämän säädösvalmistelun yhteydessä haluan varmistaa sen, että esimerkiksi Pudasjärven hirsirakentamisen, joka tuottaa hyvää, viihtyisää ja terveellistä

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

työympäristöä koululaisille ja oppilaille, kaltaisia mahdollisuuksia julkisessa rakentamisessa tulee olemaan jatkossakin — ja toivottavasti kasvavassa määrin.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.55 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Eräissä tapauksissa on selvinnyt, että kunta ei ole lainkaan valvonut koulun tai päiväkodin rakennusprojektia vaan valvonta on tapahtunut pääosin rakennusliikkeen omavalvontana. Mitä mieltä olette, ministeri Tiilikainen, olisiko rakennusvalvontaan syytä kiinnittää enemmän huomiota? Onko lainsäädännössä täsmennystarpeita?

16.55 **Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen** (vastauspuheenvuoro): Investoinnit esimerkiksi uusiin koulurakennuksiin, arvoisa puhemies, tai päiväkoteihin ovat ensinnäkin suuria investointeja kaikissa kunnissa ja kaupungeissa, ja ne ovat pitkäkestoisia investointeja. Uskon, että kaupunkien ja kuntien kannattaa kyllä paneutua siihen valvontaan, koska huolellinen valvonta varmistaa halutun lopputuloksen. Se on kohta, missä kuntien ei varmasti kannata tinkiä. Tämä rakennusvalvonta meillä on kuntien tai kuntien yhteistoiminta-alueitten vastuulla, ja niin tulee olemaan jatkossakin, mutta sitä ammattitaitoa kannattaa varmasti sillä puolen parantaa.

Mitä tulee edustajan aiempaan kysymykseen tästä mahdollisesta tukemisesta, niin nyt oikeastaan vastaukseni kaupungeille ja kunnille on, että ei kannata odottaa, josko jostain tulisi joku roponen tukea, vaan terve sisäilma, lasten terveys, työntekijöitten terveys on niin tärkeä asia, että ei kun investoidaan. (Puhemies koputtaa) Nyt on oikea aika investoida.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys turvapaikkapäätösten kriteereistä (Krista Mikkonen vihr)

Suullinen kysymys SKT 81/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ehdimme ottaa vielä yhden kysymyksen. Edustaja Mikkonen.

Keskustelu

16.56 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Oikeusvaltiossa turvapaikkamenettelyn tavoitteena ei voi olla kielteisten päätösten maksimoiminen vaan tosiseikkoihin perustuva yksilöllinen tulkinta. Vielä vuosi sitten Suomi oli maa, joka katsoi, että sotaa pakenevia irakilaisia tulisi suojella, ja antoi turvapaikan 84 prosentille hakijoista. Viime kuussa turvaa sai enää 15 prosenttia irakilaisista hakijoista. Tätä tiukennusta on perusteltu maalinjausten muutoksilla. Turvapaikkapäätöksiin vaikuttaville kiristyksille ei kuitenkaan löydy kunnollisia perusteita. Migrin johtajakaan ei osaa selittää asiaa tarkemmin. Te, pääministeri Sipilä, olette kiistänyt poliittisen ohjauksen. Samaan aikaan hallituspuolue perussuomalaisten edustajat ovat juhlineet linjauksia nimenomaan poliittisena voittonaan.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Kysynkin pääministeri Sipilältä: mitä aiotte tehdä selvittääksenne, onko Migriä ohjattu poliittisesti ja mihin tosiseikkoihin maalinjojen kiristys perustuu?

Puhemies Maria Lohela: Nyt ei ole vastuuministeri paikalla, mutta pääministeri Sipilä vastaa.

16.58 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on jo selvitetty. Poliittista ohjausta ei ole tapahtunut, eikä se missään tapauksessa näin voi olla. Migri tekee olemassa olevaan lainsäädäntöön ja omaan harkintaansa perustuen päätökset, ja sitten turvapaikanhakijalla, joka saa kielteisen päätöksen, on tietysti oikeus valittaa siitä päätöksestä. Jos virhearvio on tapahtunut tai tilanne on muuttunut, niin päätös oikeusas- teessa sitten voi muuttua, niin kuin nyt on tapahtunutkin, niin kuin pitääkin tapahtua, jos virhearviointeja on tapahtunut.

Puhemies Maria Lohela: Haluatteko, edustaja Mikkonen, esittää jatkokysymyksen? — Olkaa hyvä.

16.58 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Suomen turvapaikkapolitiikka ei ole enää linjassa muun Euroopan kanssa. (Hälinää) Euroopan maissa noin 64 prosenttia irakilaisista turvapaikanhakijoista saa kansainvälistä suojelua, Suomessa enää vain 15 prosenttia. Migrin johtajakaan ei osaa selittää, mistä nämä maalin- jauksen tiukennukset johtuvat. Kiristyneiden turvapaikkalinjausten kritiikkiin on vastattu, että irakilaisia on vastoin YK:n pakolaisjärjestön suositusta ohjattu hakemaan turvapaik- kaa oman maansa sisällä. Ruotsissa sisäistä pakoa sovelletaan harvemmin irakilaisiin, ja siellä noin puolet saa myönteisen päätöksen. Miksi Suomi toimii YK:n ohjeistusta vas- taan?

16.59 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen käy- tännöt ovat hyvin lähellä Pohjoismaiden käytäntöjä, ja tästä me olemme käyneet keskuste- lua ja vertailleet myöskin toistemme käytäntöjä. Mikä tekee eroja Suomen ja muiden Poh- joismaiden välille, on se, että meillä on hyvin erilainen rakenne siinä, mistä maista turva- paikanhakijoita on tullut. Esimerkiksi Ruotsissa on huomattavasti enemmän Syyriasta sota-alueelta pakoon tulleita ihmisiä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 19/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi ed. Aino-Kaisa Pekosen sekä varajäsenik- si ed. Juho Eerolan ja ed. Ben Zyskoviczin.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

4. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 20/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseniksi ed. Alexander Stubbin, ed. Lenita Toivakan ja ed. Annika Lapintien sekä varajäseneksi ed. Ben Zyskowiczin.

5. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 23/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseniksi ed. Hanna Mäntylän ja ed. Outi Mäkelän.

6. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 24/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan jäseniksi ed. Juho Eerolan ja ed. Anders Adlercreutzin.

7. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 25/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan varajäseneksi ed. Wille Rydmanin.

8. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 26/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseneksi ed. Sofia Vikmanin ja varajäseneksi ed. Timo Heinosen.

9. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 27/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan jäseniksi ed. Jukka Kopran ja ed. Johanna Karimäen sekä varajäseniksi ed. Kaj Turusen ja ed. Sari Raassinan.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

10. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 28/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseneksi ed. Veronica Rehn-Kiven.

11. Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 29/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tulevaisuusvaliokunnan jäseniksi ed. Lenita Toivakan ja ed. Thomas Blomqvistin sekä varajäseneksi ed. Jukka Kopran.

12. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 30/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseneksi ed. Veronica Rehn-Kiven sekä varajäseniksi ed. Hanna Mäntylän ja ed. Lenita Toivakan.

13. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 31/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan varajäseneksi ed. Hanna Mäntylän.

14. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 32/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi ed. Anna-Maja Henrikssonin ja varajäseneksi ed. Eva Biaudet'n.

15. Kansliatoimikunnan täydennysvaali

Vaali VAA 33/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi kansliatoimikunnan varajäseneksi ed. Stefan Wallinin.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

16. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2015

Kertomus K 4/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamisesta

Kansalaisaloite KAA 2/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

17.03 Mika Niikko ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän käsillä olevan Aito avioliitto -kansalaisaloitteen kerääjiä ja sen reilua 106 000:ta allekirjoittajaa. Kiitos, että tuotte eduskunnan keskusteluun ja päätettäväksi yhteiskunnan perusarvot ja perheen.

Tämän kansalaisaloitteen tarkoitus on säilyttää avioliitto vain miehen ja naisen välisenä, aidosti tasa-arvoisena avioliittona sekä suojella lapsen lähtökohtainen ihmisoikeus: oikeus isään, oikeus äitiin. Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla kumotaan avioliittolain muuttamisesta annettu laki 156/2015, joka voimaan tultuaan mahdollistaisi samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliiton sekä yhteisadoption, niin sanotun vierasadoption.

Avioliiton käsitteestä, seksuaalivähemmistöistä ja lapsen oikeuksista on puhuttu viime vaalikaudesta asti. Puheet ovat keskittyneet hokemiin tasa-arvosta ja toisaalta lapsen oikeuksista. Isän ja äidin muodostamasta ydinperheestä olemme olleet ylpeitä koko satavuotisen itsenäisyytemme ajan. Nyt ylpeys on vaihtunut anteeksipyyntöön ja selitykseen tasa-arvosta — tasa-arvosta, joka vaatii perhekäsityksen romuttamista ja ajaa aikuisen mielihalut ylitse lasten oikeuksien.

Moni meistä on unohtanut, että Suomi itsenäisenä valtiona on perustettu perusarvoille: koti, uskonto ja isänmaa. Usko Jumalaan ja opetus Raamatun arvoista loivat vuosien ajan lastemme ja yhteiskuntamme moraalisen arvopohjan. Jumalan pelko on vaihtunut ihmispelkoon, Jumalan kieltämiseen ja hedonismiin, myös meillä päättäjillä. Kirkkoa ja seurakuntia vaaditaan pian myös muuttumaan. Kirkon sopeutuminen muuttuvaan yhteiskuntaan on sen talouspohjan elinehto. Ilman muuttumista ei valtion tarjoamaa rokkalautasta pian enää syödä. Varoitukset, saarnat synnistä ovat päättyneet. Pelkään pahoin, että kirkon päätepysäkki vuosien päästä tulee olemaan Norjan ja Ruotsin kirkon asemalla. Siellä kirkko taipui painostuksesta vihkimään myös homopareja.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunta on aina liikkeessä, ja eduskunnan päätökset heijastuvat laajalle alalle. Tiedostammeko, että avioliittokäsitteen murskaaminen ei ole junan viimeinen asema? Ymmärrämmekö esimerkiksi, miten päiväkotit ja koulut ovat muuttumassa?

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Kasvatusvastuussa olevat vanhemmat ovat lain edessä pian ajopuun asemassa, mikäli sukupuoli neutraali avioliitto astuu voimaan sellaisenaan.

Ranskassa sukupuoli neutraali avioliitto tuli voimaan 3,5 vuotta sitten. Nyt päiväkodeissa luetaan kirjoja, kuten "Minulla on kaksi isää, jotka rakastavat toisiaan", tai tarinaa pikkupojasta, joka oli pikkutyttö. Äitienpäivän vietto kouluissa on ajettu alas. Lainsäädännöstä on kokonaan poistettu sanat "isä" ja "äiti". Vanhempien sijaan lasten arvokasvatuksesta näyttää päättävän valtio. Michiganissa viranomaisohjeen mukaan osavaltion koulujen on annettava kaikkien oppilaiden valita oma sukupuolensa, nimensä sekä se, mitä wc-tiloja hän haluaa käyttää. Vanhemmille ei saa kertoa edes sitä, mitä nimeä lapsesta koulussa käytetään.

Suomessa kuljetaan samaan suuntaan, vaikka sitä moni ei halua tunnustaa. Jopa ministeriöiden arvovalta on otettu käyttöön. STM:n tasa-arvoyksikkö julkaisi kesäkuussa vihkon, selvityksen tasa-arvosta päiväkodeissa. Selvityksen mukaan sukupuoli on moninainen kuin jako tyttöihin ja poikiin. Ilman tämän ymmärtämistä tasa-arvo päiväkodeissa ei kuulemma toteudu. Julkaisun mukaan lapsia ei tulisi kohdata oletetun sukupuolensa edustajina ja varhaiskasvatusalan henkilöstölle on tarpeen järjestää huolellinen täydennyskoulutus. Suomen lain mukaan sukupuoliä on tasan kaksi, mutta ihmisen sukupuoli-identiteetit voivat vaihdella. Vanhempien keskuudessa herää kysymys: miten tasa-arvoyksikön julkaisu voi olla systemaattisesti ristiriidassa tasa-arvolain kanssa? Ehkä asiaan vaikuttaa se, että selvityksen on kirjoittanut Naisunioni. Ministeriö on maksanut laskun ja laittanut nimensä päälle. Viedäänkö lapsilta oikeus tulla kohdatuksi tyttöinä ja poikina? Joutuuko Maijaa tytöksi kutsuva päiväkodin ammattilainen pian vaikeuksiin? Onkin aiheellista kysyä, miksi kouluttaisimme päiväkotiohjaajat ravisuttamaan lasten herkkiä identiteettejä. Miksi emme kunnioittaisi jatkossakin vanhempien oikeutta päättää lastensa kasvatuksesta emmekä kopioi muiden tekemiä hölmöyksiä?

Arvoisa puhemies! Demokraattisen yhteiskunnan perusta, sananvapaus, on Suomessa uhattuna. Eduskunnan päätöksellä perinteisen avioliiton kannattajat leimattiin jo tasa-arvon vastustajiksi. Näin kävi, kun sukupuoli neutraali avioliittolaki nimitettiin tasa-arvoiseksi. Useissa maissa on todellisuutta, että virassa eteneminen estyy tai irtisanomisia tapahtuu perinteisen avioliittokäsityksen seurauksena. Seuraavaksi kuvaan astuvat vihapuhetuomiot, kuten on käynyt ainakin Kanadassa. Yhteiskunta, joka riistää kansalaisten oikeuden olla eri mieltä ilman rangaistuksen pelkoa, ei paljon poikkea diktatuurisesta yhteiskunnasta.

Haluankin kysyä, onko perinteisen avioliiton murentamisessa ollut kyse tasa-arvosta ja suvaitsevaisuudesta. Onko kyse pikemminkin väärästä luulosta, että avioliittolakia muuttamalla tasa-arvoa parannetaan? Tällä hetkellä avioliitto on tasa-arvoisimmillaan: puolet siitä on miestä ja puolet naista. Perhe on tasa-arvoisimmillaan lapsen kannalta silloin, kun perheessä on isä ja äiti, aina kun se on mahdollista. Ensi vuonna tulisi olla Suomi 100 -juhlavuosi. Onko juhlaan syytä myös lapsilla, vai uhraammeko heidät uuden lainsäädännön koekaniineiksi? Tätä on meidän päättäjien rehellisesti mietittävä.

Arvoisa puhemies! Asemalla seisovasta junasta saa vielä hypätä pois. Kannatan kansalaisaloitetta, avioliiton säilyttämistä miehen ja naisen välisenä. Kannatan lapsen oikeutta isään ja äitiin myös kaikissa adoptiotilanteissa, jos se on mahdollista. Lisäksi pyydän huomiota sille, että tilanteessa kuin tilanteessa meidän lainsäätäjänä tulee turvata kansalaisten perusoikeudet. Julkisesti järjestettyjen palveluiden tulee olla korrekkeja kaikkia kohtaan.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Vanhempien ensisijainen kasvatusoikeus koskee myös perhekäsitystä. Sanan-, uskonnon- ja omantunnonvapaus ovat sellaisia perusarvoja, joita edelleen tulee vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan todeta vielä sen, että eduskunta ja sitä myötä meidän Suomen valtiomme saa nyt uuden mahdollisuuden korjata viime vaalikauden virheen. Avioliittolaki pysyy aidoimmillaan, kun hyväksymme tämän esillä olevan kansalaislakialoitteen. Avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamisesta oleva laki olisi tarpeen. Odotankin oikeudenmukaista kansalaisaloitteen käsittelyä lakivaliokunnassa. Asianmukainen käsittely johtaa ymmärtääkseni väistämättä siihen samaan lopputulokseen kuin viime vaalikaudella. Tällöin lapsen oikeuksien ymmärtäminen johti lakivaliokunnassa perinteisen avioliiton kannalle. — Kiitos.

17.12 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Toivon myös, kuten edellinen puhuja, että tähän kansalaisaloitteeseen suhtaudutaan kunnioituksella. Sen takana on yli 100 000 kansalaisen mielipide ja vakaumus avioliitosta miehen ja naisen välisenä instituutiona. Ja on tärkeää, että tämä kansalaisaloite saa arvokkaan ja perusteellisen käsittelyn valiokunnassa ja eduskunnan täysistunnossa.

Viime vaalikaudella eduskunnan enemmistö päätti kansalaisaloitteen pohjalta muuttaa avioliittolain sukupuolineutraaliksi, ja tämän muutoksen olisi siis määrä tulla voimaan ensi vuoden maaliskuussa. Sukupuolineutraali avioliittolaki on kuitenkin edelleen täysin mahdollista kumota, mikäli nykyinen eduskunta niin tahtoo. Ja kyllä demokratiaan kuuluu myös se, että vaaleissa valittu eduskunta voi muuttaa edellisen eduskunnan tekemiä päätöksiä.

Avioliitto on erityinen instituutio. Se on ihmiskunnan historian vanhin, edelleen yhteiskunnan merkittävin julkinen ja oikeudellinen sopimus. Ja miehen ja naisen välinen avioliitto on kulttuurisesti hyvin yleinen — väitän, että ihmisen luonnolliseen ymmärrykseen perustuva käsitys uskontokunnista riippumatta.

Sukupuolineutraalia avioliittolakia myytiin tasa-arvoisena. Siinä lanseerattiin tämä käsite "tasa-arvoinen avioliitto". Avioliitto on kuitenkin tälläkin hetkellä oikeudellisesti tasa-arvoinen ja yhdenvertainen. Puolisoiden tasavertaisuus on kirjattu nykyiseen lakiin ihan periaatteena, ja sama mahdollisuus solmia avioliitto on jokaisella naimattomalla täysi-ikäisellä. Sukupuolikiintiö, jollaisia yhteiskunnan monilla osa-alueilla tasa-arvon nimissä ajetaan, on avioliitossa tällä hetkellä lähtökohta. Eli aviopuolisoista 50 prosenttia on miehiä ja 50 prosenttia naisia.

Mikäli tuo maaliskuuksi aiottu lainmuutos toteutuu, niin sen myötä yhteiskunnassa avioliittokäsite ja -käsitys pirstoutuvat. Merkittävälle osalle suomalaisia avioliitto käsitteenä tarkoittaa edelleen vain miehen ja naisen välistä sopimusta. Esimerkiksi evankelisluterilaisen kirkon piispat ovat hiljattain vahvistaneet sen, että kirkossa, johon edelleen kuuluu valtaosa suomalaisista, avioliitto solmitaan vain miehen ja naisen välille. Lainsäädännön muutos ja siitä käytävä keskustelu onkin ajamassa kirkon hankalaan tilanteeseen ja paineisiin, kun toisaalta Raamattuun perustuva kristillinen avioliitonäkemys on jyrkässä ristiriidassa sitten tämän uuden avioliittolain kanssa.

On myös tärkeää torjua sellainen kehitys, jossa perinteiseen avioliittokäsitykseen pitäytyminen ja sen mukaan toimiminen, sellaisen ajattelemisen leimataan poliittisesti epäkorrektiksi tai syrjiväksi. Tämän kohteeksi voivat joutua kouluissa tai oppilaitoksissa lapset ja

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

nuoret, heidän perheensä, samoin kuin eri palvelualoilla tai vaikkapa maistraateissa toimivat henkilöt. Sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus on turvattava kaikille.

Avioliittoinstituutio on asetettu ennen muuta tuomaan yhteiskunnan heikoimmille jäsenille eli lapsille mahdollisimman turvallinen ja vakaa kasvu ympäristö, ja avioliitto on instituutiona tarkoitettu nimenomaan tulevaisuutta varten, ikään kuin tulevaisuuden yhteiskuntaan kasvualustaksi.

Ensi keväänä voimaan tulevaksi tarkoitetun sukupuolineutraalin avioliittolain merkittävien muutokset koskee lapsia, mutta asiaan kuuluvaa, silloisen lakivaliokunnankin edellyttämää lapsivaikutusten arviointia ei ole tehty. Eli silloin vuonna 2014, kun kansalaisaloitteen pohjalta tuo avioliittolain muutos hyväksyttiin, lakivaliokunnan enemmistö oli hylkävällä kannalla ja edellytti lapsivaikutusten arviointia. Lapsivaikutusten arviointia ei tehty myöskään, kun viime vuonna hyväksyttiin niin sanotut liitännäislait.

Äitiys ja isyys ovat ihmiskunnan historian syvimpiä käsitteitä. Ne ovat yleensä ensimmäisiä sanoja, jotka lapsi oppii sanomaan. Äitiyden ja isyyden pohjana on biologinen todellisuus. Jokainen lapsi on saanut alkunsa yhdestä biologisesta isästä ja yhdestä biologisesta äidistä. Lapsella ei luonnostaan voi olla yhtä aikaa kahta äitiä tai isää. Kyllä me elämme aika merkillistä aikaa, jossa äitiyttä ja isyyttä joudutaan puolustamaan ikään kuin ne olisivat jonkun uskonnollisen ääriyhmän keksintö.

Merkittävä joukko maita kieltää sukupuolineutraalin avioliittolain myötä adoptiot Suomeen, mikä vaikuttaa kaikkien lapsettomien parien adoptiomahdollisuuksiin. Tästä joutuvat toki kärsimään lasta toivovat avioparit sekä vaikkapa Venäjältä ne lapset, joiden mahdollisuus tulla adoptoiduksi Suomeen estyy. Muistutan vielä, että mikään kansainvälinen sopimus, ei sen paremmin YK:n kuin vaikkapa Euroopan ihmisoikeussopimus, ei edellytä avioliittolain muuttamista sukupuolineutraaliksi. Avioliiton rajaaminen yhden miehen ja yhden naisen väliseksi on perusteltua, koska tähän suhteeseen perustuu yhteiskuntamme jatkuvuus ja uusiutuvuus.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan kansalaisaloitetta ja haluan kiittää niitä aktiiveja, jotka ovat saaneet sen aikaan. Toivon, että aloite käsitellään perusteellisesti eduskunnan lakivaliokunnassa ja tänään täällä istunnossa ja sitten myös myöhemmin toinen toisemme vakaumuksia ja sananvapautta kunnioittaen.

17.20 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy heti aluksi todeta, että tämä kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena on oiva osoitus siitä, että Suomessa demokratia toimii ja tällaisten aloitteiden tekeminen. Silloinkin kun on hyväksytty joku täysin vastakkainen aloite, tässä yhteiskuntajärjestyksessä on myös mahdollista tehdä siihen vastaesitys, ja minusta tämä on erinomainen asia.

Haluan kiittää tämän kansalaisaloitteen alullepanijoita ja kaikkia aloitteen allekirjoittajia. Allekirjoittajien suuri määrä kertoo siitä, että perinteinen avioliitto miehen ja naisen välillä on suomalaisille tärkeä asia. Viestini lakivaliokunnalle onkin, että tämä kansalaisaloite saa oikeudenmukaisen ja samanlaisen ja reilun käsittelyn kuin muutkin kansalaisaloitteet ovat täällä saaneet. Tämä kunnioittaa kansalaisvaikuttamista ja demokratiaa.

Viime kaudella eduskunta hyväksyi muutaman äänen enemmistöllä kansalaisaloitteen pohjalta tehdyn lain sukupuolineutraalista avioliitosta. Vähän sen jälkeen kuitenkin alkoi selvitä, mitä vaikutuksia tällä lailla käytännössä olisi. Nousi uusi kansanliike perinteisen, naisen ja miehen välisen avioliiton puolesta. Nopeasti kävi ilmi, että yli puolet suomalaisista kannattaa perinteisiä käsityksiä avioliitosta.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Kahden eri sukupuolta olevan henkilön muodostama avioliitto ja perhe ovat yhteiskunnan selkäranka, koossa pitävä voima. Sukupuolineutraali avioliittolaki murtaa tämän koossa pitävän voiman. Meillä on tästä selkeitä esimerkkejä Ranskasta, missä laista on viimeisten kahden vuoden aikana poistettu sanat "isä" ja "äiti". Myöskään äitienpäivää ja isänpäivää ei enää kouluissa vietetä tai tunnusteta. On ihan oikein ja perusteltua kysyä, hyvät edustajat: onko tämä se Suomi, jota me haluamme? Kuitenkin meille perinteet ovat tärkeitä asioita. Suvivirsi kaikuu, ja on pidetty tärkeänä, että tämä kristillisistä hyveistä kasvanut kansakunta säilyy juurillansa ja ne kaikki vahvuudet, joita nämä hyveet ovat meille tuoneet, edelleen kouluissa opetetaan lapsille.

Ruotsissa, missä tämä sukupuolineutraali ajattelu on jo pidemmän aikaa ollut vallalla ja se on jo osana opetussuunnitelmia, on noussut erityisiä uusia ongelmia nuorten, teinien kohdalla, joiden psykiatriset hoitokulut ovat nousseet merkittävästi. Syynä tähän ovat henkilökohtaiset identiteetti-ongelmat, jotka ovat seurauksia tästä sukupuolineutraalista opetusohjelmasta, jossa sukupuolisuus halutaan häivyttää — häivyttää, siis ikään kuin en olisi sitä, mitä olen, tai jos olen jotakin, niin en ainakaan saisi ilmaista sitä, mitä olen. (Eva Biaudet: Tietenkin saat olla!) — Kiitos, edustaja Biaudet. Tämä oli hyvä uutinen. Kiitoksia. Minä jo huolestuin.

Arvoisa puhemies! Eduskunta päätti viime kaudella niukalla enemmistöllä muuttaa avioliittolakia siten, että siitä tuli sukupuolineutraali. Päätöstä perusteltiin yhdenvertaisuudella ja tasa-arvolla. Päätös oli erityisen hankala, koska sellainen yleistys, että kaikki ihmissuhteet olisivat jotenkin yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia, ei käytännössä tule koskaan olemaan totta. Ja juuri tästä syystä lainsäätäjä on aina viisaasti nähnyt, että miehen ja naisen avioliitolla on erityinen asema ja rooli yhteiskunnassa. Sillä on omat tehtävät ja vastuut, joita mikään muu ihmissuhde ei voi ottaa.

Väitänkin, että viime eduskunta ei aivan loppuun asti miettinyt ja harkinnut, mitä avioliiton muuttamisesta seuraa. Edessämme on valtaisa määrä lainmuutoksia, jotka murentavat yhteiskunnan toimivuutta ja vastuunjakoa. Eduskunnan on syytä vakavasti harkita avioliiton palauttamista miehen ja naisen väliseksi liitoksi. Ja tämä kansalaisaloite tarjoaa mahdollisuuden korjata tämän virheen, joka viime kaudella tehtiin.

Suomalaiset oikeusoppineet ovat olleet huolissaan eduskunnan säätämien lakien valmistelun huolellisuudesta ja tasosta. Tämä on täällä salissa tullut monesti ilmi, eikä syyttä. Tämä sukupuolineutraali avioliittolaki säädettiin ilman minkäänlaista poikkihallinnollista käsittelyä ja myös lapsivaikutuksien arviointia. Myös edellisen kauden lakivaliokunta hylkäsi avioliittolain muutokseen tähtäävän kansalaisaloitteen ja totesi perusteluissaan näin: "Aloitteessa ehdotettujen muutosten toteuttaminen edellyttäisi siten tällaisten taloudellisten ja mahdollisten muiden vaikutusten huolellista selvittämistä ja arvioimista sekä tarvittavien määrärahojen varaamista kyseiseen tarkoitukseen budjettikäsittelyn yhteydessä. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota myös siihen, että ennen näin merkittävien perheoikeudellisten lainsäädäntömuutosten toteuttamista tulisi laatia lapsivaikutusten arviointi. Asia nousi esille valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Lapsivaikutusten arviointi perustuu lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaiseen vaatimukseen asettaa lapsen etu ensisijaiseksi kaikessa lapsiin kohdistuvassa lainsäädännössä ja päätöksenteossa."

Nyt kun nämä lapsivaikutusten arvioinnit jätettiin tekemättä, niin tästä johtuen on myös jätetty kansakuntien yhteiselle lapsen oikeuksien komitealle valitus siitä tulkintamenetelyrikkomuksesta, joka tässä lainsäädäntötoimimenettelyssä tapahtui. Tämä on hyvin vakava asia, jota tullaan laajasti siellä keskustelemaan ja käsittelemään.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Arvoisa puhemies! Näistä seikoista johtuen haluan todeta, että nyt kun meillä on mahdollisuus tässä tästä asiasta uudelleen keskustella ja käydä tätä läpi, niin eduskunta harkitsi, miten pitkälle kantavia seurauksia tästä viime kaudella tehdystä lakialoitteesta todellisuudessa on seurannut ja ovatko ne sellaisia, että me oikeasti haluamme sellaisen Suomen, jossa näin merkittävä vuosisatojen instituutio murretaan ja yhteiskuntamme muuttuu juuriltansa kevyeksi.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä puheenvuorot edustajilta Östman ja Emma Kari ja sitten käydään debattia.

17.29 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän kansalaisaloitteen tarkoitus on säilyttää avioliitto vain miehen ja naisen välisenä, aidosti tasa-arvoisena avioliittona sekä suojella lapsen lähtökohtainen ihmisoikeus, oikeus isään ja äitiin. Tämä on erittäin kannatettava kansalaisaloite.

Niin kuin muutama edustaja on tässä muistuttanut, eduskunnan täpärä enemmistö äänesti viime kaudella avioliittolain muutoksen puolesta. Sen sijaan KD:n eduskuntaryhmän jäsenistä kaikki äänestivät muutosta vastaan.

Värderade fru talman! Så långt tillbaka vi vet att det funnits lagar har äktenskapet existerat för att förena man och kvinna och ge det uppväxande släktet en tryggad uppväxt med både en mamma och en pappa. Antropologerna har bara funnit en enda kultur där äktenskapet inte existerar på detta sätt, i sydvästra Kina i Yunnan-provinsen.

Arvoisa rouva puhemies! Niin kauan kuin muistamme, avioliitto on ollut olemassa yhdistääkseen miehen ja naisen. Se antaa lapsille turvallisen kasvu ympäristön äidin ja isän kanssa. Antropologit ovat löytäneet vain yhden kulttuurin Kiinan Yunnanin provinssissa, missä ei ole ollut samanlaista avioliittokulttuuria kuin länsimaissa. Nähtävästi kaikki aikaisemmat sivilisaatiot ovat halunneet suojella tätä ainutlaatuista suhdetta, joka yksin voi antaa alun uudelle elämälle. Se on tunnustus, jota me arkikielellä kutsumme avioliitoksi. Lasten kasvatus ja kasvaminen ovat aina kuuluneet avioliiton ideaan.

Lapset eivät luonnollisesti synny kahden miehen tai kahden naisen suhteeseen tai siltä osin myöskään kahden naisen ja yhden miehen suhteeseen. Jokaisella lapsella tulee olla isä ja äiti. Lapset ovat samanaikaisesti riippuvaisimpia, haavoittuvaisimpia sekä heikoimpia sosiaalisissa yhteisöissä, ja siksi YK:n ihmisoikeussopimuksen mukaan lapsilla on lähtökohtaisesti oikeus isään ja äitiin.

Värderade fru talman! Politikerna äger inte ensamma begreppet till äktenskapet. Ingen minister, ingen politiker i denna sal är äktenskapets upphovsman. Men äktenskap är för trosamfundet i Finland det begrepp som används för att beteckna den legalt reglerade samlevnaden mellan man och kvinna i en gemenskap som Skaparen själv instiftat med övergripande mål att skapa trygghet för det uppväxande släktet.

Poliitikot eivät yksin omista avioliiton käsitettä. Yksikään ministeri tai poliitikko tässä salissa ei ole avioliiton luoja. Suomessa avioliittoa käytetään terminä kuvaamaan lailla säädettyä miehen ja naisen yhteiseloä, liittoa, jonka luoja itse loi tavoitteenaan luoda turvallinen ympäristö tuleville sukupolville.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Avioliitto on paljon enemmän kuin vain siviilioikeudellinen kysymys. Siksi lain muuttaminen johtaa suuriin yhteiskunnallisiin muutoksiin jokaisella tasolla. Jos sukupuolineutraali avioliittolaki astuu voimaan ensi vuonna, se on samalla normatiivinen kannanotto teologisella tasolla.

Arvoisa puhemies! Tästä syystä me kristillisdemokraatit haluamme säilyttää perinteisen avioliiton maassamme ja hylätä muutoksen, jonka eduskunta täpärellä enemmistöllä viime kaudella hyväksyi vastoin lakivaliokunnan kantaa. Me koemme, että avioliitto on naisen ja miehen välinen eikä sitä voi ikinä muuttaa sukupuolineutraaliksi.

17.34 Emma Kari vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy myöntää, että mietin aika pitkään, haluanko käyttää tässä keskustelussa puheenvuoroa, haluanko käydä tätä keskustelua taas uudestaan. Nämä ihmiset, nämä pariskunnat, joille edellinen eduskunta vihdoinkin antoi tasa-arvoisen oikeuden avioliittoon, ovat joutuneet kuuntelemaan tätä keskustelua vuosikymmeniä. He ovat joutuneet kestämaan tästä salista tullutta pilkkaa, vähättelyä, syntisyyksiä, Raamatulla lyömistä. Nyt kun olen viimeisten päivien aikana seurannut ja kuunnellut niiden perheiden, niitten lasten, niitten äitien, niitten isien tunnelmia, joita tämä tasa-arvoinen avioliittolaki koskee, niin täytyy sanoa, että se päällimmäinen tunne heillä on, että ei kai taas — ei kai taas. Ei kai taas meidän perheiden oikeutta olla olemassa kyseenalaisteta tässä salissa. Ei kai sitä taas revitellä koko kansan edessä. Emme kai me taas joudu kuuntelemaan niitä kylmiä, niitä julmia ja niitä ilkeitä sanoja, joita täällä sanotaan meidän perheestä, minun äitiydestäni, minun isyydestäni tai meidän lapsista.

Arvoisa rouva puhemies! Tasa-arvoinen avioliitto ei ollut keneltäkään pois. Se ei kieltänyt yhdeltäkään suomalaiselta oikeutta avioliittoon. Se ei vähentänyt yhdenkään avioliiton arvoa, ei edustaja Laukkasen, ei edustaja Räsäsen, ei edustaja Niikon. Teidän avioliitonne on edelleen ihan yhtä arvokas. Mutta monelle ihmiselle tässä maassa, monelle perheelle se oli valtavan iso, se oli valtavan tärkeä asia. Minä muistan, kuinka ihmiset itkivät, juhlivat, tanssivat eduskunnan edessä. Minä muistan, kuinka ihmiset halailivat silloin eduskunnan lehtereillä. Se oli valtavan iso asia, se oli valtavan iso tunnustus, ja nyt kun me käymme tätä keskustelua uudestaan, me satutamme taas näitä ihmisiä uudestaan. Me satutamme taas näitä perheitä. Sen takia minä toivon, että kun te, arvot edustajat, käytätte täällä puheenvuoroja, te puhutte tästä aiheesta ja te puhutte näistä ihmisistä, näistä äideistä, näistä isistä ja näistä lapsista ja näistä perheistä sillä samalla arvostuksella, jolla te toivotte, että teidän perheestä tässä salissa puhuttaisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Ainoa viesti, jonka inhimillinen ja vastuullinen eduskunta nyt näille perheille tässä käsittelyssä lähettäisi, on se, että teidän perhe on ihan yhtä tärkeä perhe kuin mikä tahansa muukin perhe, että teidän perhe on ihan yhtä oikea perhe kuin mikä tahansa muukin perhe ja että teidän rakkautenne on ihan yhtä arvokasta kuin kaikkien muidenkin rakkaus emmekä me tässä salissa missään nimessä, missään tilanteessa olisi viemässä teiltä sitä arvostusta ja sitä tunnustusta, jonka vihdoinkin kymmenien vuosien jälkeen edellinen eduskunta teille antoi.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista osallistua debattiin. Edustaja Niikko ensimmäisenä.

17.38 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Emma Karin tunteikas puhe oli sinänsä ihan hyvä mutta hiukan syyllistävä, (Naurua) josta löysin taas sen

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

saman sävyn, että ei tässä asiassa voi olla kuin yksi totuus, yksi mielipide ja yksi ääni. Tässä salissa kukaan ei viime vaalikaudella eikä tällä vaalikaudella ole pilkannut yhtään vanhempaa siitä, millainen heidän perheyhteytensä on. Tässä salissa kansanedustajat oikeutusti pyytävät kansanedustajia arvioimaan sen, onko lapsella oltava oikeus isään ja äitiin kaikissa tilanteissa, tuleeko se olemaan mahdollista vai ei. Meidän täytyy kuitenkin tässä salissa saada puhua vapaasti ilman mitään syyllistämisen pelkoa. Minun mielipiteeni on se, eikä se tule ikinä muuttumaan, että avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto. Jos siitä loukkaantuu, niin ihmettelen kovasti sitä asiaa. Pyydän, arvoisat kollegat: puhutaan argumentein, käydään debattia mutta ei ruveta millään tavalla syyllistämään toisiamme.

17.39 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niikko, muistanko minä väärin, vai äänestittekö te perheenyhdistämisen kiristämisen puolesta? Siinä kohtaa te epäsitte tänne pakolaisina tulleilta lapsilta oikeuden biologiseen isään ja äitiin. Faktat faktoina, edustaja Niikko.

Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn edustaja Karin sanoihin hyvin vahvasti, ja minä ihmettelen sitä, että täällä vedotaan nyt, että voidaanko palauttaa avioliitto miehen ja naisen väliseksi instituutioksi. Ei sitä koskaan ole otettu pois. Se on laajennettu koskemaan kaikkia niitä, jotka rakastavat toisiaan ja ovat valmiita kantamaan sitä samaa vastuuta ja velvollisuutta yhdessä kuin mitä avioliitto tarkoittaa, se on laajennettu koskemaan heitä kaikkia. Tasa-arvoinen avioliitto kokonaisuutena vahvistaa avioliiton käsitettä.

Ja mitä tulee loukkaavaan puheeseen, niin jos tätä aloitetta katsotaan, niin tämä määrittelee, että ainoa aito perhe, ainoa oikea aito vanhempi, on biologinen vanhempi lapsellensa. Minun mielestäni moni lapsi voi löytää kotinsa adoptioperheestä, sijaisperheestä, yksinhuoltaja pystyy tarjoamaan aivan yhtä hyvän, turvallisen ja rakastavan kodin lapsellensa. Perhe on muutakin kuin vain juridiikkaa ja biologisia siteitä, se on rakkautta (Puhemies koputtaa) ja välittämistä.

17.40 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että edustaja Niikko ajattelee, että avioliitto ja vanhemmuus jotenkin aina on kytketty yhteen. Aika monet lapset elävät tänään niin, että siinä perheessä, missä he elävät suurimman osan ajasta, molemmat vanhemmat eivät ole biologisia, he elävät kahdessa perheessä ja niin edelleen, niin että ne ovat kyllä ihan eri asioita. Tietenkin meidän kaikkien tehtävä on pyrkiä turvaamaan se, että lapsilla olisi vanhemmat mukana ja turvallisia aikuisia ympärillä.

Mielenkiintoista on myös se, että edustaja Niikko ja muutkin puhujat, jotka haluavat kumota tämän tasa-arvoisen avioliittolain, kokevat, että tämä jotenkin heikentää avioliittoinstituutiota. Itse en ole avioliitossa, mutta ajattelen, että päinvastoin, kysymyksen on siitä, että ihmiset kokevat, että se on arvokas instituutio, joka päinvastoin tukee pitkäaikaista suhdetta ja tällaisia vakinaisia struktuureja, rakenteita, lasten ympärillä. Tässä ei mitenkään voi ajatella, että se olisi jotenkin yhteiskuntaa heikentävä ja näin. Ja niin kuin tässä (Puhemies koputtaa) edustaja Kari sanoi, ketään ei pakoteta samaa sukupuolta olevan kanssa naimisiin.

17.42 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että emme kai me näin lähellä maalia nyt lyö jarruja kiinni ja lähde peruuttamaan. Nythän on tilanne se, että se on ensi vuoden maaliskuussa, kun tämä uusi, tasa-arvoinen avioliittolaki astuu voimaan, ja se on se, mikä noudattaa viime eduskunnan päätöstä ja sitä tahtoa. Nyt

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

jos tilanne todella olisi se, että täällä alkaisi jokainen eduskunta veivaamaan avioliittolakia oman mielensä mukaan, niin haluammeko me todella avioliittolainsäädännöstä sellaisen tuuliviirin, joka kääntyy aina sen mukaan kuin täällä sattuu sitten poliittinen voima niin tahtomaan? Jos nyt oikeasti te ajattelette, että tämä aloite, mitä nyt käsitellään, hyväksytäisiin, niin heti huomenna olisi jo seuraava kansalaisaloitekeräys pystyssä ja taas se tulisi tänne ja luultavasti johtaisi siihen, että taas se hyväksytäisiin, ja tällainen ihme rumba tämän asian ympärillä vain jatkuisi ja jatkuisi. Eikö nyt anneta pareille mahdollisuus rakastaa, kaikille, ovat sitten missä tahansa suhteessa, ja anneta heidän mennä naimisiin, niin kuin meillä kaikilla muillakin (Puhemies koputtaa) on mahdollisuus?

17.43 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari viikkoa sitten Joensuussa pidetty piispainkokous päätti, ettei kirkko vihi samaa sukupuolta olevia pareja. (Välihuutoja) Tästä suoraselkäisyydestä ja perusarvoja kunnioittavasta päätöksestä haluan kiittää piispoja. Valitettavasti heti päätöksen tultua julki pari pappisihmistä ilmoitti tiedotusvälineiden välityksellä, etteivät he tule noudattamaan piispojen yhteisesti hyväksymiä päätöksiä. Tällainen niskurointi kirkon virallista kantaa vastaan sekä Raamatun vastainen toiminta on ehdottomasti tuomittavaa. Evankelisluterilaisen kirkon ja seurakunnan jäsenenä minulla on oikeus vaatia, että ne papit, jotka vihkivät samaa sukupuolta olevia pareja, vapautetaan välittömästi tehtävistään. (Välihuutoja)

17.44 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin muutamat edustajat täällä, muun muassa edustajat Niikko, Laukkanen ja Räsänen, minä en ole lainkaan iloinen siitä, että tämä keskustelu jälleen käydään, että tämä kansalaisaloite on käsitelyssä. Muistan vielä hyvin sen edellisen eduskunnan keskustelun, miltä se näytti niistä monista perheistä ja niistä monista lapsista, jotka ovat sateenkaariperheistä. Se keskustelu näytti todella rumalta, todella ikävältä, todella syyllistävältä, ja se näytti siltä, että heidän perheensä eivät ole arvokkaita, heidän vanhempansa eivät ole oikeita vanhempia. Siinä oli todella ikävä sävy, juuri sellainen sävy, mistä edustaja Niikko täällä aikaisemmin mainitsi. Minä olen todella pahoillani, että jälleen käymme tässä salissa tätä keskustelua. Me olemme vihdoinkin hyväksyneet paitsi edellisellä eduskuntakaudella myös tällä eduskuntakaudella nämä liitännäislait, jotka tähän kokonaisuuteen liittyvät. Vihdoinkin olemme siirtymässä tilanteeseen, jossa jokainen perhe, jokainen lapsi, jokainen pariskunta riippumatta sukupuolesta on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen lain edessä. Aivan käsittämätöntä, että nyt halutaan ottaa tällainen peruutusaskel taaksepäin, juuri ajautua tähän limboon, mistä esimerkiksi edustaja (Puhemies koputtaa) Joona Räsänen täällä puhui. En kannata tätä aloitetta.

17.45 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdottomasti kaikki perheet ovat yhtä arvokkaita, ehdottomasti kaikki ihmiset ovat yhtä arvokkaita. Tässä ei ole kysymys siitä. Tässä on kysymys avioliitto-käsitteestä, se on kielellinen käsite, ja se on monelle pyhä asia. Se, että me säilytämme tämän kielellisen käsitteen naisen ja miehen välisenä, ei poissulje kenenkään muiden oikeuksia. Ei minusta muilla ole oikeus määritellä avioliittoa uudestaan, kun se on jo määritelty ja se käsittää tietyt asiat.

Lisäksi kansalaisaloite on iloinen asia. Jos me ajattelemme sitä sävyä ja sitä keskustelun sävyä, mitä viime kaudella käytiin, niin yhtäkään kolumnia tai pääkirjoitusta en löytänyt, missä olisi puolustettu aidosti tasa-arvoista avioliittoa, vaan se keskustelu oli kyllä sitä, että ehdottomasti sukupuolineutraali avioliitto on ainoa oikea tie.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Vielä lisäksi, koska nämä lait tehtiin niin nopeasti, että lapsivaikutusten arviointikin jäi väliin, lapsen oikeus on kyllä ensimmäinen asia, mikä tässä salissa pitäisi olla, ei aikuisten oikeus lapseen vaan (Puhemies koputtaa) lapsen oikeus molempiin sukupuoliin.

17.46 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, aloite sukupuolineutraalista avioliitosta hyväksyttiin edellisellä kaudella äänin 105 vastaan 92, ja vaikka tämä oli siis edellisen eduskuntakokoonpanon aikana, niin kuten tässäkin keskustelussa on käynyt ilmi, myös nykyinen eduskunta on käsitellyt tätä lakia niin sanottujen liitännäislakien muodossa, ja nykyinen eduskunta on hyväksynyt ne äänin 106 vastaan 42.

Itse näen, että liike lain kumoamiseksi, tämä niin sanottu Aito avioliitto -liike, on omanlaisensa joutsenlaulu tätä yhteiskunnassamme jo tapahtunutta arvo- ja asennemuutosta vastaan. Suhteessa tähän hämmästelen kyllä kovasti piispainkokouksen päätöstä, joka tuntuu nyt jakavan myös kirkkoa vahvasti kahtia sisältä ja alleviivaa osaltaan valtion lainsäädännön ja valtionkirkon välistä kuilua ja mielestäni herättää väistämättä myös kysymyksen siitä, ovatko valtio ja kirkko ajautumassa ja kasvamassa erilleen. Mielestäni eduskunta teki viime kaudella viisaan päätöksen (Puhemies koputtaa) ja se päätös vastaa tämän aikamme ja yhteiskuntamme arvoja.

17.48 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt on viitattu piispainkokoukseen ja vaadittu papeillekin rangaistusta, jos lähtevät omavaltaiselle tielle, ja nyt käytettiin ilmaisua "valtionkirkko" ja oltiin huolissaan, että valtio ja kirkko eroavat toisistaan — näinhän on tapahtunut jo 1800-luvulla. Meillä ei ole valtionkirkkojärjestelmää ollut pitkään, pitkään aikaan. Ruotsissa oli vielä vuoteen 2000 saakka. On hyvä pitää nämä asiat erillään. Eduskunta ei päästä siitä, millä tavalla kirkko vihkii. Kun tätä aloitetta ensimmäisen kerran tuotiin eduskuntaan, niin aloitteen tekijät korostivat sitä, että kirkolla ja uskonnollisilla yhdyskunnilla ja muillakin säilyy oma toimintavapaus harkita, millä tavalla he vihkiviranomaisena tässä asiassa tulevat toimimaan. Minusta nämä on hyvä pitää erillään. Kirkko tehköön omat päätöksensä, ja voimme sitä arvioida, mutta eduskunta huolehtii yhteiskunnan lainsäädännöstä.

17.49 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä on viitattu rakkauteen, ja niin kuin viimekin debatissa, tai vuosi sitten, kun tätä vastaavaa keskustelua käytiin, haluan taas muistuttaa, että eduskunta ei säätele rakkautta millään tavalla. Me säätelemme lakeja, ja avioliittolaki on yksi näistä. Haluan myös muistuttaa, että tänä vuonna kesäkuussa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin antoi yksimielisen päätöksensä toteamalla, että Euroopan ihmisoikeussopimus vuodelta 1950, joka määrittelee avioliiton naisen ja miehen väliseksi, on voimassa edelleen, ja ihmisoikeussopimuksen 12 § asettaa perheen kiistattoman aviolliseen kontekstiin. Sen vuoksi on selvää, että EIT:n oikeuden päätöksellä on seuraamuksia sen suhteen, miten sana "perhe" tulisi ymmärtää.

Haluan vielä kysyä sukupuolineutraalin avioliittolain puolustajilta: haluatteko te riistää meiltä muilta sen perustuslaillisen oikeuden vapaaseen mielipiteeseen, että me olemme sitä mieltä, että avioliitto on (Puhemies koputtaa) miehen ja naisen välinen liitto?

17.50 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen totesi omassa puheenvuorossaan, että muutos yhteiskunnassa alkaa 2017, kun uusi tasa-arvoinen avioliittolaki tulee voimaan, ja silloin meidän maastamme tulee juuriltansa kevyt.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Itse olen sitä mieltä, että se muutos on jo alkanut ja meistä tulee joka päivä sitä juurevampaa, mitä enemmän ihmiset saavat oikeuksia ja tilaa elää tässä yhteiskunnassa niin, että jokainen kokee olevansa tunnustettu ja näkyvä.

Hyvin harvoin käytän tässä salissa omaa esimerkkiä, mutta ajattelen, että tämä on ehkä semmoinen kohta, missä haluan tuoda myös henkilökohtaisen elämän tähän saliin. Minä olen itse homoseksuaali mies ja olen oman tyttäreni, alle kolmevuotiaan tyttären, yksinhuoltajaisä. Uskon, että olen vanhempana onnistunut siinä, että pystyn tarjoamaan tyttäreleni rakastavan ja turvallisen kodin, rakastavan ja turvallisen perheen ja yhteisön, missä elää. Ainut uhka, minkä näen, että hänellä tällä hetkellä on, on se, jos hän altistuu yhteiskunnalliselle keskustelulle tai lainsäädännölle, joka jollain tavalla tekee hänen elämästään tai hänen perheensä elämästä toisarvoista tai väärää, synnyttää minkäänlaisen ajatuksen siitä, että se elämä, minkä keskellä hän elää, olisi jollain tavalla häpeällistä tai piilotettavaa tai eriarvoista. Tuon tämän sen takia esille, että haluan tällä muistuttaa, että nämä perheet, nämä parisuhteet ovat todellinen osa yhteiskuntaa tänään. (Puhemies koputtaa) Sananvapaus on kaikilla, mutta haluammeko edistää lainsäädäntöä niin, että kaikki ovat sen suojassa, vai rajoittaa sitä?

17.51 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan eduskunta säättää lakeja, ja minun mielestäni lakien edessä kaikkien meidän suomalaisten pitää olla tasa-arvoisia. Siksi olen erittäin iloinen siitä, että eduskunta on hyväksynyt lain tasa-arvoisesta avioliitosta ja presidentti on myös vahvistanut sen lain.

Nyt kun tämä keskustelu on taas täällä eduskunnan täysistuntosalissa avattu tasa-arvoisen avioliittolain osalta, minä haluan vielä myös muistuttaa, että viime kaudella me kävimme aika laajan asiantuntijakuulemisen lakivaliokunnassa liittyen tasa-arvoiseen avioliittolakiin ja tätä asiaa katsottiin monelta kantilta, puolesta ja vastaan. Niiden asiantuntijalauseuntojen perusteella kansanedustajat tässä salissa tekivät viisaan päätöksen, ja toivon, että se päätös myös pitää.

17.52 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä miehen ja naisen välisenä on mielestäni perusteltu. Yhteiskuntamme perussolu, perhe, pitää säilyttää mielestäni edelleen eheänä. Se, jos joku mies elää miehen kanssa tai nainen elää naisen kanssa, kuuluu siihen lapsia tai ei, on ihan toinen asia.

Avioliitto on aikanaan luotu miestä ja naista varten, ja sellaisena se tulee pitää minun mielestäni. Toki kunnioitan kaikkia muitakin mielipiteitä. Eihän rakkauttakaan voi lailla säätää. Jos joku mies rakastaa miestä ja nainen naista, niin siitä vain, minulla ei ole mitään sitä vastaan, kunnioitan jokaisen omaa valintaa. Mutta yhteiskunnan perusasiat pitää edelleen pitää koossa. Muuten tämä homma menee sellaiseksi sekamelskaksi, josta ei vastuuta enää pysty kukaan kantamaan.

Minun mielestäni perhe on miehen ja naisen välinen. Avioliitto tulee säilyttää edelleen miehen ja naisen välisenä ilman mitään poikkeuksia. Se, että meillä on monia muita variaatioita tässä yhteiskunnassa, olkoon, mutta perusasioiden pitää olla perusasioita. Ne pitää sellaisina säilyttää. Muuten joudumme tilanteeseen, josta ei sitten kukaan vastuuta koskaan pysty kantamaan. Isä ja äiti kuuluvat lapsille aina.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

17.53 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on mainittu nimeni monessa puheenvuorossa. Toteaisin nyt edustaja Räsäselle, että jokainen eduskunta muuttaa vuorollaan edellisten eduskuntien säätämiä lakeja. Siinä ei ole mitään ihmeellistä. Eikä myöskään kannata olla pahoillaan siitä, että täällä keskustellaan kansalaisaloitteen pohjalta näistä asioista. Sekin kuuluu demokratiaan. Jos on pahoillaan siitä, että puhutaan juuri tästä asiasta, niin se tietysti kertoo siitä omasta asennemaailmasta.

Itsekin olen lastenkodin kasvatti ja mennyt läpi aika vaikean vanhemmuuden tien ja voin sanoa, että edelleen isän ja äidin kaipuu on asia, jota prosessoin ja käyn läpi, edustaja Toivola. Että yhteiskunnassa näitä malleja on monenlaisia, mutta en ole koskaan lakannut ajattelemaasta, että paras malli on miehen ja naisen luoma perhemalli, ja jos näin vain käy, että lapsia sattuu saamaan, niin se on sille lapselle paras kasvuympäristö. Minulla on (Puhemies koputtaa) oikeus ajatella näin.

17.55 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanha sanonta kuuluu, että keskustelulla on aina vitalisoiva merkitys, ja varmaan näin on yleensä, mutta nyt täytyy kyllä muutaman kollegan tavoin sanoa, että tämä keskustelu tuntuu pikkaisen turhalta. Tämä itse asia tasa-arvoisesta avioliittolaista on jo kertaalleen ratkaistu suuressa salissa. Yksikään meistä ei pysty enää keksimään yhtään uutta argumenttia, ei puolesta eikä vastaan, vaan tämä asia on käyty läpi, ja se on ratkaistu eduskunnan enemmistön päätöksellä. Presidentti on vahvistanut lait, ja ne tulevat voimaan 1.3.2017.

Demokratiassa on tapana kunnioittaa enemmistön ratkaisuja ja tyytyä niihin, vaikka ne olisivatkin täpärällä enemmistöllä tehtyjä päätöksiä, joten annetaan nyt ihmisten rakastaa toisiaan ja mennä avioliittoon toistensa kanssa sukupuolesta riippumatta. On suorastaan ihanaa, että myöskin sellaiset parit, jotka tällä hetkellä eivät pääse avioliiton piiriin mutta haluavat päästä sen piiriin, (Puhemies koputtaa) pian pääsevät mukaan nimenomaan vahvistamaan avioliittoinstituutiota.

17.56 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä puhe siitä, että tämä eduskunta ei muka voisi kumota sukupuolineutraalia avioliittolakia, on täysin turhaa. Koen sen jopa suorastaan loukkaavaksi siinä mielessä, että olin jo viime kaudella perinteisen avioliiton kannalla mutta vaalimatematiikan koukeroiden johdosta en päässyt silloin lausumaan siitä mielipidettäni tässä salissa. Nyt pääsen ja sen oikeuden aion käyttää tällä valtakirjalla. Tällä eduskuntakaudella voidaan tehdä uusia päätöksiä. Siihen ei ole kenelläkään mitään sanomista.

17.56 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa meitä on suuri joukko ihmisiä, jotka haluamme säilyttää avioliittokäsitteen miehen ja naisen välisenä. Tästä kertoo kansalaisaloitteen yli 106 000 allekirjoittajaa. Meillä on Suomessa voimassa parisuhdelaki samaa sukupuolta oleville, ja tuntuu, että se hyvin tarkoituksellisesti tässä keskustelussa halutaan unohtaa. Muistuttaisin siitä, että meillä Euroopassa valtaosassa Euroopan unionin jäsenmaita on tämä sama tilanne kuin meilläkin elikkä nämä rinnakkaiset lainsäädännöt. Ja mikään kansainvälinen ihmisoikeussopimus, minkäänlaiset seikat eivät ole kertomassa, että tämä olisi jotenkin esimerkiksi ihmisoikeuksien vastainen tilanne tai tällä tavalla ei voitaisi lainsäädäntöjä pitää erillisinä. Meillä on suuria jäsenmaita — Itävalta, Saksa — joissa näitten lakien rinnakkaiselo on todettu hyväksi. Itävallassa muun

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

muassa kansanäänestyksessä haluttiin jatkaa sitä, että nämä lait pysyvät erillisinä, ja toivoisinkin, että myöskin tämä asia huomioitaisiin tässä keskustelussa.

17.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hirveästi aikaa siihen — edustaja Emma Kari, edustaja Räsänen, muun muassa, SDP:stä — että on mietitty sitä, että ei haluttaisi käydä tätä keskustelua, tämä on turhaa, tämä on turhauttavaa, miksi me käymme tätä. Siksi me käymme, että meillä on laki kansalaisaloitteesta, 106 000 ihmistä haluaa, että tästä puhutaan. Minusta on aivan erikoista, että sitten samaan aikaan ollaan jotenkin pahoillaan siitä, että tämä loukkaa muita ihmisiä. Jos me emme käsitelisi tätä, niin eikö se loukkaisi niitä 106 000:ta ihmistä? (Välihuutoja) Ja jos haluaa muutosta tähän, niin täytyy sitten tehdä muutosesitys siihen kansalaisaloitetta koskevaan lainsäädäntöön, jos ei halua, että kansalaisaloitteita saa täällä käsitellä.

Itsekin olen ihmetellyt, minkä takia tämä nousi niin suureksi aiheeksi. Olen siviilivihki- ja ammatiltani ja vihkinyt erittäin paljon samaa sukupuolta olevia ihmisiä, ja rekisteröity parisuhde toi näiden puolisoitten välille täysin samat oikeusvaikutukset — täysin samat oikeusvaikutukset — heidän keskinäisessä suhteessaan. Ei ollut mitään eroa siinä. (Puhemies koputtaa) Minä en ole ikinä ymmärtänyt sitä, miksi tämä pitää saada avioliitoksi.

17.59 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvostan kaikkia kansalaisaloitteita ja arvostan sitä, että olemme tästäkin asiasta erimielisiä. Toivoisin kuitenkin mietittävän sitä sävyä, jolla puhutaan siitä, onko lapsella oikeus millaiseen perheeseen. Täällä on moneen kertaan sanottu, että lapsella on oikeus isään ja äitiin. Kannattaa muistaa, että pelkästään Suomessa on noin 200 000 lasta, joilla ei ole oikeutta isään ja äitiin. Meillä on yksinhuoltajaperheitä, meillä on perheitä, joissa ei ole vanhempia, ja meillä on perheitä, joissa on kaksi samaa sukupuolta olevaa vanhempaa. Ja toivoisin, että tätä keskustelua käydään heidän näkökulmaansa arvostaen, koska jokainen perhe on aivan yhtä oikea näille lapsille.

Kun täällä ollaan oltu huolissaan myöskin lapsivaikutusten arvioinnin puutteesta, niin voin kertoa, että suurin tehty tutkimus on Coloradon yliopistosta, jossa käytiin yli 19 000 eri tutkimusta ja artikkelia läpi, ja tutkijat ovat yksimielisiä siitä, että samaa sukupuolta olevien vanhempien kasvattamat lapset (Puhemies koputtaa) ovat aivan samanlaisia kuin niin sanotuissa perinteisissä perheissä kasvaneet.

18.00 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä suurin tutkimus on se, kun 20 prosenttia Kanadan kansalaisista on haastateltu, ja sieltä on kyllä tullut ihan toisenlaisia tuloksia tähän — 20 prosenttia koko Kanadan väestöstä.

Mutta se, minkä halusin sanoa, on se, että jokainen ihminen on yhtä lailla arvokas. Se on aivan lähtökohta. Perheen tulee olla nimenomaan rakkautta ja välittämistä, mutta perhe on myös perimää, puolet meistä on isältä, puolet äidiltä, ja siinä on mahdollisuus aivan erilaiseen yhteyteen.

Täällä on sanottu, että pitäisi olla tilaa jokaiselle erilaiselle perheelle. Minä olen aivan samaa mieltä, ja sen takia minä olen ihmetellyt, minkä ihmeen takia kaikki yrittävät ängetä samalle radalle, kun meillä voisi olla aivan hyvin rinnakkaiselo: Siinä on avioliitto miehen ja naisen välisenä, viereisellä radalla on parisuhdelain mukainen rekisteröity parisuhde — tai onko se sitten sopimus tai pariliitto. Sitten meillä on naimattomia, leskiä, eronneita ja niin edelleen, mitä onkaan. Että meillä on tilaa tässä yhteiskunnassa erilaisille instituutioil-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

le. (Puhemies koputtaa) Ja sen takia ihmettelenkin, minkä takia ei voida kunnioittaa erilaisia vaihtoehtoja.

18.01 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen jo pitkään yrittänyt ymmärtää, mistä tämä jatkuva toistemme ohipuhuminen johtuu, ja yksi selitys voi olla se, että meillä on erilainen käsitys vanhemmuudesta. Toiset meistä ajattelevat, että vanhemmuus on ensisijaisesti biologista, toiset katsovat, että se on sosiaalista. Biologiseen vanhemmuuteen riittää vartti tai 9 kuukautta, sosiaaliseen vanhemmuuteen vaaditaan koko elämä. Ja kuten tutkijat ovat kerta toisensa jälkeen todenneet, lasten hyvinvoinnille ja kehitykselle ei ole väliä, kasvattavatko hänet biologiset vai adoptiovanhemmat tai kasvattaa-ko hänet mies, nainen, mies ja mies, nainen ja mies, nainen ja nainen tai perinteiseen suomalaiseen tapaan koko laajempi suku. Sen sijaan ratkaisevaa hyvinvoinnille on lapsen suhde vanhempiinsa — siis hänet kasvattaviin vanhempiin — vanhempien luottamus omaan vanhemmuuteen ja perheen sosiaalinen ja taloudellinen hyvinvointi.

18.02 Kari Kulmala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluaisin todeta, että kansalaisaloitteet ovat tärkeitä, mutta mielestäni tämä vasta-aloite lakiin, joka ei ole ehtinyt edes voimaan, on varsin erikoinen toimenpide. Kantani asiaan on kuitenkin edelleen muuttumaton: avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto.

Puhun kuitenkin vielä vähän rakkaudesta. Pidän erittäin tärkeänä, että kukin meistä voi rakastaa, ketä haluaa. Vai voiko joku meistä sanoa, ketä saa rakastaa ja ketä ei tai kuka saa rakastaa ja kuka ei? Moni elää tälläkin hetkellä ilman rakkautta. En millään tavoin kadehdi heitä, koska siihen ei ole mitään syytä. Osa ihmisistä ei kaipaa rakkautta lainkaan. Heitä on kuitenkin hyvin vähän. Ehkä he eivät ole koskaan rakastaneet tai saaneet rakkautta. Tässä lopuksi kysynkin teiltä: Mikä on tärkeämpää kuin rakastaa ja tulla rakastetuksi? Onko se tämä keskustelu avioliittolaista? Kuka on lopulta väärässä ja kuka oikeassa? Kuka saa sanoa viimeisen sanan?

18.03 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole kirkolliskokous, vaan tämä on maallista lakia säätävä Suomen eduskunta, ja lain edessä kaikkien on oltava tasa-arvoisia. Haluan kysyä: kuinka monen heterosuhteessa elävän ihmisen elämää tämä tasa-arvoinen avioliittolaki on vaikuttanut? Ei kenenkään. Se ei muuta kenenkään heterosuhteessa elävän avioliittoa, sen merkitystä tai tärkeyttä millään tavalla. Se ei ole edes vaikuttanut kirkon sisäisiin käytänteisiin avioliiton osalta. Sen sijaan tasa-arvoisen avioliittolain hyväksyminen on vaikuttanut monen sellaisen suomalaisen elämään, joiden rakkaus- ja perhemuoto ei mahtunut aiemmin lain määrittämään muottiin. Eiköhän anneta heille jo rauha elää perhe-elämää ja rakastaa ja mennä avioliittoon.

18.04 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä lainsäätäjillä, jotka kannatamme naisen ja miehen välistä avioliittoa, on oikeus puolustaa tätä kansalaisaloitetta. (Välihuutoja) Ja kun sanotaan, että tämä sukupuolineutraali avioliitto ei ole keltään pois, niin minä uskoisin, että joku kasvava lapsi saattaa aikanaan kysyä: kuka minä olen, mistä minä tulen? Ainakin minulla ja meillä monella on varmaan huoli, miltä Suomi näyttää kymmenen vuoden kuluttua, ja miksi: me olemme saaneet kuulla kokemuksia Ruotsista ja muista maista, että kodeissa, päiväkerhoissa, kouluissa ja muualla ei enää pu-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

huta sanoilla "isä", "äiti", "tyttö" eikä "poika". Ja kysynkin: tähänkö meidän Suomen laki, miehet ja naiset haluamme mennä aikojen kuluessa?

18.05 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Toivola, en epäile yhtään sitä, ettetkö ole hyvä isä tyttäresi kasvattajana. Mutta oletko koskaan kysynyt tyttäreltäsi, kaipaako hän äitiään? Kysytkö koskaan häneltä silloin, kun hän oli vauva, olisiko hän halunnut olla äidin rinnalla, (Ben Zyskowicz: Liian henkilökohtaista!) halunnut olla äidin sylissä silloin, kun normaalisti lapsi on äidin sylissä, jos se suinkin on mahdollista? (Välihuutoja) Kysymys tällaisessa lainsäädännössä on siitä, että tässä on ihmisten oikeuksista kysymys, ennen kaikkea aikuisten oikeuksista kysymys eikä lasten oikeuksista. Ja tässä lainsäädännössä mennään niin pitkälle, että biologisella vanhemmalla ei ole adoptiotilanteessa oikeutta määritellä edes sitä, tullaanko hänen lapsensa adoptoimaan heteroperheeseen vai homoperheeseen. Norjassa tämä lainsäädännössä on turvattu, että vanhemmilla on oikeus päättää, minkälaiseen perheeseen heidän lapsensa adoptoidaan, jos se tilanne tulee. Kysymys on, edustaja Toivola, siitä, että lapsen paras, jos se suinkin lainsäädännöllisesti on mahdollista, on turvata lapselle isän ja äidin läsnäolo. Ja se ei tarkoita, että väheksyisin sinun isyyttäsi.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Niikko, tässä salissa on tapana puhutella toisia kohteellisesti ja teititellen.

18.06 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ajattelen niin, että jos me puhumme näistä eri perhemuodoista, niin jo tällä hetkellä yhteiskunnassa, kun ajatellaan vaikka hedelmöityshoitolakia, olemme ylipäättään tunnustaneet sitä kautta erilaiset tavat muodostaa ja perustaa niitä perheitä. Kyllä minä silloin näen, että siitä on jo avautunut semmoinen prosessi, minkä jälkeen kaiken lainsäädäntötyön pitäisi vain tunnustaa yhä paremmin ja syvemmin kaikkien näiden perheiden asema ja oikeudet suomalaisessa yhteiskunnassa. Täällä on moni ihmetellyt, minkä takia pitää yrittää nyt tunkea siihen samaan instituutioon. Itse jotenkin ajattelen, että semmoinen kysymys kumpuaa kyllä aika etuoikeutetusta elämästä. Se kertoo siitä etuoikeutetusta asemasta yhteiskunnassa, missä ei ole sitä realiteettista kokemusta siitä, miltä tuntuu joidenkin asioiden kohdalla tulla kohdelluksi eriarvoisesti, miltä tuntuu semmoinen elämä, missä joutuu kuuntelemaan puhetta, joka erottelee erilaisia tapoja olla perhe tai erilaisia parisuhteita. Ja väistämättä, vaikka ilmaisee oman mielipiteensä, siinä samalla tulee hyvin helposti myöskin määrittäneeksi näitä suhteita ja niiden arvoa eritasoisiksi.

18.08 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin edustaja Emma Karin kaunista puhetta, ajattelin, että tässä kyllä puhutaan nyt aika paljon toistemme ohi eli emme ikään kuin puhu ihan samasta asiasta. Itse en koe, että itse olisin tai näissä alkupuheenvuoroissa kukaan olisi pilkannut ketään tai lyönyt ketään Raamatulla päähän, eikä mielestäni tässä edes varsinaisesti määritellä perhettä, vaan tässä puhutaan avioliitosta ja avioliittolainsäädännöstä, ja kyllähän käsitys perheestä on huomattavasti laajempi kuin käsitys avioliitosta. Toivon, että kykenisimme nimenomaan tästä keskustelemaan.

Jokainen ihminen on yhtä arvokas. Jokainen lapsi on yhtä arvokas. Jokaiseen ihmissuhteeseen toivon mukaan kuuluu rakkautta ja tarvitaan rakkautta. Mutta mielestäni tämä kes-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

kustelu ei todellakaan ole turhaa: (Puhemies koputtaa) edellisen eduskunnan jälkeen meillä oli vaalit, ja tällä eduskunnalla on täysi oikeus määritellä avioliitto uudestaan.

18.09 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua, ja jokaisella on tietysti oikeus mielipiteeseensä ja ilmaista se ja pitää siitä myös kiinni. Itse pidän myös omasta mielipiteestäni kiinni ja olen sitä mieltä, että lainsäätäjällä ei mielestäni ole oikeutta erotella ihmisiä minkään ominaisuuden perusteella. Ja sen perusteella minä teen päätöksiä. (Vasemmalta: Hyvä!)

Puhemies Maria Lohela: Nyt jatketaan puhujalistan parissa.

18.10 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluaisin kiittää niitä monia, jotka ovat tehneet valtavan, valtavan työn tämän kansalaisaloitteen eteen.

Rouva puhemies! Länsimaisen demokratian, kunnioitettavan yhteiskunnan tunnusmerkkejä ovat muun muassa ihmisoikeuksien, ihmisarvon, tasa-arvon ja yksilönvapauden, sanan- ja uskonnonvapauden kunnioittaminen. Tällaisessa yhteiskunnassa huolehditaan heikompiaisista, vammaisista, vanhuksista ja erityisesti lapsista ja heidän oikeuksistaan. Yhteiskunnan hyvinvointia ylläpitävistä ja sitä edistävistä rakenteista pidetään kiinni. Yhteiskunnassa on tilaa erilaisille mielipiteille ja instituutioille. Rinnakkaiselo erilaisista näkökulmista huolimatta, toinen toistaan kunnioittaen voi toteutua. Onko tämä vain haave Suomessa?

Nopeasti muuttuvassa ja erilaisia muotivirtauksia median välityksellä voimakkaasti esiin työntävässä yhteiskunnassamme on erityisen tärkeää pysähtyä miettimään, mitkä ovat niitä rakenteita, joista on syytä pitää kiinni ja joita on syytä suojella murentumiselta. Avioliitto, miehen ja naisen välinen liitto, jossa luonnollisin keinoin on mahdollisuus yhteiskunnan jatkumisen kannalta elintärkeään suvun jatkamiseen, on yksi tällainen säilytettävä instituutio. Siinä lapsilla on mahdollisuus syntyä ja kasvaa omien biologisten vanhempiensa hoivassa ja hoidossa.

Nyt käsitellyssä olevan kansalaisaloitteen tarkoitus on nimenomaan pyrkiä säilyttämään avioliitto muista yhteiselämän muodoista erillisenä, miehen ja naisen välisenä liittona. Isolla rahalla valtavan mediamyllytyksen saattelemana sukupuolineutraali avioliittolaki jyrättiin läpi monia painostaen ihmisoikeuskysymyksenä, vaikka se ei sitä ole. Jokaisella avioliiton solmimisen ehdot täyttävällä on samanlainen oikeus ja mahdollisuus avioliittoon, myös samanlaiset velvollisuudet. Parisuhdelaissa on määritelty erilaisesta, samaa sukupuolta olevien välisestä yhteiselämän muodosta, ja näiden parien oikeudet tulee jatkosakin huomioida sen lain puitteissa.

Jos lähemme muuttamaan avioliiton peruselementtejä, koko instituution mureneminen alkaa. Näin on käynyt Suomessakin. Ensimmäisen niin sanotun liitännäislakipaketin hyväksymisen yhteydessä kävi selväksi, että eri taustoista tulevilla on erilaiset vaatimukset sukupuolineutraaliin avioliittoon pääsemiseksi. Vihkitilaisuus, todistajat, avioliittolupaus tai -vala ja aviopariksi julistaminen ovat avioliittoon vihkimisen peruspilareita, ja sukupuolineutraalin avioliittolain toteutuessa se vaaditaan edelleenkin mutta vain osalta. Osa pääsisi avioliittoon suoraan ilmoitusmenettelyllä eli oman rekisteriviranomaisille tekemänsä ilmoituksen kautta. Osan ei tarvitsisi tehdä tätäkään, vaan on myös väylä vain luisua avioliittoon muiden muutosten yhteydessä. Onko tällainen sekavuus yhteiskunnan perusyksikköä vahvistavaa toimintaa, hyvää lainsäädäntöä ja ihmisten hyvinvointia edistä-

vää? Ei ole. Jos perustana avioliiton perustamiselle olisi yksinomaan rakkaus toista kohtaan, millä perusteella avioliittoa suojellaan useammassa maassa voimassa olevalta useamman puolison avioliitolta, moniavioisuudelta tai lähisukulaisten välisen avioliiton vaatimukselta?

Arvoisa rouva puhemies! Avioliittolakeja muutettaessa monilta jäi huomaamatta, kuinka se mahdollistaisi myös samaa sukupuolta olevien ulkoisen adoption. Adoptiovanhempia odottavalla lapsella on jo ollut raastavia kokemuksia: hän on menettänyt omat vanhempansa. Sukupuolineutraalin avioliiton ja sen adoptiomahdollisuuden myötä lapselta riistetään myös mahdollisuus korvaavaan, hoivaavaan kokemukseen eri sukupuolta olevista vanhemmista, isästä ja äidistä. Näin lähtökohtaisesti tämä ei ole oikein.

Sukupuolineutraalin avioliittolain hyväksyminen on lisäksi jo aiheuttanut sen, että adoptiokanavia on sulkeutunut. Suomeen ei enää samalla lailla anneta lapsia adoptioon, ja monien lasten ja perheiden haave adoption toteutumisesta on valunut hiekkaan.

Ja koko tämä rumba ja nämä muutokset vain pienen vähemmistön vuoksi, joiden oikeuksia ja etuja varten on kokonainen parisuhdelaki. Avioliittoja on Suomessa noin 25 000 per vuosi. Rekisteröityjä parisuhteita on vuosittain vähän yli 300 eli vain reilu 1 prosentti avioliittoihin verrattuna. Rekisteröidyistä pariskunnista vain osa haluaisi sukupuolineutraaliin avioliittoon. Osa niin Suomessa kuin maailmallakin ymmärtää avioliiton tarkoittavan vain miehen ja naisen välistä liittoa eikä pyrikään muuhun kuin rekisteröityyn parisuhteeseen. Ja näistäkin vain pieni osa toivoisi adoptiota.

Eli minä kysyn: onko oikein, että hyvin pienen aikuisjoukon omien pyrkimysten vuoksi estetään monien adoptiolasten väylä saada adoption kautta isä ja äiti ja samalla tuhansille lapsettomuudesta kärsiville pariskunnille, jotka pohtivat adoption mahdollisuutta, tehdään se mahdollisuus entistäkin vaikeammaksi? Se ei ole oikein.

Sukupuolineutraalin avioliittolain ja liitännäislakien säätämisen ja hyväksymisen yhteydessä on myös rikottu sekä kansainvälisiä että Suomen eduskunnan omia lainsäädäntöön liittyviä säädöksiä. Lapsiasiavaltuutettu, lakivaliokunta ja monet kansanedustajat vaativat lapsivaikutusten arvioinnin tekemistä ennen lain eteenpäinviemistä. Tämä epäkohta oli keskustelussa myös suuren kansainvälisen juristiorganisaation edustajan vieraillessa Suomessa keväällä — pöyristyttävä, perustavaa laatua oleva laiminlyönti monella alalla arvoitetussa Suomessa.

Suomalaiset juristit ovat myös aktivoituneet lapsiin ja heidän oikeuksiinsa kohdistuvien laiminlyöntien vuoksi. Juristit ovat perustaneet yhdistyksen Forum Externum, jonka tarkoituksena on edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Suomen perustuslain arvossallisuuden, kansanvaltaisuuden sekä oikeusvaltioperiaatteiden mukaisesti. Yhdistyksen juristit ovat lähettäneet Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien komitealle valituksen ja pyynnön tutkintamenettelyn käynnistämiseksi. Valituksessaan he toteavat seuraavaa: "Lapsivaikutusten arvioinnilla selvitetään lapsen etu, jota suojataan lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artiklassa. Tästä huolimatta Suomi on viimeisen kahden vuoden aikana toistuvasti jättänyt arvioinnin tekemättä. Suomi on jättänyt lapsivaikutusten arvioinnin tietoisesti huomioimatta erityisesti avioliittolain ja siihen liittyvän muun lainsäädännön muuttamisen yhteydessä. Näin Suomi on rikkonut lapsen edun selvittämisvelvollisuuden. Edellä esitetyn perusteella pyydämme, että komitea tutkii valituksen, toteaa rikkomuksen tapahtuneen ja kehottaa Suomea ottamaan lainsäädäntömenettelyssään lapsen edun huomioon lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti. Toissijaisesti pyydämme, että komitea aloittaa tutkintamenettelyn Suomen järjestelmällisestä yleissopimuksen 3 artiklan

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

rikkomisesta." Tällainen valitus ja tutkintapyyntö on Suomesta lähtenyt, ja aivan aiheellisesti se on lähtenyt Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien komitealle. Minulle tekee kipeää ja hävettää.

On aika painaa jarruja ja kumota monin tavoin huonosti ja sopimuksia rikkoen eteenpäinviety sukupuolineutraali avioliittolaki ja huolehtia nykyisen avioliittolain ja parisuhdelain puitteissa erilaisten parisuhdemuotojen oikeuksista ja velvollisuuksista, ja ennen muuta ja viivyttämättä tulee huolehtia lapsen oikeuksista asiaan kuuluvalla tavalla. Tässä yhteiskunnassa on tilaa erilaisille instituutioille. Toivon, että avioliittoa miehen ja naisen välisenä instituutiona kunnioitetaan tässä maassa jatkossakin ja se säilytetään. — Kii-tos.

18.20 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On tullut hyvin selväksi tässä keskustelussa, että meillä jokaisella on varmaan jo hyvinkin valveutunut oma mielipide, millä tavalla tätä asiaa katsoo. Ja on varmaan yhtä selväksi tullut se, että vaikka minkälaisia puheenvuoroja tässä salissa käytettäisiin, niin kenenkään meistä mielipide tuskin siitä muuttuu. Ei siinä mitään. Minä ainakin kunnioitan jokaisen mielipidettä riippumatta siitä, mitä mieltä hän sitten tästä asiasta on.

Mutta senpä takia kysyinkin: ymmärrän kyllä hyvin, että lainsäädäntöä muutetaan ja jokainen eduskunta tekee omia päätöksiään, mutta haluavatko nyt he, jotka ajavat tätä kansalaisaloitetta, todella tehdä avioliittolaista sellaisen kysymyksen, jota vuodesta toiseen täällä pallotellaan, ja sitten vaihdetaan aina sen mukaan, mikä eduskunnan poliittinen tahto on — varsinkin, kun tämä poliittinen tahto on nyt kahteen kertaan testattu, kun viime eduskunta päätti enemmistöllään, että avioliittolakia muutetaan siten, että se on tulevaisuudessa aidosti tasa-arvoinen, sukupuolineutraali, ja myös tämä eduskunta hyväksyi liitännäislait tähän edellisen päätöksen tahdon mukaisesti? Senpä takia kysyn. Ymmärrän oikein hyvin sen, että täällä jokainen hallitus muuttaa lakeja mielensä mukaan, mutta en nyt usko, että kukaan meistä haluaa avioliittolaista tehdä sellaista kysymystä, jota pyöritellään vuodesta toiseen sen mukaan riippuen, mikä kanta on aina voimassa. Niinhän tässä kävisi, mikäli tämän aloitteen mukaan nyt toimittaisiin. Tulisi uusi vasta-aloite, ja sitten, jos seuraava eduskunta katsoisikin, että täällä onkin sellainen enemmistö, että se saadaan läpi, se laitettaisiin taas voimaan. Ja sitten tulee taas uusi vastalause. Mihin tämä päättyy? Sen takia kysyin, haluatteko todella aiheuttaa tämän reaktion.

Mitä sitten tulee näihin muihin perusteluihin, mitä täällä on käyty läpi, ne pitkälti varmaan noudattavat sitä keskustelua, mitä jo edellinen eduskunta kävi ja mitä käytiin myös näiden liitännäislakien yhteydessä. Mutta yksi asia minua ihmetyttää. Näissä argumenteissa varsinkin sillä puolella, missä vastustetaan tasa-arvoista avioliittolakia, ajatellaan, että se on todella joiltain pois, kun sitten taas sillä puolella, joka kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia, ajatellaan juuri niin, että se on joillekin lisää, se ei ole keneltäkään pois. Ei tässä avioliittokäsitettä kavenneta, vaan sitä laajennetaan. Eikä se ole ainakaan minulta heterona pois, jos joku homoseksuaali on oikeutettu siihen samaan, mihin minä olen heterona oikeutettu. Enkä ymmärrä, miten kukaan meistä voi ajatella sen loukkaavan jotain meistä, joka ajattelee toisella tavalla.

Ja tähän loppuun on ehkä hyvä ottaa esimerkki Islannista. Islannissa aikoinaan vuonna 2010 maan parlamentti hyväksyi tasa-arvoisen avioliittolain. Se hyväksyi sen yksimielisesti. Onko Islannissa tapahtunut sen jälkeen kauheuksia? Ovatko nämä ennusteet, mitä täällä annetaan, käyneet toteen? Sen jälkeen itse asiassa Islanti on päässyt — se ei liity niin-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

kään asiaan, mutta se on pakko mainita — talouskurimuksesta nopeammin irti kuin me, on pärjännyt paremmin jalkapallossa kuin me, joten en nyt ajattele, jos Islannin esimerkkiä katson, että niin kovin huonoon jamaan on maa siitä mennyt, että siellä uskallettiin todella tunnistaa tämä tasa-arvo jo paljon ennen Suomea.

Täällä edustaja Laukkanen oli huolissaan näistä vaikutuksista, mihin tämä tasa-arvoinen avioliittolaki johtaa, kun se sitten ensi maaliskuun 1. päivänä astuu voimaan. Toivon, että se johtaa siihen, että samaa sukupuolta olevat ihmiset todella käyttävät oikeuttaan ja menevät naimisiin rakastamansa ihmisen kanssa.

18.24 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Viime aikoina monet yhteiskunnalliset kommentaattorit ovat hämmästelleet sitä, että totuuden ja tosiasioiden arvo poliittisessa toiminnassa on vähentynyt. Tämä pohdiskelu ei kuitenkaan ole johtanut kovinkaan syvällisiin analyysihin tilanteen perimmäisistä syistä. Kansalaisaloite aidosta avioliitosta johdattaa meidät nyt kuitenkin nykytilanteen ja siihen liittyvien ilmiöiden ytimeen.

Sukupuolineutraali avioliittolaki, jonka eduskunnan enemmistö aiemmin niukasti hyväksyi, kyseenalaistaa ikäikäiset länsimaisen arvo- ja normijärjestelmän perustat. Sukupuolisuutta, sen merkitystä ja vaikutusta vähätellään, vaikka koko ihmiskunnan olemassaolo perustuu kahteen eri sukupuoleen ja yhteiskunnallinen historia on sukupuolisuuden kontrolloinnin historiaa. Tämä tosiasia ei sulje pois sitä, etteikö meillä olisi olemassa transsukupuolisia sekä homoja ja lesboja. "Poikkeus vahvistaa säännön" on minun ja monen muun mielestä sanonta, joka sopii kuvaamaan hyvin tätä tosiasiaa.

Sukupuolivähemmistöjä ei saa syrjiä, vähätellä tai kiusata, mutta jos esimerkiksi sukupuolineutraalista avioliittolaista seuraa translaki, jonka seurauksena tulisimme laillistaa neeksi tilanteen, jossa naissukupuolesta itsensä mieheksi muuttava haluaakin säilyttää lisääntymiskykynsä naisena eli synnytysmahdollisuuden, on kovin vaikea ymmärtää tätä enää tasa-arvonäkökulmasta. Eihän miessukupuolinen kykene luonnostaan synnyttämään, se on normaalin järjen vastaista, ja halua muuttaa nykytila perustellaan yksilön oikeuksilla. Yksilön oikeudet eivät kuitenkaan yksinomaan voi olla lainsäädännön perusta, tai sitten lainsäädännön olisi oltava johdonmukaista yksilön oikeuksien näkökulmasta, muun muassa lapsen lähtökohtaisesta oikeudesta äitiin ja isään adoptiotilanteessa.

Translakia onkin kai esitetty muutettavaksi siksi, että sen myötä käytännössä lakkautetaisiin sukupuolinen jaottelu yhteiskunnassa kokonaan sellaisena, kuin me sen tunnemme, ja vietäisiin samalla pohja pois muun muassa tältä nykyään relevantilta argumentaatiolta koskien lapsen lähtökohtaista oikeutta äitiin ja isään adoptiotilanteessa.

Arvoisa rouva puhemies! Minusta ei ole hyväksyttävää luoda keinotekoisesti transihmisiä sen takia, että transihmisiä on luonnostaan olemassa. Jos joku haluaa muuttaa sukupuoltaan, tulee lisääntymiskyky vanhassa sukupuolessa jatkossakin eliminoida eli tällainen henkilö tulee steriloida. Sukupuoli on sosiaalinen konstruktio, jonka määrittelee yhteiskunnan enemmistö, ja monet eri käytännöt yhteiskunnassamme perustuvat sukupuoleen ja sukupuoliseen tunnistamiseen ja jaotteluun. Sukupuoli ei ole yhteiskunnassa pelkästään henkilökohtainen asia, koska sitä säädelään lailla. Tämän takia emme hyväksy sitä, että jonkun yksilön henkilökohtainen halu esimerkiksi olla virallisesti mies mutta samalla kyetä lisääntymään ja synnyttämään vanhassa sukupuolestaan naisena olisi automaattisesti lainsäädännön pohja, puhun siis nykytilasta.

Arvoisa rouva puhemies! Kun lähdetään kyseenalaistamaan tuhatvuotiset totuudet, vaikka tuo kyseenalaistaminen saisi taakseen vain niukan enemmistön päätöksentekijöistä

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

ja kansalaisista, voidaan hyvällä syyllä puhua vallankumouksellisesta ajattelusta ja toiminnasta. Vallankumouksellisuuteen liittyy myös räyhähenkinen tappiolle jäävien mielipiteiden leimaaminen yksinkertaisiksi, turhiksi ja vähäpätöisiksi sekä epärationaalisiksi. Tänäkin on kuultu, että ei saisi esittää edes oikeastaan sitä mielipidettään, sitä ei toivota vaan pidetään loukkaavana. Riekkumisella ei ole rajoja. Harvinainen tilanne, kun ottaa huomioon, että riekkumisen kohteena olevat eivät ole muuta kuin puolustaneet lainsäädännön nykytilaa ja arvoja, jotka ovat sen synnyttäneet.

Mitä loogisuuteen tulee, jos homo- ja heteroseksuaalisuus rinnastetaan ilmiöinä toisiinsa, voitaisiin loogisuuden nimissä esittää monenlaisia muitakin perusteluja erilaisille uusille yhteiskunnallisille järjestelyille. Vain lakkauttamalla sukupuolisuus kokonaan sellaisena, kuin me nykylainsäädännössä sen tunnemme, voidaan tällaiset ehkä kiusalliset filosofiset loogiset johtopäätelmät väistää ja sivuuttaa jatkossa. Ilmeisesti näin tullaan sitten myös aikanaan tekemään. Yksi asia johtaa toiseen, aivan kuten niin sanottu hedelmöityshoitojen myöntäminen yksinäisille naisille on johtanut nykyisiin uusiin vaatimuksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskunnallisesti tilanne on jo karannut vapaamielisen enemmistön käsistä, mikä on huolestuttavaa yhteiskunnallisen kehityksen kannalta. Röyhkeydellä ei ole rajoja, kuten olemme jo saaneet muun muassa evankelisluterilaisen kirkon sisällä huomata. Osa papeista aikoo ilmeisesti ryhtyä vihkimään keskenään samaa sukupuolta olevia pareja omin päin, eli he eivät aio kunnioittaa oman instituutiossa sääntöjä ja ohjeita sekä demokraattisia päätöksiä, vaan he ottavat oikeuden omiin käsiinsä. He asettuvat anarkian puolelle järjestäytynyttä yhteiskuntaa vastaan. Käyttäytymisensä he perustavat nykytilanteessa eduskunnan enemmistön hyväksymään sukupuolineutraaliin avioliittolainsäädäntöön.

Arvoisa rouva puhemies! Henkilökohtaisesti haluan yrittää mahdollisimman pitkälle ymmärtää vähemmistöjä ja niin sanottua erilaisuutta, mutta erityisesti silloin, kun tehdään isoja periaatteellisia päätöksiä, pitää miettiä sitä, millaisia seurauksia, uusia vaatimuksia ja uusia argumentteja tällainen iso lainsäädännöllisen horisontin muuttaminen voi aiheuttaa pitemmällä aikavälillä.

18.31 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Tasa-arvoinen avioliittolaki saavutettiin, koska suuri joukko suomalaisia uskoi yhdenvertaisuuteen ja teki sen eteen valtavasti töitä. Suomessa tehtiin historiaa. Tasa-arvoista avioliittolakia ajaneen kansalaisaloitteen läpimeno oli tärkeä merkkipaalu sekä kansalaisten aktiiviselle vaikuttamiselle että yhdenvertaisuudelle.

Tasa-arvoinen avioliitto hyväksyttiin lopulta eduskunnassakin vuosien keskustelun ja kampanjoinnin jälkeen. Aloitteen poliittinen käsittely oli laajaa ja perusteellista. Aloitteen läpimeno puolestaan oli monelle aikuiselle, lapselle ja perheelle tärkeä askel, joka takaa heille yhdenvertaisen kohtelun ja aseman lain edessä — sateenkaariperheet kun ovat olleet arkipäivää jo paljon ennen lain saattamista ajan tasalle. Muutos ei ole keneltäkään muulta millään tavalla pois. Suuri joukko suomalaisia on odottanut päivää, jolloin heidän parisuhteensa ja perheensä olisi lain edessä samanarvoinen kuin muiden. Avioliittolainsäädännöllä on myös keskeinen ja tärkeä rooli perintö- ja huoltajuuskysymyksissä ja jo olemassa olevissa perhejärjestelyissä. On kohtuutonta, että lain voimaantulon lähestyessä pitkän ja monille henkilökohtaisesti raskaan prosessin päätteeksi laki pyritään estämään.

Aloite tämän saavutuksen kumoamiseksi on sekin toki kansalaisjoukon tahdosta lähtöisin. Tämäkin kansalaisaloite tulee käsitellä asiallisesti ja normaalissa järjestyksessä, kuten

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

kaikki kansalaisaloitteet. Kansalaisaloite itsessään on tärkeä demokratian väline. Kansalaisaloite kannustaa ihmisiä ottamaan kantaa vaikeisiin kysymyksiin — tämä asia selvästi monille sellainen on. Pidän kuitenkin valitettavana, että jo hyväksyttyä lakia pyritään sellaisenaan kumoamaan jo ennen sen voimaantuloa. Tällainen vasta-aloite ja päätetyn asian pallottelu heti uudelleen heikentää mielestäni kansalaisaloitteiden yleistä arvoa. Pahimmassa tapauksessa saamme ikiliikkujan. Tasa-arvoisen avioliittolain voimaantuloa odottaville ihmisille tämänkaltaiset aloitteet luovat tarpeetonta epävarmuutta elämään. Lainsäätäjän on toimittava johdonmukaisesti.

Aito avioliitto -aloite vetoaa perusteluissaan voimakkaasti niin sanottuun lapsen etuun. Tieteellinen tutkimus ei tue tätä väitettä, että lapset voisivat huonosti samaa sukupuolta olevien vanhempien tai huoltajien perheessä. Siihen on turha vedota. Hyvin- ja pahoinvointi riippuvat aivan muista tekijöistä, kuten varmasti läsnä olevat edustajatkin tietävät.

Kaikella kunnioituksella haluan myös todeta sen tosiseikan, että niin sanotun Aito avioliitto -aloitteen taustalla on myös uskonnollisiin näkemyksiin pohjaavia kantoja. Suomessa on uskonnonvapaus, onneksi on, ja sitä on tietenkin kunnioitettava. Uskonnolliset yhdyskunnat päättävät omat käytäntönsä itse. (Eduskunnasta: Kuinka kauan?) Kyseessä on monille meistä mitä tärkein ja henkilökohtaisin kysymys, aivan kuten tärkeää on myös se, ketä rakastamme niin paljon, että haluamme solmia avioliiton.

Lainsäädännöllisesti yhden vapaus ei kuitenkaan voi mielestäni perustua toisen vapauksien rajoittamiseen. Yhden usko ei saa määritellä sitä, miten toinen saa lain mukaan elää. Yhden usko ei saa luokitella toista alemmas lain edessä. Voimme tässäkin salissa puhua kunnioituksesta — teot kuitenkin ratkaisevat. Nyt olemme sellaisten tekojen äärellä.

Tässä salissa Aito avioliitto -aloitteen kannattajat vetoavat myös siihen, että he pitävät toki kaikkia ihmisiä yhdenvertaisina, mutta kuitenkin haluavat kategorisoida ja luokitella perheitä siten, että avioliiton käsite säilyy miehen ja naisen välisenä. Vaikka samat oikeudet toteutettaisiin toista kautta, on kuitenkin syytä muistaa, että ne sanat, joita me käytämme, rakentavat todellisuutta. Sanat ovat valtaa.

Aloitteen kannattajat, teidän mallinne ja esityksenne samaa sukupuolta olevien pariin jostakin rinnakkaisesta järjestelmästä lisää toiseutta yhteiskunnassamme. Toiseus puolestaan synnyttää eriarvoisuutta. Tästä on valtavasti esimerkkejä historiastamme. Eriarvoisuus puolestaan heikentää yhteiskuntaa kokonaisuutena. Te voitte säilyttää oman avioliittokäsityksenne juuri sellaisena kuin haluatte. Tätä ei ole teiltä kukaan viemässä pois. Lain kirjaimen on silti oltava objektiivisempi.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan velvollisuus on käsitellä tämä aloite kunnialla, mutta aloitteen sanomaa ei silti tarvitse hyväksyä. Aiheesta käytävä keskustelu tuntuu sekin toisinnolta jo aiemmin kuulluista argumenteista. Sen sijaan, että käymme niitä taas kerran läpi, meidän kannattaisi keskittyä korjaamaan esimerkiksi äitiyslain ja translain epäkohtia. Näistä varmasti riittäisi keskusteltavaa ja debatoitavaakin tässä salissa.

Meidän kannattaisi katsoa eteenpäin. Työ yhdenvertaisemman ja reilumman yhteiskunnan puolesta on vielä monin osin kesken. Enemmistö suomalaisista kannattaa tasa-arvoista avioliittoa. Enemmistö suomalaista uskoo yhdenvertaisuuteen ja sen yhteiskuntaa vahvistavaan voimaan.

Arvoisa puhemies! Menneeseen ei pidä tässä asiassa enää palata.

18.36 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Perustuslain 53 §:ään kirjoitettu mahdollisuus kansalaisaloitteeseen nostaa eduskuntatyön keskiöön kansalaisten syvimpiä huolen-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

aiheita ja toiveita. Avioliittolain muuttamista koskevissa kansalaisaloitteissa sekä viime vaalikaudella että nyt rakkaus ja lapset ovat ne asiat, joita kansalaiset haluavat puolustaa — rakkaus ja lapset.

Painotukset aloitteissa ovat kuitenkin jossain määrin erilaiset. Käsitys avioliiton tehtävästä on erilainen viime vaalikaudella hyväksytyssä kansalaisaloitteessa ja nyt käsillä olevassa. Viime vaalikaudella hyväksytyssä aloitteessa avioliiton tehtävä nähdään laajempana. Siinä avioliittoa pidetään aitona silloinkin, kun puoliset eivät tähtää suvun jatkamiseen. Avioliitolla katsotaan tässäkin tapauksessa olevan yhteiskunnallista merkitystä julkisena puolisoitten väliseen rakkauteen ja kumppanuuteen sitoutumisena. Uusi avioliittolaki ilmaisee yhteiskunnan tuen keskinäiseen rakkauteen ja kumppanuuteen perustavalle julkiselle parisuhteelle riippumatta kumppaneiden sukupuolesta. Maaliskuussa voimaan tuleva avioliittolain muutos korostaa sitä, että avioliiton arvoa ei vähennä se, että puoliset eivät avioliitossaan tähtää suvun jatkamiseen. Historia osoittaa, ettei yhteiskunnan kannalta ole mikään dramaattinen ongelma, että osa avioliitoista jää syystä tai toisesta lapsettomaksi. Myös lapsettomat avioliitot on aina ymmärretty yhteiskuntaa vahvistaviksi instituutioiksi. Uskollisuutena ilmenevää rakkautta on pidetty yhteiskuntaa kantavana voimana.

Nyt käsillä olevassa aloitteessa korostuu avioliiton tehtävä suvun jatkamisen instituutiona. Avioliittokäsitystä perustellaan biologisilla tosiseikoilla, kuten sillä, että lapsella on aina biologinen isä ja äiti. Aloite näyttää suhtautuvan väheksyvästi avioliittoon, joka perustuu vain puolisoitten väliseen rakkauteen. Aloitteessa varoitetaan tällaisen käsityksen johtavan kehitykseen, jossa ennen pitkää hyväksytään moniavioisuus. Argumentti on sikäli heikko, että yhtä vaivatonta olisi biologisin, suvun jatkamiseen liittyvin perustein argumentoida moniavioisuuden puolesta.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisessä oikeuskäytännössä mahdollisuus avioliittoon on asteittain avattu laajemmaksi, kun biologiset perusteet syrjintään on osoitettu riittämättömiksi. Niinpä rotusorron yhtenä elementtinä oli avioliiton kieltäminen valkoisten ja mustien välillä esimerkiksi Etelä-Afrikassa. Niin sanottujen rotujen sekoittumista pidettiin luonnonvastaisena. Sittenkin tuosta kiellosta on luovuttu. Rakkauden ja ihmisyyden on annettu voittaa luonnonjärjestyksenä pidetty normijärjestelmä.

Nyt käsillä olevan aloitteen keskeinen perustelu on, että lapsen oikeus olla isän ja äidin hoidettavana ei voi toteutua samaa sukupuolta olevien avioliitossa. Aloitteessa todetaan: "Lapsella on syntymästään saakka oikeus tuntea biologinen isänsä ja äitinsä ja olla heidän hoidettavanaan." Avioliittolaista riippumatta tällainen oikeus jää toteutumatta monilta lapsilta. Maaliskuussa voimaan tulevan lain kumoaminen ei muuttaisi tätä tilannetta juurikaan. Voimassa oleva avioliittolaki ei ole kyennyt varmistamaan sitä, että lapsen oikeus olla isän ja äidin hoidettavana toteutuu. Kautta aikojen lapsia on syntynyt vakiintuneen parisuhteen ulkopuolella. Lainsäädännössämme ei myöskään ole lähdetty kriminalisoimaan naisen tietoista pyrkimystä hankkia lapsi, joka ei tule kasvamaan biologisen isänsä huolenpidossa. Lainsäädäntömme ja voimassa oleva avioliittokäsityksemme sallii avioeron. Miehen ja naisen avioliitto voi saada sellaisen muodon, jossa jatkuva väkivaltaisuus kodin ilmapölyssä voi pysyvästi vaurioittaa lasta, vaikka hän olisikin isän ja äidin hoidettavana. Lainsäädäntömme sallii sen, että monet lapset jäävät ilman ehyessä ja kestävässä parisuhteessa elävää isää ja äitiä.

Arvoisa puhemies! Teoreettinen avioliittokäsityksemme ei ratkaise eikä varmista sitä, että lapsi saa kasvaa turvallisessa ja rikastavassa ympäristössä. Ei myöskään läheisyys biologiseen vanhempaan takaa sitä, että lapsen kasvuolot ovat suotuisat. Sosiaalinen vanhem-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

muus voi monissa tapauksissa olla lapsen kannalta paras ratkaisu, biologinen vanhemmuus kun ei automaattisesti takaa sitä, että vanhempi rakastaa lastaan ja haluaa tälle kaikkein parasta.

Lapsen adoptioiminen ei ole kenenkään subjektiivinen oikeus. Adoptiopäätös tehdään aina yksittäisenä ratkaisuna lapsen edun näkökulmasta. Siksi adoptio samaa sukupuolta olevien perheeseen ei voi tarkoittaa lapsen edun vastaista ratkaisua. Niin lasten tilanteet kuin perheetkin ovat yksilöllisiä. Maaliskuussa voimaan tuleva laki tarkoittaa sitä, ettei mitään avioliittoa lähtökohtaisesti suljeta pois eli katsota kelvottomaksi lapsen kasvuympäristöksi. Minusta tämä on oikein ja kohtuullista ottaen huomioon myös syrjimättömyyden tavoitteen.

Arvoisa puhemies! Huoli lapsista ja huoli uskollisuudesta ja rakkaudesta ovat nyt keskustelun ytimessä. Elämä on sekä lasten että rakkauden alueella perin monimuotoista, halusimmepa sitä tai emme. Lainsäätäjinä emme kykene pakottamaan tätä monimuotoista elämää tiukkaan muottiin, vaikka haluaisimmekin. Tehtävämme on kunnioittaa uskollisuutta ja rakkautta ja kaikissa oloissa tukea lasten mahdollisuuksia turvalliseen kasvuympäristöön. Maaliskuussa voimaan tuleva avioliittolaki on käsitykseni mukaan tärkeä askel eteenpäin tässä työssä. Siksi toivon, että nyt tehty aloite hylätään.

18.42 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Huomauttaisin edelliselle puhujalle, että tässä ei ole kysymys maaliskuussa voimaan tulevasta laista, jos eduskunta päättää sen voimaan tulevan lain hylätä eli hyväksyä tämän kansalaisaloitteen, jota me tänään käsittelemme.

Näin perinteisen avioliiton kannattajana haluaisin oikoa muutamia vääriä käsityksiä ja argumentteja, joita sukupuolineutraalin avioliiton kannattajat ovat esittäneet.

Ensimmäisenä sellainen käsitys, että sukupuolineutraali avioliitto olisi ihmisoikeuskysymys: Tämä ei pidä paikkaansa. Itse asiassa voidaan tulkita jopa, että se on YK:n ihmisoikeuksien julistuksen vastainen. Ihmisoikeuksien julistus määrittää avioliiton miehen ja naisen väliseksi ja perheen perustaksi. Jos siinä tarkoitettaisiin, että se voisi olla miehen ja miehen tai naisen ja naisen välinen, miksi siinä sanottaisiin mies ja nainen? Ei siihen ole mitään järkevää perustetta. Se ei ole ihmisoikeuskysymys vaan voi olla jopa sen vastainen.

Toinen argumentti: sukupuolineutraalin avioliiton vastustus on uskonnollista. Tämäkään ei välttämättä pidä paikkaansa. Puhutaan Raamatulla päähän lyömisestä. Kuitenkin on niin, että avioliittoinstituutio ja perhe eivät ole satoja vuosia vanhoja vaan tuhansia vuosia vanhoja perinteitä — vanhempia perinteitä kuin Lähi-idästä lähteneet kirjauskonnot, mikään niistä.

Sanotaan, että nyt tässä asiassa peruuttaminen olisi takapajuisia. Ei pidä paikkaansa. Euroopassa on maita, joissa kunnioitetaan riittävästi perinteistä avioliittoa jopa niin, että se sidotaan perustuslakiin, ettei voida säätää sellaista lakia, että avioliitto säädettäisiin sukupuolineutraaliksi. Voidaan kysyä, onko meillä oikeus muuttaa tällainen ihmiskunnan peruskivi ja perinne.

Sitten kuulee argumentteja, että vasta-aloitteet ovat huonosta kansalaisaloitteissa. Kuinka monta kertaa tämä argumentti on kuultu sellaisen suusta, joka vastustaa sukupuolineutraalia avioliittoa? Ei kertaakaan. Ainoastaan sukupuolineutraalin avioliiton kannattajat sanovat, että tämä vasta-aloite on huono asia, kun muut kunnioittavat eduskunnan oikeutta säätää lakeja ja kansan oikeutta valita mieleisensä edustajat. Noin edustajien kannanotoista mainitakseni panin merkille, että kokoomuksen ja sosialidemokraattien edustajista, jot-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

ka käyttivät puheenvuoroja ainakin minun kuulteni, sata prosenttia oli sukupuolineutraalin avioliiton kannalla. Voi kysyä, vastaako tämä kyseisten puolueiden kentän ja kannattajien näkemystä. Epäilen vahvasti, että ei vastaa.

Sen lisäksi on esitetty argumenttina, että laki on jo tulossa voimaan, sitä ei voi enää kumota. Sehän ei ole voimassa. Se voidaan ongelmattomasti kumota, koska se ei ole vielä voimassa, ja samalla jäädyttää liitännäislait, jotka tähän asiaan liittyvät. Tämä on täysin tämän eduskunnan käsissä.

Arvoisa puhemies! En toivo vaan suorastaan edellytän, että tämä kansalaisaloite käsitellään asiallisesti sekä ripeästi ja tuodaan tänne suureen saliin äänestykseen.

18.46 Simon Elo ps: Arvoisa herra puhemies! Jokaisella ihmisellä on maailmankuva: kristillinen, ateistinen, uskonnoton tai jokin muu uskontokunta. Uskonnon- ja mielipiteenvapaus turvaavat jokaisen oikeuden maailmankuvaansa. Kunnioitan kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat käyttäneet demokraattista vaikutusmahdollisuuttaan kansalaisaloitteen kautta. Eduskunta on käsitellyt asianmukaisesti sekä aiemman avioliittolain muutokseen tähdänneen kansalaisaloitteen että tämän nyt käsillä olevan. Kunnioitan demokratiaa ja Suomen lakia. Maailmankuvani ei kuitenkaan muutu. Minulle avioliitto on nyt ja aina yhden miehen ja yhden naisen välinen instituutio. Tietoisesti sanon nimenomaan yhden naisen ja yhden miehen välinen instituutio.

Puhutaan tasa-arvoisesta avioliittolaista aivan kuin muutos takaisi tasa-arvoisen kohtelun. Tosiasiassa tämä on vain rekisteröidyn parisuhdelainsäädännön jälkeinen toinen väli-etappi, jonka mahdollisen läpimenon jälkeen esitetään sopivan ajan päästä se todellinen, oikea tasa-arvoinen avioliittolaki, joka mahdollistaa lukumääräneutraaliuden eli moniavioisuuden, sillä niillä samoilla argumenteilla rakkaudesta, tasa-arvoisesta kohtelusta, jolla kannatetaan tätä lakimuutosta, täytyy kannattaa myös moniavioisuutta. Vihreät nuoret ovat vieneet tämän logiikan päätepisteeseensä ja julkisesti kannattaneet moniavioisuutta. Mitä juniorit edellä, sitä seniorit sitten perässä.

Avioliittolaki on ollut täysin tasa-arvoinen. Kuka tahansa täysi-ikäinen mies ja nainen ovat voineet mennä keskenään naimisiin. Edustaja Kantola täällä antoi esimerkin rotusorrosta ja siitä, miten on kohdeltu — aivan oikein hän sen kuvasi — ihmisiä joissain maissa tässä suhteessa. Suomessa tällaista ei ole ollut. Suomessa avioliitto on ollut tasa-arvoinen kaikille miehille ja naisille, ja tämä on ollut YK:n ihmisoikeusjulistuksen mukaista. Kyse onkin lopulta vain siitä, millaiseksi haluaa avioliittoinstituution määrittää.

Arvoisa puhemies! Kansanedustaja Raimo Vistbacka puhui eduskunnan täysistunnossa 19. helmikuuta 2001 seuraavasti: "Tämä hivutustaktiikka on toiminut hämmästyttävän hyvin, ja osa ihmisistä ei vielääkään ole kyennyt tai ei halua nähdä lain lopullista päämäärää, joka on samanarvoinen asema avioliiton kanssa." Näin edustaja Vistbacka puhui silloin, kun käsiteltiin lakiesitystä rekisteröidystä parisuhdelainsäädännöstä. Useat edustajat eri puolueista sanoivat tuolloin, että on pelottelua puhua siitä, että kun säädetään rekisteröity parisuhdelainsäädäntö, niin se missään vaiheessa johtaisi siihen, että rekisteröidyn parisuhdelain kautta tulisi lopulta samanarvoinen asema avioliiton kanssa. Useat varoittivat siitä myös samaan aikaan, että niin tulee käymään, ja niinhän myös on käymässä.

Valtiopäivämies Vistbacka oli kauaskatseinen mies. Hän ymmärsi, että hivutustaktiikasta on kyse, ja hivutustaktiikasta on edelleen kyse. Kun käsitelimme tämän eduskunnan aikana niin sanottuja avioliittolain liitännäislakeja, ensimmäisissä puheenvuoroissa edustaja Marin toi jo vaatimuksia uusista lainsäädäntömuutoksista. Täällä on tänään otettu esimer-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

kiksi translaki esille. Ei tämä tähän pääty. Ei tämä ole tasa-arvoinen avioliittolaki. Se oikea tasa-arvoinen avioliittolaki tietyiltä tahoilta tulee kyllä vielä myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Helsingin silloinen piispa Eero Huovinen totesi kannanotossaan 24. huhtikuuta 2001: "Ihmiskunnan pitkä historia osoittaa, että miehen ja naisen välisellä suhteella on perustava merkitys ihmisten väliselle yhteiselämälle. Juutalainen ja kristillinen perinne liittyvät tähän yleisinhimilliseen ajattelutapaan. Elämän jatkumisen ja yhteiselämän tasapainoisen kehityksen kannalta avioliitolla ja perheellä on korvaamaton merkitys. Sen vuoksi valtiovallan tulisi antaa avioliitolle selkeä suosituimmuusasema." Huomatkaa: piispa Eero Huovinen, jota ei välttämättä pidetä arkkikonservatiivina kristillisissäkään piireissä, sanoo, että avioliitolla ja perheellä, nimenomaan sellaisella perheellä, miten se on tähän mennessä perinteisesti käsitetty, on korvaamaton merkitys ja avioliitolle, miehen ja naisen väliselle, pitäisi antaa selkeä suosituimmuusasema. Erittäin hyvin kommentoitu. Erittäin merkittävää viisaalta kristilliseltä ajattelijalta.

Kristittynä avioliitto on minulle miehen ja naisen välinen instituutio. Kansanedustajana elän sen päätöksen kanssa, jonka eduskunta tekee. Myönnän kuitenkin, että pidän sitä suurena virheenä, jopa korvaamattomana virheenä, jos tässä asiassa lipsutaan.

Täällä on myös herätetty kysymys, että millä tavalla se on heteromieheltä pois, jos homo pääsee avioliittoon. Monella tavalla varmasti ei olekaan. Mutta sanonpa yhden esimerkin, millä tavalla se on tällaiselta nuorelta heteromieheltä pois: sillä tavalla, että on väitetty myös samaan aikaan, että sillä, että tämä laki säädetään maallisesti, ei ole vaikutusta kirkkoon. Kaikkihan ymmärtävät, että tämä on täyttä pötypuhetta. Olen luterilaisen kirkon jäsen, ja kaikki tietävät, että luterilainen kirkko on sen verran lähellä Suomessa valtiota, että jos tämä lainsäädäntö menee läpi, on valtava paine sille, että sama tehdään luterilaisessa kirkossa. Ja niin kuin täällä on tänään kerrottu, moni pappi on jo julkisesti sanonut siunaavansa myös homopareja, jos ja kun tämä ratkaisu menee läpi. Tällaisena hetkenä täytyy myöntää, että olen ehkä jossain määrin jopa tyytyväinen, että edesmennyt isäni, joka oli luterilaisen kirkon pitkäaikainen pappi, ei tätä päivää joudu näkemään.

Äänestin avioliittolain muutoksen niin sanottuja liitännäislakeja vastaan ja äänestän tämän kansalaisaloitteen puolesta.

18.53 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on tervetullut eduskuntasaliin. Aloitteen tarkoituksena on säilyttää avioliitto miehen ja naisen välisenä, aidosti tasa-arvoisena avioliittona sekä suojella lapsen lähtökohtainen ihmisoikeus, oikeus isään ja äitiin. Eduskuntahan hyväksyi, kuten täällä on jo sanottu, 2014 joulukuussa sukupuolineutraalin avioliiton muutaman äänen enemmistöllä, mikä tarkoittaa, että jos tämä tulisi voimaan maaliskuussa 2017, joko naiset tai miehet voisivat keskenään mennä avioliittoon.

Eduskunnan lakivaliokunta totesi avioliittolain sukupuolineutraaliksi muuttamisen hylkäävässä mietinnössään, että avioliiton säätäminen sukupuolineutraaliksi johtaisi perinteisen avioliittokäsitteen sisällön ja merkityksen muuttumiseen ja että tämä muutos koskettaisi ennen kaikkea yhteiskunnan tulevaisuutta eli lapsia ja heidän asemaansa.

Valiokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että ennen näin merkittävien perheoikeudellisten lainsäädäntömuutosten toteuttamista tulisi laatia lapsivaikutusten arviointi. Myös oikeusministeriö suositti arvioinnin tekemistä, mutta näin ei tapahtunut. Lapsen etua ja oikeutta ei katsottu tarpeelliseksi tutkia.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva aloite on saanut paljon kannattajia taakseen, joten asiaan pitää suhtautua vakavasti ja valiokunnassa käsittelyyn tulee paneutua kunnol-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

la. Me perussuomalaiset myös kannatamme, että siitä tehdään mietintö, joka tuodaan sitten aikanaan tänne istuntosaliin. Kuten aiemminkin, samoin tässä ja nyt olen vakaasti sitä mieltä, että miehen ja naisen välinen avioliitto on kautta historian kuulunut yhteiskunnan perusrakenteisiin. Puhuttaessa avioliitosta puhutaan siis asiasta, joka on tunnettu hyvin monenlaisina aikakausina.

Sukupuolineutraalin avioliiton kannattajat vetoavat suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon nimiin. Näiden kauniiden sanojen takia jää huomaamatta, että pyrkimys muuttaa avioliitonäkemyistä on samalla pyrkimystä sellaiseen tilanteeseen, jota ei koskaan ennen ole tunnettu maassamme. Sehän ei ole pelkkä lakitekkinen muutos vaan kajoamista yhteiskunnan perussoluun, perheeseen. Tätäkö me haluamme?

Mikäli sukupuolineutraali avioliitto saisi hyväksynnän, seuraavana voisi olla esimerkiksi moniavioisuus tai laajemmat ryhmäavioliitot tai sisarusten väliset avioliitot. Kaikki on mahdollista. Kävisikö myös niin kuten Ruotsissakin, ettei päiväkodeissa puhutella enää tyttöiksi ja pojiksi vaan että kaikki olisivat joitakin henkilöitä? Mielestäni jokaisella pitää olla sukupuoli, enkä usein halua lainata Raamatusta, mutta Raamatun alkulehdillä puhutaan, että meidän Herramme teki ensin Aatamin ja sen jälkeen hän loi hänelle naisen, Eevan.

Olen surullinen, mikäli kansalaisaloitetta ei hyväksyttäisi edellä mainittujenkin asioiden johdosta. Mielestäni yhteiskunnan ei tule hämmentää eikä hämärtää tietoisuutta miehenä tai naisena elämisestä. Sen sijaan tulee ohjata kehittymään rakentavaan ja myönteiseen suuntaan, koska tämä tietoisuus kuuluu jo alkuperäiseen luomisjärjestykseen. Näin voi säilyä myös ymmärrys siitä, että miehen ja naisen välinen rakkaus avioliitossa on eri asia kuin lähimmäisenrakkaus tai esimerkiksi sisarusten keskinäinen kiintymys.

Haluan kaikella ystävyydellä kysyä: Haluammeko me, että tämän lainmuutoksen jälkeen homo- ja lesbosuhteet, -parit lisääntyvät? Haluammeko, että tulee enempi isättömiä tai äidittömiä lapsia? Haluammeko, että syntyvyys pienentyy? Haluammeko tosiaan, että meidän kodeissamme, päiväkodeissa, kouluissa ei enää puhuta isästä, äidistä, tytöistä tai lapsista vaan kaikki ovat jotain muuta? Minä en ainakaan tätä halua.

Ihmisen identiteetti kehittyy läpi koko eliniän. Saatamme herätä ehkä kaipaamaan geneettisiä vanhempiamme ja muita verisukulaisia vasta vanhemmalla iällä. Tällöin ymmärrämme meitä kohtaan ehkä vakavankin rikkomuksen, jota lain säätämisellä ollaan tehty.

Arvoisa puhemies! Vaikka meillä nykyinen naisen ja miehen avioliitto on johtanut siihen, että tulee avioeroja ja on yksinhuoltajuutta ja kaikkea muuta, niin minua kyllä suorastaan kauhistuttaa, mitä 10—15 vuoden kuluttua Suomessa on tapahtumassa, kun vertaa lähimaatamme Ruotsia ja muita, mistä olemme saaneet kuulla, mitä tämä voi tuoda pahimmillaan tullessaan. Toivonkin, että tämä kansalaisaloite menee läpi, mutta kunnioittakaamme kaikkien mielipiteitä.

18.59 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää kansalaisaloitteen alullepanijoita ja sen eteen suuren työn tehneitä. Kuten debattipuheenvuorossani totesin, Suomessa meillä on suuri joukko ihmisiä, jotka haluamme säilyttää avioliittokäsitteen miehen ja naisen välisenä, ja tästä kyllä kertoo se, että kansalaisaloite on saanut yli 106 000 allekirjoittajaa.

Meille kristillisdemokraateille avioliiton säilyttäminen miehen ja naisen välisenä on syvästi ideologinen politiikan lähtökohta. Tästä kertoo se, että Euroopan kristillisdemokraattisten puolueitten yhteenliittymä EPP-puolue toteaa myös peruskirjassaan avioliiton miehen ja naisen väliseksi ja avioliiton yhteiskunnan perussoluksi. Meille nämä asiat eivät ole

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

vaaliteemoja vaan syvästi ideologiasta lähteviä, ja KD-ryhmä kokonaisuudessaan tulee tukemaan tätä kansalaisaloitetta.

Meillä Suomessa on toimiva parisuhdelaki samaa sukupuolta oleville, kuten myöskin tuossa debatissa muistutin, ja tuntuukin, että oikeastaan koko ajan, kun on käsitelty niin viime kaudella tätä samaa sukupuolta olevien avioliittolakeja kuin myöskin liitännäislakeja, hyvin tietoisesti on pyritty unohtamaan se, että meillä Suomessa on todellakin tämä tilanne, mikä tällä hetkellä useissa Euroopan unionin jäsenmaissa on, että meillä on erilliset lait: on eri sukupuolta oleville avioliittolaki ja samaa sukupuolta oleville laki parisuhteen rekisteröinnistä. Nämä ovat rinnakkaisia, ja ihan vastikään Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, että tämä tilanne ei riko millään tavalla ihmisoikeussopimuksia vastaan. Tämä nykyinen tilanne ei ole sen kummemmin Suomen perustuslain tai yhdenvertaisuuslain vastainen tai minkään kansainvälisen sopimuksen vastainen. Päinvastoin, Suomi liittyy nyt vähemmistöön eurooppalaisista maista, joissa sitten mennään tähän sukupuolineutraaliin avioliittolakiin, ja siinä mielessä on harmillista, että tällä tavalla sitten tässä asiassa erotaudumme.

Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu monessa puheenvuorossa esille se, että samaa sukupuolta olevien avioliittolain valmistelussa, joka tehtiin kansalaisaloitteen pohjalta, sen yhteydessä myöskin adoptiolaki muuttui. On niitä edustajia, jotka ovat, silloin kun tuota äänestystä käytiin läpi ja sen jälkeen, todenneet, että eivät ihan ymmärtäneet, että samassa yhteydessä tapahtuu tämä adoptiolain muutos. Lapsiasiain vaikutusarvioinnit, joita lakivaliokunta ja myöskin silloinen lapsiasiavaltuutettu edellyttivät, jäivät tässä asiassa tekemättä, ja todellakin täytyy todeta, että muutoinkin tuon lainsäädännön eteenpäinvieminen oli hyvin erikoista: muun muassa erilaiset viittaukset kaikkiin niihin lakeihin, joita sitten tullaan muuttamaan, jäivät siinä yhteydessä tekemättä ja edellytettiin, että sitten tuleva eduskunta tätä asiaa lähtee viemään eteenpäin.

On huomioitava, kun puhutaan näistä lapsiasiain vaikutusarvioinneista, että silloin ei puhuta pelkästään siitä, kuka on hyvä vanhempi, vaan esimerkiksi tämä asia, jota on nyt täälläkin tuotu esille, että tällä päätöksellä adoptiomahdollisuus monista maista sulkeutuu Suomeen, olisi ollut niitä asioita, jotka olisivat tulleet esille, jos tämä lapsiasiain vaikutusarviointi olisi tehty.

Sitten vielä haluaisin ottaa esille nämä uskonnonvapauteen liittyvät muutokset, mitä tässä tulee tapahtumaan, koska tässä samaa sukupuolta olevien avioliittolain eteenpäinviemisessä haluttiin korostaa sitä, että uskonnollisilla yhdyskunnilla säilyy uskonnonvapaus päättää sisäisesti siitä, millä tavalla he määrittelevät avioliittoa.

Kuitenkin nyt, kun on seurannut viimeaikaista keskustelua tämän asian ympärillä, näinhän ei ole, vaan nyt esimerkiksi viime viikolla piispainkokouksen jälkeen kuulimme siitä, kuinka luterilaisessa kirkossa on pappeja, jotka ovat sanoneet, että riippumatta siitä, mitä heidän kirkkokuntansa ylin päättävä elin on päättänyt, he tulevat sitten vihkimään samaa sukupuolta olevia. Itse mietin sitä, millä tavalla nämä henkilöt suhtautuvat siihen uskonnonvapauteen ja niihin argumentteihin, joilla tämän samaa sukupuolta olevien avioliittolain eteenpäinviejät täällä vakuuttivat, että uskonnonvapaus säilyy ja että kirkkokunnat itsenäisesti päättävät tästä asiasta.

Viime keväänä, kun näistä liitännäislaeista puhuttiin, siinä yhteydessä halusin muistuttaa siitä, että monissa muissa maissa tämä asia on haluttu myös lainsäädännössä selkeästi tuoda esille, että se uskonnonvapaus ihan oikeasti toteutuu. Elikkä muun muassa Norjassa on nyt sitten siirrytty siihen, että kirkon sisällä on tehty myöhemmin päätös siitä, että vihi-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

tään myöskin samaa sukupuolta olevia, mutta sen väliajan aikana Norjassa haluttiin kunnioittaa uskonnollisten yhdyskuntien ja kirkkojen uskonnonvapautta. Siellä säädettiin erikseen laki, että mikäli uskonnolliselta yhdyskunnalta tai kirkkokunnalta puuttuu liturgia samaa sukupuolta oleville, niin silloin vihkimistä ei voi suorittaa, ja sen liturgian aikaansääminen tietysti edellyttää sitä, että silloin korkeimmassa päättävässä elimessä kulloisessakin kirkkokunnassa tehdään päätös siitä.

Siinä mielessä täytyy todeta, että Suomessakin olisi ehdottoman järkevää, jos tässä asiassa mennään eteenpäin, todellakin kunnioittaa sitä uskonnonvapautta, joka on ihan yksi keskeisimpiä demokraattisen valtion ihmisoikeuksista, ja siinä mielessä todellisuudessa jättää päätäntävalta uskonnollisille yhdyskunnille ja kirkkokunnille. Sama tilanne oli myöskin Isossa-Britanniassa, jossa sielläkin huomioitiin tämä tilanne. Siellä ihan erityisesti kirjattiin, että millään tavalla tuo muutos ei tule vaikuttamaan kristillisten kirkkojen asemaan, siinä tapauksessa Englannin ja Walesin kirkkojen asemaan. Siinä mielessä jotenkin tuntuu, että niiden, jotka ovat käyttäneet näitä argumentteja uskonnonvapauden säilymisestä, argumentit on tosiasiallisesti osoitettu hyvin kevyiksi, koska näkee sen, että kuitenkin tätä uskonnonvapautta ei tosiasiallisesti haluta olla kunnioittamassa.

Arvoisa puhemies! Ehkä sitten vielä tähän kansalaisaloitekeskusteluun. Täällä aika monet kollegat ovat todenneet, että nämä vasta-aloitteet ovat ikään kuin ongelmallisia ja että tästä seuraa aloitteitten ja vasta-aloitteitten kierre. Mielestäni kansalaisaloitejärjestelmässä, kyllä, on varmasti puutteita, mutta se, että meillä on vasta-aloitteita, on kuitenkin niistä puutteista pienempiä. Minun mielestäni suurimmat puutteet ovat siinä, että juuri viime kaudella tämä samaa sukupuolta olevien avioliittolakikansalaisaloite hyväksyttiin täällä lainsäädännöksi sitä kautta, että lakitekstiä luotiin lennossa, sitä tehtiin suuren valiokunnan toimesta, ja siinä yhteydessä todellakin nämä lapsiasiavaikutukset jäivät tutkimatta ja sitten toisaalta myöskin erilaiset viittaukset muihin lakeihin jäivät tekemättä. Voi sanoa, että jos joku toinen kansalaisaloite olisi mennyt vastaavalla tavalla läpi — ajatellaan nyt vaikka ensimmäistä kansalaisaloitetta, mikä tänne taloon saapui, se oli turkistarhauksen kieltävä aloite — ja olisivat jääneet tutkimatta taloudelliset vaikutukset tai vaikutukset esimerkiksi elinkeinovapauteen, niin kaikki olisivat olleet aivan kauhuissaan, että miten voidaan tehdä niin huonoa lainsäädäntöä, että tällaiset keskeiset asiat jäävät tutkimatta. Tässä asiassa kuitenkin niin keskeinen asia kuin lapsiasiavaikutusten tutkiminen sivutettiin ja ei katsottu, että siihen olisi tullut palata edes näitten liitännäislakien yhteydessä. Siinä mielessä voi sanoa, että meillä on tehty huonoa lainsäädäntöä tämän eduskunnan toimesta eikä ole haluttu korjata edes tällä kaudella tätä asiaa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä kansalaisaloite saa sen saman kohtelun kuin kansalaisaloitteet muutoinkin ja että lakivaliokunnassa siihen paneudutaan huolella, käydään asiantuntijakuulemiset ja myöskin tuodaan mietintö aikanaan tänne saliin. Todellakin, niin kuin totesin, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tulee tukemaan tätä kansalaisaloitetta ja äänestämään sen puolesta.

19.10 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on otettu tänään kantaa siihen, että poliittisia päätöksiä ei saa tehdä ideologian pohjalta. Minä haluaisin kysyä, millainen puolue on sellainen puolue, jolla ei ole ideologiaa. Arvotyhjiötä ei ole olemassaakaan, ja yhtä lailla sekä perussuomalaisilla, kristillisdemokraateilla että vihreillä on oikeus tehdä politiikkaa oman ideologiansa pohjalta.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Avioliitto on käsite. Se määrittää, mistä on kysymys. Siinä on kysymys miehen ja naisen välisestä suhteesta. Minä haluan pitää tästä käsitteestä kiinni. Jos minä sanon "herra puhemies", ei se tarkoita, että rouva puhemies olisi huonompi tai en arvostaisi rouva puhemiestä yhtä paljon. Kysymys on siitä, että tässä erotellaan. Nyt kaikki tietävät, että kysymys oli miehestä, ja silloin, kun sanon "rouva puhemies", kaikki tietävät, että kysymys oli naisesta.

Ranskassa tämä sukupuolineutraalius on mennyt jo niin pitkälle, että lainsäädännöstä on poistettu sanat "äiti" ja "isä". Äitienväkeä ei paljon enää vietetä kouluissa. Siis niin kaunis sana kuin "äiti" — olenko minä kohta vastuuikäinen, resurssiikäinen? Minä haluan olla äiti, ja se kertoo, että olen nainen ja olen äiti. Ja varmasti myös isät haluavat olla isä.

Biologiaa ei pidä väheksyä. Jos me ajattelemme, että lapsen tekemiseen vaaditaan mies ja nainen, niin silloin luonto on tarkoittanut, että mies ja nainen pitäisivät lapsesta huolta. Se on ihan totta, että näin ei aina tapahdu, mutta sen takia lapsen oikeuksien nimissä meidän tulisi pitää huolta, että adoptioperheissä voisi olla molempia sukupuolia. Ja sen takia on tärkeitä, että perheet saisivat itse valita, millaiseen perheeseen he antavat oman lapsensa. Venäjältä tuskin jatkossa saamme enää adoptiolapsia, mikäli ensi vuonna tämä laki tulee voimaan.

Tässä otettiin jo esille, että lapsivaikutusten arviointi jätettiin tekemättä. Miksi tällä aloitteella oli niin kiire, että lapsivaikutusarviointia ei ehditty tehdä? Minkä takia tässä salissa täpärästi ajateltiin, että isompi oikeus on aikuisen oikeus lapseen kuin lapsen oikeus äitiin ja isään? Tämä sali on se viimeinen paikka, missä lasten oikeuksia tulisi vähätellä millään muotoa.

Huonot lait pitää korvata. Eihän tämä mikään demokratia olekaan, jos emme voi muuttaa edellisen hallituksen tekemiä päätöksiä. Demokratiassa se on ihan normaalia, että me parannamme ja teemme parempia päätöksiä, jos huomaamme, että joku päätös ei ollut tarpeeksi hyvä. Ja nyt minä vetoankin pääministeriin, joka on kristitty, että hän ottaisi tästä kopin, koska meillä olisi nyt mahdollista kaataa tämä edellisen hallituksen tekemä esitys ja korvata se tällä paremmalla ja aidosti tasa-arvoisella avioliitolla.

En ollut valmistellut puhetta, joten katson täällä, jääkö vielä joku asia sanomatta. — Joo, tämä jäi vielä sanomatta.

Ja mitä tulee tähän yleiseen ilmapiiriin, niin sen jo paikaltani sanoin, mutta haluan sen vielä tässä uudestaan tuoda esille, että viime hallituskaudella ilmapiiri oli, että tässä asiassa on vain yksi totuus. Media oli kokonaan sen puolella, että ainoastaan sukupuolineutraali avioliitto on hyvä asia. En löytänyt yhtään pääkirjoitusta, en yhtään kolumnia, jossa aitoa avioliittoa olisi puolustettu, ja pääkirjoituksissa ja kolumneissahan tulee toimittajien kanta esiin. Suomessa on muutenkin liian yksipuolinen media, ja tässäkin asiassa se oli täysin yksipuolinen.

Kannatan lämpimästi, että tämä kansalaisaloite saa arvoisensa kohtelun. Olen itse lakivaliokunnassa ja teen kaikkeni, että me saamme raskaan kaavan mukaan tämän käsiteltyä. Ja toivon, että me saamme tämän aloitteen läpi.

19.15 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Usein sanotaan, etteivät ihmiset ole kiinnostuneita politiikasta, mutta tämä kansalaisaloite ja sitä edeltänyt kansalaisaloite todistavat päinvastaista. Kun ihmiset kokevat asian itselleen ja arvoilleen tärkeäksi, he kyllä aktivoituvat. Tämä keskustelu on hyvä muistutus myös siitä, ettei kaikkia kansalaisaloitteita tar-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

vitse kannattaa, vaikka kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien parantamista kannattaisikin. Edustuksellisessa demokratiassa kansanedustajan on uskallettava olla myös eri mieltä, ja tämän kansalaisaloitteen kanssa olen eri mieltä aina aloitteen lähtöolettamuksia myöten.

Arvoisa puhemies! Itse asiassa tämän aloitteen lähtöolettamuksissa ei ole kyse vain mielipide-eroista vaan tosiasioista. Tämän aloitteen perusteluissa ja täällä käydyissä keskustelussa on jälleen kerran vedottu siihen, miten tietty vanhempien sukupuolten yhdistelmä olisi lapsen kehitykselle ja hyvinvoinnille välttämätön. En tiedä, kärsivätkö jotkut täällä valikoivasta kuulosta, mutta toistan jälleen kerran, mitä tiede sanoo lasten hyvinvoinnista erilaisissa perheissä, ihan vain siinä toivossa, että kesävedet olisivat huuhtoneet vaikut korvista.

Harvaa asiaa on nimittäin tutkittu yhtä paljon kuin vanhempien sukupuolten vaikutusta lasten kehitykseen ja hyvinvointiin. Ja kuten viime vuonna julkaistu Columbian yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa tehty laaja kriittinen kirjallisuuskatsaus toteaa, tutkijat eivät löytäneet yhtäkään sellaista vertaisarvioitua, tutkimusasetelmaltaan ja tutkimusmenetelmiltään neutraalia tutkimusta, joka osoittaisi, että samaa sukupuolta olevien vanhempien kasvattamat lapset kehittyisivät eri tavalla tai voisivat huonommin kuin eri sukupuolta olevien vanhempien kasvattamat lapset. Eivät yhtäkään. Sen sijaan löytyi suuri joukko vertaisarvioituja, arvostetuissa tieteellisissä lehdissä julkaistuja tutkimuksia, joissa ei löytynyt mitään eroa samaa ja eri sukupuolta olevien vanhempien kasvattamien lasten välillä. Itse asiassa harvasta asiasta ollaan sosiaalitieteiden tutkijoiden keskuudessa yhtä yksimielisiä kuin tästä. (Sari Tanus: Ei olla!)

Omalta osaltani häpeäkseni on pakko tunnustaa, että muutin kantaani samaa sukupuolta olevien vanhempien ulkoisesta adoptio-oikeudesta vasta, kun kävin läpi joukon noita tutkimuksia noin 15 vuotta sitten. Vaikka olen taustaltani tutkija, siihen asti mielipiteeni oli perustunut ennakkokäsityksiin, ei tutkittuun tietoon. — Itse asiassa pakko myöntää, että tiedeyhteisö ei ole täysin yksimielinen. Melbournen yliopiston viime huhtikuussa julkaiseman tutkimuksen mukaan eroa löytyy. Samaa sukupuolta olevien vanhempien kasvattamat lapset ovat sen tutkimuksen mukaan keskimääräistä terveempiä ja onnellisempia, ainakin Australiassa. Tosin tätäkään tulosta tutkijat eivät selittäneet vanhempien sukupuolella, vaan samaa sukupuolta olevien parien heteropareja keskimäärin suuremmalla sosiaalisella koheesiolla.

Siis korostan ja alleviivaan: tutkimusten mukaan lasten hyvinvointiin vaikuttavat lasten suhde vanhempiinsa, vanhempien luottamus omaan vanhemmuuteensa ja perheen sosiaalinen ja taloudellinen hyvinvointi, ei lasta kasvattavien vanhempien sukupuoli. Anteeksi nyt vain, edustajat Niikko, Räsänen, Laukkanen, Östman, Essayah ynnä muut, te olette väärässä. Se ei ole syyllistämistä eikä rajoita mielipiteen vapautta, se on yksinkertaisesti tosiasian toteamista. Toivon, että olette jatkossa vähintään yhtä aktiivisia, kun tässä salissa keskustellaan esimerkiksi perhevapaista, perheiden yhdistämisestä, neuvoloiden rahoituksesta ja päivähoitomaksuista, asioista, joilla on oikeasti vaikutusta lasten hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty myös uskonnollisesti värittyjä puheenvuoroja, vaikka säädämme tässä salissa nimenomaan sekulaaria lainsäädäntöä. Muinaista kansanperinnettä sopivasti lainaamalla voi tosiaan perustella mitä tahansa. Esimerkiksi Raamatulla on historian saatossa puolustettu muun muassa orjuutta, rotuerottelua ja lapsiavioliittoja sekä vastustettu avioeroja ja naisten äänioikeutta. En nyt lähde agnostikkona siteeraamaan Raamattua, vaikka se on sinänsä hyvin mielenkiintoinen kirja. Sen sijaan suosittelen luke-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

maan Raamattua avoimin silmin, esimerkiksi sen, mitä Samuel kirjoittaa Daavidin ja Joonatanin rakkaudesta tai mitä Jeesus sanoo miehistä, jotka Jumala on luonut sellaisiksi, että heidän ei tule mennä naisten kanssa naimisiin. Tai kuten kirkkohäissä usein rakkaudentunnustuksena lausutaan: "Minne sinä menet, sinne minäkin menen, ja minne sinä jäät, sinne minäkin jään." Kuinkahan moni näillä sanoilla vihitty tietää, että Ruutin kirjassa sen lausuu Ruut Noomille, nainen toiselle naiselle? Ja jos on oikeasti kiinnostunut Raamatusta, kannattaa tutustua myös siihen, miten muun muassa nämä kohdat on kirjoitettu alkukielellä. Itse asiassa alkukielellä kyseinen kohta käyttää samoja sanoja kuin Aatamin ja Eevan suhteesta käytetään. Kannattaa lukea, mitä se tarkoittaa alkukielellä, ei käännöstä. Kaikki tämä kontekstietä on helposti saatavilla, jos se vain kiinnostaa, mutta kuten aina, uusi tieto voi pakottaa kyseenalaistamaan vanhat uskomuksensa ja ennakkoluulonsa.

19.21 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kasvia tunnen hyvin pitkältä ajalta. Voin sanoa — tai itse asiassa en nyt mene niihin yksityiskohtiin, koska hänen Raamatun tuntemisensa ja teologiansa on ehkä toisen keskustelun paikka ja niin paikkansapitämätöntä — että hänellä on tietysti tulkintaoikeus mutta ei nyt ihan mene näin niin kuin hän sanoi, todetaan vain. Mutta keskustellaan siitä jossain muulla areenalla.

Sen sijaan, kun hän puhuu näistä tieteellisistä tutkimuksista, hänen tieteellinen viitekehysensä, missä hän näitä tutkii, on kovin kapea. Täällä eduskunnassa on 23.9. seminaari, jossa on arvostettu tiedemies kertomassa näistä muista tutkimuksista, jotka ovat aivan vastakkaisia kuin mitä edustaja Kasvi täällä toi esiin. Tervetuloa sinne keskustelemaan. Te olette tutkija ja arvostettu henkilö, niin että tulkaa hänen kanssaan keskustelemaan, niin saatte toisenlaisia näkökulmia.

19.23 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin olisin halunnut todeta edustaja Kasville, että todella suuria tutkimuksia on kyllä julkaistu. Niin kuin jo aiemmin sanoin, muun muassa Kanadan väestöstä 20 prosenttia on haastateltu tai kyselty. Sieltä on tullut aivan toisentyypisiä tuloksia liittyen heteroperheissä ja toisentyypisissä perheissä kasvaneisiin lapsiin ja heidän menestymiseensä tai mielenterveysongelmiinsa psyykepuolen oireiluihin liittyen. Mutta niin kuin edustaja Laukkanen sanoi, tervetuloa kuuntelemaan ja keskustelemaan myöhemmin.

Toinen asia, mitä olisin halunnut kommentoida: Varmasti alun perin on tarkoitettu, että todella tätä välittämistä ja tykkäämistä ja rakastamista meillä meidänkin yhteiskunnassa kaikkien kansalaisten kesken tulisi olla paljon paljon enemmän, paljon paljon syvemmin ja paljon paljon suuremmin. Ongelma vain tänä päivänä on se, että varsinkin vähemmistöjen ja Setan edustajat alkavat maalata sitä heti eroottistyyppiseksi välittämiseksi. Mutta sitä rakkauttahan myös vihollista kohtaan on meille opetettu jo kautta aikojen.

19.24 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kasvi niputti meitä koko joukon edustajia yhteen ja esitti oletuksia siitä, mitä olemme puhuneet. Itse en puhunut vanhemmuudesta mutta puhuin lapsiasiain vaikutuksista ja muun muassa siitä, että jos lapsiasiain vaikutusarvioinnit olisi tehty, niin meillä olisi tietoa ollut etukäteen siitä, kuinka moni maa sulkee adoption Suomeen ja miten se tulee vaikuttamaan kaikkien parien adoptiomahdollisuuteen.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Samoin hän viittasi siihen, olemmeko täällä yhtä tomerasti puolustamassa perheenyhdistämistä. Kyllä. Olimme täällä äänestämässä tulorajojen nostamista vastaan, myöskin lapsilisien puolesta täällä ja perhevapaista. Kaikista näistä asioista kristillisdemokraatit ovat käyttäneet useita puheenvuoroja ja puolustaneet perheitä ja lasten hyvinvointia.

Ehkä sitten vielä tähän yksittäiseen raamattuvisaan, minkä edustaja Kasvi laittoi täällä liikenteeseen: Ne olivat todella kauniita sanoja miniältä anopille. Kun Naomi näin totesi, että minne sinä menet, sinne minäkin menen, ja mihin sinä jätät, niin sinne minäkin jään, olisivatpa meidän kaikkien miniä- ja anoppisuhteet yhtä hyvässä kunnossa. (Jyrki Kasvi: Sitä käytetään häissä!)

19.25 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sen verran korjata edustaja Essayahille, että perheenyhdistämisen tulorajaa ei ole nostettu, että ne ovat itse asiassa ihan samat kuin Maahanmuuttovirastolla oli aikaisemmankin hallituksen aikana. Mutta ei mennä siihen sen tarkemmin.

Sen sijaan sanon, että edustaja Kasvia olen aina arvostanut ja tätäkin puhetta oli miellyttävää kuunnella, hyvää pohdintaa. Tietysti kaikesta en ole samaa mieltä, mikä ei varmaan ketään yllätä. Mutta edustaja Kasvi sanoi sinänsä tärkeän asian, että pitää haastaa itseään ajattelemaan uudella tavalla ja etsimään myös omasta ajattelustaan mahdollisia virheitäkin. Täytyy sanoa, että vajaa pari vuotta sitten itse esitin Perussuomalaisten Nuorten puheenjohtajana ja tasavallan presidentti esitti silloin, että valtio luopuisi kokonaan avioliittokäsitteestä, vain niin sanotusti rekisteröisi parit ja avioliittokäsite, se siunaaminen avioliittoon annettaisiin uskonnollisille yhdyskunnille. Kukin uskonnollinen yhdyskunta erikseen voisi määrittää sen, miten tämän asian kokee. Silloin ei lähdetä kajoamaan luterilaisen kirkon toimintavapauteen, islamilaisten yhdyskuntien ja juutalaisten, minkään, vaan se olisi uskonnollisen yhdyskunnan asia. Se olisi varmasti kaikille paras ratkaisu. Mutta epäilenpä, että vastapuolella ei siihen ole valmiutta.

19.26 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että puhutaan välillä teologisiakin näkökantoja, ja edustaja Kasvi on oikeassa siitä, että Jumala on rakkaus ja Jeesus käskää rakastamaan lähimmäisiään. Tämä on aivan totta, mutta lähimmäisenrakkaus ei tarkoita sänkyyn menemistä. Esimerkiksi kreikan kielessä rakkaudella on monia eri merkityksiä, vaikkapa agape-, filia- ja eros-rakkaus, joista ensimmäinen on jumalainen rakkaus, toinen on inhimillinen ystävyys ja kolmas on eroottinen rakkaus. Noomin kohdalla ei puhuttu eroottisesta rakkaudesta, vaan siinä puhuttiin ystävydestä. Joten täytyy olla hiukan eksyksissä, jos Raamattua tulkitsee omien tavoitteittensa mukaisesti, koska on selvää, että Jumala ei kehota sellaiseen rakkauteen, joka on vastoin hänen omia normejaan ja moraalikäsitteisiään, mitä hän on Raamatussa antanut. Siinä mielessä on ihan kiva puhua rakkaudesta, mutta puhutaan kontekstissa.

Mutta se, mitä haluan sanoa: Avioliitto muodostaa ne raamit, joilla yhteiskunta on rakennettu, ja auttaa suvun jatkamisessa ja luo lapsille ja vaimoille turvaa, ja siinä mielessä avioliitto instituutioon on erittäin merkittävä. Ja jos avioliiton merkitys muuttuu, se myös romuttaa sen avioliittoinstituution merkityksen. Meidän täytyy muistaa, että ensimmäiset kirjalliset merkinnät avioliitosta löytyvät jo yli 5 000 vuoden takaa ja se on niin vanha instituutio, (Puhemies koputtaa) että sitä ei pidä väheksyä.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

19.28 **Jyrki Kasvi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan ensinnäkin tästä tieteellisestä tutkimuksesta: Tässä metatutkimuksessa, jossa käytiin näitä läpi, kiinnitettiin tosiaan huomiota siihen, että he olivat löytäneet muutaman sellaisen tutkimuksen, joissa näitä vaikutuksia ei ole löydetty, mutta niissä kaikissa oli metodologisia tai ennakoasenteellisia virheitä, joiden perusteella oli niin kuin etukäteen päätetty, mikä tulos tulee olemaan, ja sen tämä vertailuarviointi ja tieteellinen yhteisö ovat karsineet pois. Elikkä tästä vallitsee varsin, tai itse asiassa hyvin, vahva konsensus, siis pitkälle yli 90 prosenttia alan tutkijoista katsoo, että vanhempien sukupuolella ei ole vaikutusta.

Ja tosiaan Raamatun tulkintaa on tehty vuosisatoja, ja siihen on muitakin tulkintoja kuin se, mikä on vallitseva. Yksi esimerkki näistä Raamatun tulkinnoista liittyy tosiaan siihen sanaan, jota Jeesus käyttää puhuessaan miehistä, joita Jumala ei ole luonut menemään naisen kanssa naimisiin: käytetään sanaa "eunukki", mutta alkukielellä nimenomaan käytettiin sanaa, jota siihen aikaan käytettiin kuvaamaan homoseksuaaleja miehiä. Eli näitä miehiä ei ole tarkoitettukaan menemään naisten kanssa naimisiin. Kenen kanssa heidät on tarkoitettu menemään naimisiin sitten? Minä kysyn vain. (Kristillisdemokraattien ryhmästä: Ei ole tarkoitettu menemään kenenkään kanssa!) Eli heidän pitäisi kieltäytyä noudattamasta Jumalan heille luomaa seksuaalisuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

19.29 **Reijo Hongisto ps:** Arvoisa herra puhemies! Salissa on käytetty mielenkiintoisia, värikkäitä ja tunteikkaitakin puheenvuoroja. Olen edustaja Joonas Räsäsen kanssa samaa mieltä siitä, että meillä jokaisella salissa olevalla on mielipide nyt puheena olevaan asiaan. Mielipide on jokaisen oma ja henkilökohtainen. Minun mielestäni meidän ei kuitenkaan tarvitse lähteä opettamaan taikka vakuuttamaan toinen toistamme siitä, kenen mielipide on oikea ja kenen väärä ja millä perusteella se on oikea ja millä perusteella se on väärä.

Minä olen ajatellut, minä ajattelen ja minä tulen aina ajattelemaan niin, että kahta samaa sukupuolta olevaa henkilöä ei pidä vihkiä keskenään avioliittoon. Jonkun mielestä tämä on oikein ja jonkun toisen mielestä väärin ajateltu, mutta minä ajattelen kuitenkin näin. Tämä mielipide ei muuksi muutu, ei vaikka huomaisin olevani salissa ainoa tällä tavalla ajatteleva. Minä en perustele mielipidettäni sen enempää Raamatulla kuin lakikirjallakaan. Minä totean vain, että tämä on minulle periaateasia ja periaatekysymys. Minä ymmärrän toki myös toisella tavalla ajattelevia ja kunnioitan luonnollisesti heidän mielipidettään. Samalla tavalla pidän itsestään selvänä, että myös minun mielipidettäni kunnioitetaan.

Arvoisa herra puhemies! Tämän halusin kertoa edustajakollegoille ja Suomen kansalle ja sen, että minä kannatan tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä laiksi. — Kiitoksia.

19.31 **Leena Meri ps:** Arvoisa herra puhemies! Meitä perussuomalaisia syytetään usein siitä, että me tuomme joka keskusteluun maahanmuuton, mutta tänään me emme ole puhuneet maahanmuutosta. Tänään muut puolueet ovat halunneet tuoda tähän keskusteluun perheenyhdistämisen, mitä minä nyt olen pitänyt hieman erikoisena. Me puhumme nyt perustavaa laatua olevasta instituutiosta Suomessa. Hyvä, että edustaja Elo korjasi tuon, että hallitus on ikävästi nostanut tulorajoja perheenyhdistämiseen. Tämähän ei pidä paikkaansa. Itse mietin vielä sitä, että kun puhutaan maahanmuutosta, niin olemmeko me koskaan mietineet sitä, että sieltähän tulee syvästi uskonnollisia ihmisiä, joko muslimeja tai kristittyjä,

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

enkä tiedä, onko heillä arvoissa sitä, että samaa sukupuolta olevat henkilöt voivat mennä naimisiin, että siinäkin meillä sitten tulevaisuudessa on kotouttamisen paikka.

Mutta mennään tähän aiheeseen. Oli vain pakko lausua. En olisi maahanmuutosta puhunut, elleivät opposition edustajat olisi siitä halunneet niin innokkaasti puhua.

Itse kun pyrin eduskuntaan, minulta tuli moni torilla kysymään, että jos eduskuntaan tulee uudestaan tämä avioliittoasia, niin miten menettelet siinä. Kävimme tämän keskustelun, ja hain itsekin sitä vastausta monta kertaa niinä aikoina. Kun kansalaisia ja varsinkin ikäihmisiä kuunteli, niin koin, että heillä on todella vahvassa nämä perusarvot ja se biologinen totuus ja se instituutio, jota he pitivät erittäin tärkeänä. Ajattelin itse näin, että kun yhteiskunta on rakentunut joillekin arvoille, syville arvoille, olivat ne sitten perusarvoja, Raamatusta, mistä tahansa, ne ovat pitkäaikaisia arvoja, niin meidän täytyy odottaa, että henkilöt ja yhteiskunta hyväksyvät ja muuttuvat aidosti. Minusta jotenkin keinotekoisesti me emme voi väkisin ihmisiä tiettyyn muottiin puristaa.

Täällä lisäksi edustajat Emma Kari, Modig ja SDP:n edustaja Räsänen olivat jotenkin tuskastuneita siihen, että halutaanko tätä taas käydä läpi. Emma Kari totesi, että nyt taas nämä henkilöt joutuvat kestämaan tätä asiaa, että tästä asiasta taas keskustellaan. Kuten tuossa debattivuorossa sanoin, meidän nyt tulee muistaa se, että me käymme tätä keskustelua sen vuoksi, että yli 106 000 Suomen kansalaista on näin halunnut, jotka ovat allekirjoittaneet tämän aloitteen. He haluavat, että me käsittelemme tätä uudestaan. Ovatko he jotenkin vähempiarvoisia ihmisiä kuin ne, jotka tämän viimeksi toivat? Meidän systeemimme on tällä hetkellä se, että näitä aloitteita voi tehdä, ja jos nämä edustajat katsovat, että tämä on huono menettely, ja vastustavat tätä demokraattista kansalaisvaikuttamista, olkaa hyvä ja tehkää aloite ja estäkää tämä. Mutta niin kauan kuin tämä on näin, mikä minusta on aivan hyvä, niin näin me toimimme ja käsittelemme nämä arvokkaasti ja kunnolla emmekä ajattele niin, että tähän on jo kerran mietitty, mitä tähän nyt enää turhaan palata.

Minä tuossa mietin, että minua on koko ajan häirinnyt joku tietty ristiriitaisuus, että halutaan nämä rekisteröidyn parisuhteen henkilöt, joilla on jo olleet samat oikeudet rekisteröidyn parisuhteen lain perusteella, että mikä siinä niin kuin on ristiriitaista. Ja sitten minä tänään mietin täällä, kun minä kuuntelin, kun moni puhui siitä sukupuolen häivyttämisestä nyky-Suomessa, ja oli esimerkkejä siitä, ettei saisi käyttää enää isää ja äitiä, että monilla niistä henkilöistä, jotka puhuvat sukupuolineutraalista avioliitosta ja puolustavat sitä hyvinkin vahvasti, näillä samoilla tahoilla, on hyvin vahva toive siitä, että meillä on esimerkiksi naiskiintiöt. Minusta tässä piilee joku ristiriitaisuus, että me haluamme naisia päätöksentekoon ja he ovat tärkeitä tuomaan siihen sitä naiseutta ja että silloin se sukupuoli on tärkeä, että naisella on joitakin semmoisia ominaisuuksia, joita miehellä ei ole. Mihin me muuten tarvitsisimme niitä sukupuolikiintiöitä? Ja sitten taas toisaalta he ovat sitä mieltä, että sukupuolella ei ole vaikutusta, että heillä täytyy olla samat oikeudet, että kaikki ovat vain ihmisiä. En tarkoita, ettei olisi samoja oikeuksia, vaan sitä, että heitä täytyy kutsua niin kuin samalla nimellä. Se on sama kuin minun täytyisi kutsua kaikkia autoja vain ajoneuvoiksi, että minä en voisi sanoa, että tuo on Volvo. Tässä ajatusmallissa on jotain hyvin ristiriitaista, ja se on hyvin valikoivaa: välillä se on tasa-arvokysymys ja välillä se ei ole.

On monia perheitä, mitkä avioeron vuoksi ja esimerkiksi toisen vanhemman kuoleman vuoksi jäävät ilman toista vanhempaa, ja se on tosi surullista. Itsekin työni puolesta olen paljon tällaisia perheitä nähnyt. He avioituvat uudestaan tai ehkä jäävät yksinhuoltajaksi, ja tällaisessa tilanteessa tietysti lapsi kasvaa toisenlaisessa perheessä, ja näin se on elämän kulku. Olen ollut itse myös sosiaalisena vanhempana uusperheessä ja totta kai tiedän, että

se ihmissuhde voi olla yhtä läheinen, mutta ne vanhemmat ovat omat vanhemmat. Näin se vain on, että se veri on vettä sakeampi. Ja tästä on todisteita hyvinkin paljon, niin kuin kaikki tiedämme yleisen elämäkokemuksen perusteella, televisiosarjojen, keskustelujen perusteella. Esimerkiksi tämä Kadonneen jäljillä: siellä oli tämmöisiä adoptoituja lapsia, ja he etsivät omia vanhempiaan. Oli erittäin tärkeää saada tietää, kuka on minun isäni, kuka on minun äitini. He rakastivat näitä oikeudellisia ja sosiaalisia vanhempiaan erittäin paljon, mutta se juurettomuus vaivasi näitä ihmisiä hyvinkin paljon.

Minulla on eräs tuttava, semmoinen vanhempi mies, joka on nyt tullut julkisuuteen. Hän on selvittänyt biologista isäänsä, hänelle on tullut väärä isä aikanaan nimetyksi, ja nyt hän etsii sitten tätä isäänsä. Hänellä on ollut ilmeisen hyväkin elämä, ei hän sitä ole valitellut, mutta hän on tosi pahoillaan, että hän on koko ikänsä luullut väärää henkilöä isäkseen, ja hän kärsii siitä vielä ikäihmisenä. Hän haluaisi löytää oman isänsä ja tietää, kuka se on. Meillä ihmisillä on tarve tietää se meidän biologisuus.

Minä en nyt oikein ymmärrä sitä ajatusta, että minkä ihmeen takia meidän täytyisi ajatella niin, että meillä ei voi olla eri instituutioita. Minusta Sari Tanus sai tätä ajatusta tänään hyvin auki, kun hän puhui, että meillä on leskiä ja on yksin asuvia ihmisiä. Olemmehan me nyt jo halunneet keskustelun ja lainsäädännön ja kaiken helpottamiseksi, että meillä on erilaisia termejä: emme me sano, että ihminen, joka asuu yksin ja jolla on lapsi, tämmöisiä, vaan meillä on erilaisia termejä. Minä en nyt oikein ymmärrä sitä halua ja hinkua, että sen pitää olla juuri se avioliitto. Kun se on toisille pyhä ja se on toisille sellainen instituutio, jota halutaan säilyttää miehen ja naisen välisenä, niin minä en ymmärrä, mitä uusia oikeuksia siitä tulee, että sen rekisteröidyn parisuhteen nimeksi muutetaan avioliitto. Minä en näe mitään muuta kuin sen, että se hinku on siinä, että sen täytyy olla se. Minulle ei ole, ihan oikeasti, oikein auennut se halu siihen.

Mitä sitten tulee näihin lapsen oikeuksiin, täällä on tuotu tosi hyvin esille sitä, että tämä lapsivaikutusten arviointi on koko ajan puuttunut. Kun katsoo tätä YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, niin siellähän puhutaan 7 artiklassa siitä, että lapsi saa syntymän perusteella nimen, kansalaisuuden ja, mikäli mahdollista, oikeuden tuntea vanhempansa ja olla heidän hoidettavanaan — mikäli mahdollista, olla heidän hoidettavanaan. Nyt me suljemme sitä ajatusmallia pois.

Sitten täällä todetaan 3 artiklassa, että lasta koskevia päätöksiä tehtäessä on aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu. Minä mietin, että tämän lainsäädännön tekeminen on ollut kuitenkin aikuislähtöistä. Aikuiset haluavat sitä ja tätä, ja me sitten sopeutamme sen lainsäädännön, ja varsinkin tässä tapauksessa ilman kattavaa lapsivaikutusten arviointia. Me sisällyttämme sen vain siihen matkaan mukaan, aivan kuin ne lapset olisivat joitakin esineitä, joilla ei sinänsä ole tässä nyt hirveästi merkitystä. Miksi meitä ei kiinnosta se? Kerrottiin, että tässä aikaisemman kansalaisaloitteen yhteydessä lakivaliokunta on ottanut selkeän kannanoton, että se lapsivaikutusten arviointi tulee tehdä. En minä tiedä, miksei sitä tehty. Onko pelätty sitä? Miksei sitä haluttu? Kun meillä olisi täällä oma tutkimus, silloin meidän ei tarvitsisi, niin kuin edustaja Kasvi täällä otti esille näitä tutkimuksia, ottaa tuolta maailmalta kaikenlaisia tutkimuksia ja kinastella sitten niistä, kun me olisimme täällä kunnolla tutkineet sen ihan omassa keskuudessamme. En ymmärrä, miksi se piti jättää tekemättä.

Ja vielä tuolla sopimuksen lopussa annetaan valtiolle eli Suomelle velvollisuus ja toodetaan, että valtion on toteutettava lapsen oikeuksien sopimuksen määräämät oikeudet. Me emme ole nyt toteuttaneet sitä.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Minä toivon, että tämä kansalaisaloite menestyy, ja toivon, että sillä on hyvä ja asiallinen käsittely täällä ja kunnioitamme kaikkien mielipiteitä.

19.40 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on ollut erittäin mielenkiintoisia puheenvuoroja, on käytetty Raamattua ja tutkijoita ja kaikkia. Minäkin tuosta Raamatusta sen verran olen lukenut, että Jumala loi Aadamin ja Eevan, ei Adamia ja Eeroa. Että se sillai päin lähti tämä ihmiselämä kulkemaan.

Täällä on siteerattu Vistbackaa ja hivuttautumista ja sitä, miten se tapahtui. Tästä on hyvä lähteä sillä tavalla, miten nämä teoreetikot toimivat. Silloin kun tämä melskaaminen homoliittolaista alkoi, me kansalaiset jouduimme massiivisen ja ilmeisesti organisoidun sähköpostitulvan kohteeksi. Se ei tuntunut kovin mukavalta, niitä tuli yötä päivää, samalla tavalla kuin tuli silloin turkistarhauksen aikana, jopa yli 600 postia yössä. Se oli organisoitu. Tällä tavalla maailmanhistoriassa on hivuttauduttu ennenkin. Muistetaan bolševikit: Se oli pikkunen porukka. He puhuivat rakkaudesta, solidaarisuudesta, yhdessäolosta, kaikesta. Mihin se johti? Ehkä maailman suurimpaan kaaokseen. Nämä kyllä osaavat puhua rakkaudesta ja hyväksymisestä ja yhteisistä arvoista, mutta mihinkä se lopputulos johtaa, jos perusarvot mätänevät siinä? Sitä minä pelkään.

Jos verrataan, miten kohdellaan näitä kahta kansalaisaloitetta, nämä Aito avioliitto -kansalaisaloitteen kannattajat eivät ole siihen edellisten toimintatapaan ryhtyneet, ja hyvä niin. Hyvin rauhallisesti, asiallisesti on keskusteltu, ei haukuttu eikä muuta. Tässä on jonkinlainen arvopohja, mitä minä kunnioitan. Ei tullut minkäänlaista sähköpostitulvaa.

Täällä ei ole maahanmuutosta puhuttu paljon, mutta sitä ihmettelen, että nämä samat kannattajat, jotka kannattavat tätä neutraalia sukupuolilakia, haluavat Suomen täyteen turvapaikanhakijoita, jotka ovat miehiä, enimmäkseen islamilaista maista ja islamisteja, mitä liekään. Minkähänlainen käsitys heillä on sukupuolineutraalista laista? Ehkä nyt kannattaisi näitten kannattajien mennä valistamaan heitä, että menevät naimisiin keskenään, koska ovat suurimmaksi osaksi miehiä. Siellä saattaa tulla pikkusen erimielisyyksiä. He, islaminuskoiset, suhtautuvat homouteen äärimmäisenä syntinä, asuvatpa missä päin tahansa. Sinne on hyvin vaikea ehkä mennä kertomaan sukupuolineutraalista laista. Ihmettelen tätä kaksinaismoraalia. Eihän tässä ole mitään järkeä. Sama porukka huutaa, että meidän on otettava tänne näitä islaminuskoisia, jotka eivät hyväksy heidän kantaansa.

Vielä jos tämä samanlainen hivuttautuminen jatkuu, niin kuin kävi sukupuolineutraalin lain kanssa, pelkään, että kymmenen vuoden sisällä heistä, joilla on tämä perinteinen käsitys avioliitosta, tulee vihapuhujia ja he ovat lain väärällä puolella, vaikka ovat käyttäytyneet erittäin fiksusti tässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Kiitos.

19.46 Ville Tavio ps: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloitteet ovat todella hyvä asia, ja olen niistä suomalaisessa järjestelmässä todella ylpeä. Arvostan tätäkin aloitetta ja siksi katson myös velvollisuudekseni osallistua tähän keskusteluun ja ilmoittaa oman kantani.

Kaikki kansalaisaloitteet siis mielestäni ansaitsevat yhtäläisen kohtelun ja vakavan, perusteellisen harkinnan. Tätä viime kaudellakin paljon käsiteltyä asiaa kun tuosta sivusta seuraa, niin kyllä tässä ihan uutenakin edustajana aikamoisen déjà-vun kokee, mutta yhtä kaikki, tämä on hyvä keskustella aina uudelleen — varsinkin näin, kun sitä on kerran aloitteella haluttu tuoda uudelleen keskusteluun.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Tätä samaa sukupuolta olevien parien avioliittoasiaa voi katsoa mielestäni ainakin juridisesta ja moraalisesta näkökulmasta. Ihan mielenkiintoista, että nähdäkseni täällä on aika paljon sitten myös raamatullistakin näkökulmaa tuotu puheenvuoroissa, mutta itse erottelisin sen juridisen ja moraalisen puolen kuitenkin.

Juridisesti, juristina itse lähestyisin tätä niin, että olisihan ollut ihan hyvä vaihtoehto, että samaa sukupuolta olevien virallista liittoa kutsuttaisiin jollain eri nimellä kuin avioliitto, jollain eri sanalla, jos siis tässä on usealle kyse siitä, että tämä sanan "avioliitto" käyttö loukkaa uskonnollista perintöä. Juridisesti on kuitenkin tärkeää, että homoparit ovat suhteessaan lain edessä tasavertaisia heteropareihin nähden. Se on itselleni aivan selvä yhdenvertaisuuskysymys.

Moraalisesti taas minäkin annan kaiken arvon heteroperheelle sellaisena yhteiskunnan perusyksikkönä, mitä täällä on moni puhunut, mutta samanaikaisesti tunnustan, että homoperhe on 2000-luvulla tullut samanlaiseksi yhteiskunnan perusyksiköksi. Homoperheillä tulee siten olla kaikki samat oikeudet elää yhdessä kuin heteroperheilläkin, ja tässä keskustelussa on vaikea saada välillä selville, ollaanko tästä eri mieltä ja missä määrin, koska tämä keskustelu on kehittynyt välillä niin pitkälle ja jokainen peilaa tätä tietenkin sitten niin moniin eri asioihin, mitä omassa mielessä liikkuu.

Itselleni avioliittolainsäädäntö ei ole kuitenkaan tässä tapauksessa portti sellaiseen ikään kuin suureen tai täydelliseen yhteiskunnan muutokseen, eli en koe, että yhteiskuntamme tällä lainsäädännöllä vielä lähtisi ikään kuin lipumaan kohti mitään ihan täysin erilaista yhteiskunta-arvomailmaa.

Se on selvää siis, että tasa-arvoakaan ei saa liioitella. Kannatan tätä tasa-arvoista tai homojen avioliittolainsäädäntöä, mikä on säädetty, mutta en minäkään kannata vaikkapa sitä, että mies alkaisi synnyttämään jollain tällaisella kirurgisella toimenpiteellä tai geenimani-puloidulla toimenpiteellä, eli en kannata suinkaan, että tasa-arvoa lähdetäisiin viemään liian pitkälle.

Mitä tulee siihen, miten kirkko toimii vihkimisten suhteen, niin korostan, että sen tulee olla kirkon asia erikseen.

Minä kuitenkin kannatan näiden homoparien yhtäläisiä juridisia avio-oikeuksia ja siten en kannata tätä kansalaisaloitetta.

19.51 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloite avioliiton säilymisestä miehen ja naisen välisenä liittona on mielestäni perusteltu ja hyvä. Tässä tavallaan ollaan käsittelemässä aloitetta, joka on vastakkainen silloin viime kaudella hyväksyttyyn nähden, mutta se ei tietenkään demokraattisessa järjestelmässä voi olla mikään ongelma. Demokratia toimii, ja ihmisillä on vapaa oikeus muodostaa mielipide ja puolustaa sitä, vaikka eduskunnan puhujapöntön kautta.

Tämä tilanne, joka avioliittokeskustelussa on unohdettu, on mielestäni se, että koko meidän länsimainen kulttuurimme perustuu kristinuskoon ja siinä kristinuskossa ja länsimaisessa kulttuurissa miehen ja naisen välinen avioliitto on kaiken perussolu. Se on se kivijalka, jonka päälle yhteiskunta on rakennettu. Ja jos kivijalkaa lähdetään murentamaan, niin voitte olla ihan varmoja, että jonain päivänä se rakennus romahtaa, ja minun mielestäni siihen kivijalan rapauttamiseen ei pidä lähteä.

Kun avioliitto on yhteiskunnan perussolu, se takaa myös turvan siinä perheessä oleville lapsille. Se, että meillä on onnettomia avioliittoja tässä maassa ja monta muuta murhenäytelmää, ei tietenkään ole se peruste, minkä takia tätä hyvää perusasiaa pitäisi lähteä rapaut-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

tamaan, vaan avioliitto sinällään takaa sen turvallisen ympäristön lapsen kehitykselle ja hänen turvalliselle elämälleen ja sitä kautta luo jatkuvuuden koko yhteiskunnalle.

Se, että samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteet on Suomessa jo hyväksytty ja laki siitä on säädetty, että samaa sukupuolta olevat voivat rekisteröidä parisuhteensa laillisesti, on suomalaisen yhteiskunnan selvä kannanotto asian puolesta. Jos joku mies rakastaa miestä tai nainen rakastaa naista, en näe siinä mitään pahaa. Se on ihan jokaisen oma henkilökohtainen asia, ja sitä pitää kunnioittaa.

Mitä tulee näihin parisuhteisiin, niin samallahan, kun tämä samaa sukupuolta olevien parisuhdelaki aikanaan säädettiin, muutettiin lainsäädäntöä sillä keinoin, että nämä samaa sukupuolta olevien parien varallisuus oikeudelliset asiat, perintöoikeuksiin ja muihin varallisuus oikeudellisiin asioihin liittyvät asiat, laitettiin silloin kuntoon ja ajan tasalle. Elikkä siltäkään puolelta ei minun mielestäni tässä tilanteessa ole mitään uutta.

Mutta sitä, että me olemme käsittelemässä lakia, jossa perheen asemaa mielestäni kyseenalaistetaan ja asetetaan se outoon valoon, en voi millään hyväksyä. Kyllä avioliitto kuuluu miehen ja naisen väliseksi liitoksi, ja se on se suomalaisen yhteiskunnan peruskivi, ja se on koko länsimaisen kulttuurin peruskivi. Ja kuten tässä on monessa puheenvuorossa todettu, muun muassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kanta tähän asiaan mielestäni hyvin vahvasti tukee sitä näkemystä, että länsimainen kulttuuri perustuu kristinuskolle. Totta kai sielläkin aina ongelmia on, kun ihminen ei ole koskaan täydellinen, mutta sen epätäydellisen ihmisen perusteella ei pidä hyvää järjestelmää lähteä muuttamaan. Kyllä perusasioiden pitää olla hallussa, muuten joudumme heikoille jaloille.

Toivon, että tässä keskustelussa, kun esitämme mielipiteitä, kunnioitamme toisiamme ja näemme sen yli, että vapaassa yhteiskunnassa on vapaa keskustelu sallittua. Sillä on erittäin suuri arvo, ja toivon, että kun sitten aikanaan äänestämme ja sen tuloksen tiedämme, niin sen mukaan elämme. Mutta joka tapauksessa tärkeintä on se pienen lapsen asema: turvataan tässä maassa se, että hänellä on oikeus sekä isään että äitiin siinä perheessä, missä hän elää, ja nimenomaan niin, että hänen tasapuolinen kehityksensä mahdollistetaan tällä tavalla. Siitä on totta kai monta mielipidettä, niin kuin on miestäkin, mutta perusasiat ovat aina perusasioita, ja niistä kannattaa kaksin käsin pitää kiinni.

19.56 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään kannettu huolta Suomen tulevaisuudesta. En ole Suomen tulevaisuuden kannalta lainkaan huolissani siitä, että sateenkaariperheet saavat tasa-arvoiset oikeudet ja samaa sukupuolta olevat parit saavat mennä samalla lailla naimisiin kuin heteroparit. Suomen tulevaisuuden kannalta olen huolissani siitä, että sosiaaliturvan ja koulutuksen leikkaukset ja työttömyys syrjäyttävät ihmisiä ja eriarvoisuus yhteiskunnassa kasvaa. Ne ovat niitä tulevaisuuden suuria huolia, ja niihin meidän tulisi keskittyä sen sijaan, että vasta säädettyä lainsäädäntöä vatkataan edestakaisin ja luodaan epävarmuutta sateenkaariperheiden elämään.

Tasa-arvoinen avioliittolaki ei vähennä heteroavioliittojen merkitystä millään tavalla eikä ole heteroilta pois. Laki ei myöskään tee kenestäkään homoa. Sen sijaan tasa-arvoisen avioliittolain hyväksyminen on vaikuttanut hyvin monen sellaisen suomalaisen elämään, jonka rakkaus ja perhemuoto ei aiemmin mahtunut lain määrittämään muottiin. Vaikka ei edes suunnittelisi naimisiinmenoa, oli tasa-arvoisen avioliittolain hyväksyminen monelle osoitus siitä, että heidän rakkautensa on samanarvoista kuin muiden rakkaus ja heidän perheensä ovat yhtä oikeita kuin muiden perheet, että tässä suhteessa ihmiset ovat tasa-arvoi-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

sia ja tasavertaisia lain edessä, vaikka töitä tasa-arvon saralla tässä yhteiskunnassa edelleen riittääkin.

Arvoisa puhemies! Me olemme saaneet vastata viesteihin tähän kansalaisaloitteeseen liittyen. Kirjoittajat sanovat, että "pitääkö minun taas huolestua", "jättäkää meidät jo rauhaan", "en tiedä, miten tulen kestäämään tätä samaa loukkaavaa keskustelua enää uudelleen". Tämä keskustelu, jota me käymme täällä tänään, koskettaa tuhansia lapsia, jotka kokevat perheensä olevan eriarvoisessa asemassa toisten perheiden kanssa. Se koskettaa tuhansia nuoria, jotka eivät uskalla kertoa ystävilleen seksuaalisuudestaan, ja tuhansia rakastuneita pariskuntia, jotka toivovat vihdoinkin voivansa sanoa toisilleen "tahdon".

Käsittelyssä oleva kansalaisaloite pitää tietysti käsitellä asiaankuuluvalla tavalla, mutta olisin suonut meille kaikille jo rauhan tämän kysymyksen osalta, rauhan jokaiselle rakastaa ja saada elää kuten itse haluaa. Mutta selvästikään ihmisoikeudet eivät ole itsestäänselvyyksiä edes vuonna 2016, vaan ne vaativat jatkuvaa puolustamista ja jatkuvaa edistämistä, joten täällä me olemme jälleen kerran. Ja minä toistan jälleen saman viestin kuin minkä monet ihmiset ovat toistaneet tästä pöytästä jo aikaisemmin: Ei ole lainsäätäjän tehtävä määritellä, ketä ihminen saa rakastaa ja kenen kanssa hän saa taloutensa jakaa ja mennä naimisiin. Lainsäätäjän tehtävä on taata kansalaisille yhdenvertaiset oikeudet lain edessä.

20.00 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Sarkkiselle haluaisin sanoa, että jos tämän keskustelun perusteella, mitä tässä salissa on käyty, tulee sähköposteja, että kuinka minä tämän kestan tai jaksan taas, niin kyllä minä lääkärinä siten miettin, että ne tuntemukset tulevat varmasti kyllä jostakin muusta kuin tämäntyyliisestä keskustelusta, mitä tässä salissa tänään on ollut. Ja tämä on yksi minun huoleni myös vähemmistöjen suhteen, että monia sellaisia ongelmia, asioita ja kipukohtia, mitä on sinne sisimpään kertynyt, näitten henkilöitten ei tule käsiteltä omassa elämässään. Että siinä mielessä mielestäni tämä keskustelu, mitä tässä salissa on käyty, on ollut varsin asiallista ja lempeää. Sen suhteen ei pitäisi tulla tämäntyyppisiä tuntemuksia.

Toinen asia, minkä haluaisin nostaa esiin: Mitenköhän toimitaan niitten homo- ja lesboparien suhteen, jotka eivät koe eivätkä halua mennä naimisiin? Nyt, kun häviää rekisteröity parisuhde, joka aikoinaan laitettiin nimenomaan sen takia, (Puhemies koputtaa) että perimys- ja tällaiset asiat saadaan järjestykseen, (Puhemies koputtaa) heidän pitää mennä ulkomaille rekisteröimään...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Tanus, teille myönnetty minuutti on kulunut.

20.01 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kenenkään ei ole jatkossa pakko mennä naimisiin, ei homoparien eikä heteroparien. (Sari Tanus: Miten rekisteröinti?) — Rekisteröidyt parisuhteet säilyvät ymmärtääkseni sellaisina kuin ne nyt ovat, ellei niitä muuteta.

Se, mitä ihmiset kokevat tällä hetkellä, on se, että kun tästä asiasta taas keskustellaan ja se taas avataan, niin heidän tasa-arvoinen asemansa, heidän perheensä tasavertainen asema suhteessa muihin perheisiin, jälleen kyseenalaistetaan. Jälleen annetaan sitä viestiä, että heidän perhemuotonsa, heidän parisuhteensa ei ole yhtä arvokas eikä tasa-arvoinen lain edessä kuin muiden perheiden. Se on se asia, mikä ihmisiä ahdistaa ja mikä tästä asiasta jälleen auenneessa keskustelussa tuntuu monessa perheessä pahalta.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Tanukselle.

20.02 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä. — Tätä ihmettelin siinä mielessä, kun meillä on parisuhdelaki ja rekisteröity parisuhde on ollut ja siinä mielessä myös tämmöiset parisuhteen muodot ovat olleet hyväksytyjä ja arvostettuja tässä maassa, minkä takia näin koetaan. Mutta tähän rekisteröityyn parisuhteeseen, näin olen ymmärtänyt, jatkossa Suomessa ei tulla enää rekisteröimään pareja, (Hanna Sarkkinen: Ei niin!) eli meillä on vähemmistöön kuuluvia ihmisiä, varsin paljon heidän joukossaan, jotka eivät koe, että he haluavat ja kaipaavat avioliittoon menoa, eli kokevat sen nimenomaan, että se on... (Hanna Sarkkinen: Ei tarvi mennä kenenkään!) — Ei, mutta heille ei ole enää mahdollista Suomessa rekisteröityä (Hanna Sarkkinen: Ei ole heteroillekaan!) rekisteröityyn parisuhteeseen, jolloin kun häviää tämä yhteiselämän muoto ja tietyllä tavalla myös perimäjärjestys, mitä varten alun perin rekisteröity parisuhde luotiin, niin minun mielestäni tämä iso osa vähemmistöä jää aivan tyhjän päälle, ja tästä ei ole ollenkaan keskusteltu. Näitten... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän debattiin viimeinen vastauspuheenvuoro edustaja Joonä Räsäselte.

20.03 **Joonä Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Tanus tuossa äsken kyseli ja täältä yritettiin jo vastata, niin ei kenenkään tämän lakimuutoksen jälkeen, mikä ensi maaliskuussa astuu voimaan, tarvitse mennä naimisiin. Olit sitten heteroparissa tai homoparissa tai missä tahansa, niin ei ole mikään pakko mennä naimisiin. Jos haluat elää avoliitossa, se käy oikein hyvin. Kukaan ei tule kotiin pakottamaan, että pitää mennä naimisiin. Heidän tilanteensa, jotka ovat rekisteröityneessä parisuhteessa jo olleet, ei siitä miksikään muutu. Ja sitten jos uudet haluavat mennä, niin eihän kai kukaan heterokaan ole nyt menossa vissiin rekisteröityyn parisuhteeseen, vaan siellä joko sitten ollaan avoliitossa, jos asutaan yhdessä, tai sitten mennään avioliittoon. Ei tämä niin ihmeellistä ole, niin että en usko, että tästä täytyy olla huolissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja siirrytään puhujalistaan.

20.04 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Sarkkinen, nostit hyvän keskustelunaiheen esille, ja ennen kuin lähdet, haluan sinulle valaista nytten muutaman taustasian tähän epäloogiseen ajattelutapaan.

Nimittäin itse vaalityössä ollessani keskustelin erään samaa sukupuolta olevan naisparin kanssa, ja he tenttasivat minua siitä, että "hyväksytkö sinä samaa sukupuolta olevien adoption". Minä sanoin, että en hyväksy, ja sitten kerroin kantani ja muuta. He sanoivat yllätyksekseni näin, että "mekään emme hyväksy sitä", ja toisekseen, "emme me kaipaa mitään avioliittoa, meille riittää tämä, mikä on". Heitä häiritsi se, että monet ihmiset puhuvat ikään kuin se seksuaalivähemmistöryhmä olisi yksi yhtenäinen ryhmä ja ääni, että he kaikki haluaisivat naimisiin. Täytyy muistaa, että siellä on alle 2 000 paria rekisteröinyt suhteensa nytten. Jos kaikki homoseksuaalit haluaisivat mennä naimisiin, niin ymmärtääkseni olisi jo nyt joitakin kymmeniätuhansia rekisteröitynyt parisuhteessaan ja menisi naimisiin.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Elikkä siinä mielessä me emme voi sen enempää puhua heidänkään suulla yhtenä joukko-
na enkä minäkään välttämättä kaikkien perheiden puolesta, vaikka niin toivoisin.

Arvoisa puhemies! Totuus on kuitenkin se, että nykyainsäädännön mukaan jokaisella,
myös seksuaalivähemmistöllä, on täsmälleen samat oikeudet astua avioliittoinstituutioon
kuin heteroillakin. Kysymys ei ole siitä, että heidän rakkauttaan rajoitetaan millään taval-
la. He saavat mennä naimisiin aivan kenen kanssa tahansa, joka täyttää avioliittokelpoisuu-
den, elikkä vastakkaista sukupuolta olevan henkilön kanssa, kuten me heterotkin. Eivät he
ole lainsäädännön edessä, jos juridiikkaa katsotaan, eriarvoisessa asemassa. Mutta kysy-
myshän on siitä, että jotkut seksuaalivähemmistöt eivät halua mennä heteron kanssa nai-
misiin, vaan he haluavat mennä samaa sukupuolta olevan kanssa naimisiin. Kuinka tämä
voidaan heiltä kieltää, on se ydinkysymys.

Mutta pohjimmiltaan, jos lähdetään lainsäädäntöä enemmän pohtimaan, eivät heterot-
kaan saa mennä naimisiin kenen kanssa he haluavat. Avioliittolaki määrittelee, että puoli-
son täytyy olla vastakkaista sukupuolta, puolison täytyy olla täysi-ikäinen, se ei voi olla äiti
tai isä tai lähisukulainen ja lisäksi siinä ei voi olla useampaa kuin kaksi henkilöä. Elikkä
avioliitto sinänsä on jo asettanut sen riman, ja nytenhän tässä puhutaan vain yhden riman
poistamisesta. Yksi neljästä pilarista halutaan murtaa. Kuten täällä on hyvin perusteltu,
kun tämä yksi pilari on murrettu, niin on aivan varmaa, kuten Vihreät nuoret ovat sitä ai-
kaisemminkin sanoneet, että he haluavat ne muutkin pilarit poistaa. Ja jos avioliitto on
pyhä instituutio ja merkitykseltään meille joillekin heteroille suvun jatkamisen ja turvan
tuoja — se tuo turvaa lapsille, se tuo turvaa naisille, se sitouttaa miehen avioliittoon ja nai-
sen ja suvun jatkamiseen — niin tämä instituutio minun näkemykseni mukaan murretaan.
Sitä ei voi väheksyä, etteikö näin voi kokea henkilö, joka haluaa pitää avioliiton nykyisel-
lään.

Täytyy muistaa se, että perheet ja suvut ovat rakentaneet ympärilleen yhteiskunnan
kaikkine toimintoineen vuosituhansien aikana. Avioliitto muodostaa ne raamit, joissa ih-
miset jatkavat sukua turvallisesti ja lapsia hoivataan ja kasvatetaan. Ja kuten sanoin, avio-
liitto tuo turvaa ennen kaikkea naisille ja lapsille. Ensimmäiset kirjalliset merkinnät avio-
liitosta löytyvät Kaksoisvirran maasta 5 000 vuoden takaa. Avioliitolla on siten hyvin pit-
kät historialliset juuret.

Kautta aikojen on ollut miehen ja naisen välisiä avioliittoinstituutioita, joille perheet ja
suvut ovat rakentuneet. Nyt vasta tänä vuosituhantena tämä villitys on maailmassa alka-
nut, että eri puolilla tätä avioliiton merkitystä halutaan murentaa, ja tästä ovat syystäkin
huolissaan ne päättäjät, jotka ovat nähneet sen avioliittoinstituution merkityksen murtami-
sen jälkiseuraukset. Me olemme tänään kuulleet jo monta esimerkkiä siitä ympäri maail-
maa, millaisia vaikutuksia niillä on.

Jos se vaikuttaa sananvapauteen, jos se vaikuttaa uskonnonvapauteen, jos se vaikuttaa
jopa ajattelun vapauteen, niin on syytäkin olla lainsäätäjän huolissaan siitä, mihin suun-
taan me haluamme suomalaista yhteiskuntaa rakentaa. Minulle ei riitä se perusteluksi, että
näin tapahtuu Ruotsissa tai Norjassa ja ikään kuin siellä olisivat asiat nytten tasa-arvoisem-
min. Huomatkaa, on vain siltä yhdeltä osin muutettu se avioliittolaki, instituution määritel-
mä, mutta se vaatimus kasvaa päivä päivältä, että ne muutkin merkitykset murretaan.

Arvoisa puhemies! Olisin halunnut sanoa vielä siitä, että kun puhutaan yhdenvertaisuus-
desta ja tasa-arvosta, niin se itse käsitteenä on jo hyvinkin ongelmallinen lainsäätäjän nä-
kökannalta. Jos yhdenvertaisuus toteutettaisiin kaikkien henkilöiden kesken tasan abso-
luuttisesti, sehän tarkoittaisi sitä, että kaikilla on täsmälleen samat oikeudet tai kaikilla ei

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

ole mitään oikeuksia. Elikkä nyt lähdetään tästä ihan peruslähtökohdasta liikkeelle: lainsäädännössä me aina teemme rajoja, ja se joitakin ihmisiä tavallaan ikään kuin sulkee ulkopuolelle. Me tiedämme, että Suomessa myönnetään passi Suomen kansalaiselle ja me emme myönnä passia esimerkiksi tänne maahan tulleelle. Siihen liittyy määrätty ehdot, koska hän sen passin saa. Kukaan ei väitä, että me olemme suvaitsemattomia tai epätasavertaisia niitä henkilöitä kohtaan, jotka eivät saa Suomen kansalaisuutta itsestäänselvänä asiana. Se, mihin oikeudet rajataan, riippuu viime kädessä arvoista, ja arvoistahan tässäkin on kysymys. Avioliiton salliminen samaa sukupuolta oleville, useammalle kuin kahdelle tai lähisukulaisille on viime kädessä arvokysymys. Ja tästä arvokysymyksestä minä en soisi tingittävän.

Se, mikä minua eniten häiritsee tässä lainsäädäntöuudistuksessa, on se, miksi eduskunta ei voinut rajata lapsia ulkopuolelle tämän aikuisten avioliittoinstituution merkityksestä. Nykyisellään, jos tämä laki tulee voimaan sellaisenaan, se tarkoittaa sitä, että adoptiotilanteissa vanhemmat eivät saa itse määrittää, minkälaiseen perheeseen heidän lapsensa menevät. On tilanteita, joissa ihmiset joutuvat antamaan lapsensa adoptioon. Niitä on hyvin paljon. Nyttén minä vetoan, kuten esimerkiksi Laura Huhtasaari täällä vetosi pääministeriin, että hyvä pääministeri, muuta edes tältä osin tätä lakia, tehkää liitännäislaki, jotta me Norjan mallin mukaisesti annamme vanhemmille oikeuden määrittää, minkälaiseen perheeseen heidän lapsensa adoptoidaan, jos tilanne heidän kohdallaan sitä vaatii.

Arvoisa puhemies! Uskon, että tämä kansalaislakialoite tulee oikeaan aikaan, koska tiedän sen, että tässä eduskunnassa on paljon uusia edustajia. Jokainen eduskunta päättäköön lainsäädännöstään siltä arvopohjaltaan ja moraalikäsitykseltään käsin, jonka he omaavat. Tämä meille sallittakoon, ja siinä mielessä paheksunta siitä, että 106 000 henkilöä on tämän aloitteen jättänyt, ei aivan ole paikallaan.

Haluan vielä nostaa yhden esimerkin Norjasta, jossa 2009 hyväksyttiin samaa sukupuolta olevien avioliitot. Norjassa ryhdyttiin hallituksen johdolla saman tien uusimaan päiväkotien opetussisältöjä ja tavoitteena oli edistää lasten sukupuoli-identiteetti-käsitteen muuttamista vastaamaan yhteiskunnan seksuaalista moninaisuutta sekä opetusmateriaalin että satujen muodossa. Tämä esimerkki yksistään Norjasta todistaa sen, että kyse ei enää ollut yksittäisen asian muuttamisesta tasa-arvoiseksi vaan asiaan suhtauduttiin muulla tavalla kuin neutraalisti elikkä tässä ruvettiin ajamaan määrätietoisesti joitakin asioita läpi yhteiskunnan. Minä pelkään sitä samaa, että Suomessa uuden lainsäädännön mukaista aatemaailmaa ruvetaan aktiivisesti edistämään, kuten ensimmäisessä puheenvuorossani sainoin. Tästä on jo näyttöä STM:n ohjeistuksessa varhaiskasvatukseen. Siinä mielessä vastuullisen lainsäätäjän, jos ei mistään muusta välitä, tulee välittää siitä, että jokaisella lapsella on oikeus isään ja äitiin, kun se tilanne sitä vaatii.

20.13 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Mielestäni avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto. Avioliitto on vanha, perinteinen perheoikeudellinen instituutio ja parisuhde-muoto. Sillä on ollut ja on yhä suuri merkitys ihmisille ja yhteiskunnalle. Suuri vaikutus on myös sillä, ja monitahoinen vaikutus, jos tämä sukupuolineutraali avioliitto tulee voimaan maaliskuun alussa.

Tätä sukupuolineutraalia avioliittoa perustellaan tasa-arvolla, ihmisoikeudella ja ihmisarvolla. Tästä ei tässä ole kuitenkaan kysymys. Kun me puhumme ihmisen arvostamisesta ja ihmisarvosta, kyse on siitä, annammeko me ihmisille ihmisarvon. On syytä todeta, että vaikka tämä tulisi voimaan ensi maaliskuun alussa, niin se perusero, joka on miehen ja nai-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

sen avioliiton välillä ja samaa sukupuolta olevan parisuhteen välillä, tulee säilymään. Se tulee säilymään lain muutoksesta huolimatta. Meillä ei riitä toimivaltuudet ja oikeudet luonnonlakien muuttamiseen. Se perusero tulee säilymään, ei ole siis kysymys ihmisarvosta, tasa-arvosta, vaan on kysymys siitä, mitä me muutamme.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tullut esille lasten asema. Silloin edellisellä vaalikaudella, kun eduskunta hyväksyi tämän sukupuolineutraalin avioliittolain, tai avioliittolain muutoksen näiltä osin, lapsivaikutusten arviointi jäi aika vajaaksi, tai hyvin vajaaksi, ja se pitäisi tehdä nyt. Sen merkitys on suuri. Otan siihen liittyen vain yhden näkökulman: Me usein puhumme lapsen oikeudesta ja lasten oikeuksista. Ja kun me tarkastelemme perusoikeuksia, niin kenen oikeus on vahva ja vahvempi? Se on sen heikomman, ja tässä tapauksessa on kysymys lapsesta. Jos aikuiset päättävät, että tuolla syntyvällä lapsella ei ole oikeutta tietää isästä, se on aika iso päätös sen lapsen puolesta. Me olemme esimerkiksi tämän vuoden aikana julkisuudessa nähneet monta tapausta, esimerkkejä siitä, miten ihminen on etsinyt juuriaan, haluaa tietää, mistä minä olen ja miksi minä olen tällainen kuin olen. Sen merkitys ei ole vähäinen. Tämä ei tarkoita, että kiellettäisiin se, ettei lapsella olisi ollut hyvä lapsuus ja nuoruus, mutta tämän merkitys on suuri.

Arvoisa puhemies! Otan sitten esille vielä yhden asian. Kun tämä viime kaudella jätetty kansalaisaloite jätettiin ja sitä käsiteltiin, niin korostamalla korostettiin, että tällä esityksellä ei puututa uskonnollisten yhdyskuntien avioliittolain 16 §:ssä säädettyyn oikeuteen määrätä kirkollisen vihkimisen ehdoista ja muodosta. Todettiin, että kaikilla uskonnollisilla yhdyskunnilla olisi siten jatkossakin itsenäinen oikeus päättää, vihkivätkö ne avioliittoon samaa sukupuolta olevia pareja. Tästä seuraa se, että vihkiminen on uskonnolliselle yhdyskunnalle, kirkolle, oikeus, ei velvollisuus. Silloin siitä johtuu, että tässä kansalaisaloitteessa, joka viime kaudella käsiteltiin, jonka eduskunta sitten hyväksyi, kun se tulee voimaan, uskonnollisille yhdyskunnille ei syntyisi oikeudellista velvoitetta muuttaa vihkimiskäytäntöjään. Minä haluan ottaa esille tämän sen vuoksi, että nyt tilanne on sellainen, että hyvin vahvasti julkisessa keskustelussa on lisätty painetta siihen, että esimerkiksi evankelisluterilaisen kirkon tulisi muuttaa kirkkojärjestystä tältä osin. Kuitenkin tätä korostamalla korostettiin, että tämä ei synnytä tällaista painetta, ja samat ihmiset ovat tätä painetta luoneet. Toivottavasti kirkko tässä pysyy niillä linjoilla, joka on tällä hetkellä kirkon virallinen kanta.

Tässä on kysymyksessä tietyllä tavalla perusasia. Tämä asia on tietyllä tavalla kivijalka-asia. Toivon, että tämä kansalaisaloite, joka nyt on käsillä, käsitellään lakivaliokunnassa asianmukaisesti ja perusteellisesti. Olen tämän kansalaisaloitteen kannalla.

20.19 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Elo piti tänään aiemmin erittäin hyvän puheenvuoron, jossa esitettiin näkemyksiin minun on konservatiivisena edustajana erittäin helppo yhtyä. Myös edustaja Östman piti keskustelun alkupuolella hyvän katsauksen avioliittoinstituution pitkään ja maailmanlaajuiseen historiaan. Olen itsekkin sitä mieltä, että kansalaisaloitteessa esitetty tahtotila säilyttää avioliitto miehen ja naisen välisenä on sekä biologiset että kulttuurihistorialliset syyt huomioiden ainoa oikea. Omalla kohdallani tähän näkemykseen ei sitä vastoin liity uskonnollista taustaa, mutta ymmärrän nämäkin kannanotot.

Nähdäkseni rekisteröity parisuhde on aivan riittävä instituutio samaa sukupuolta oleville pariskunnille. Ehkä koko avioliittokäsite kuitenkin muuttuu lopulta merkityksettömäksi siinä vaiheessa, kun koneet korvaavat ihmiset — luultavasti ja toivottavasti ensin täällä

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

eduskunnassa. Siihen saakka olen kuitenkin valmis jatkamaan eteenpäin perinteiden mukaisesti.

Edustajat Sarkkinen ja Emma Kari ovat viitanneet siihen, ettei yksikään perinteisen kaavan mukaan solmittu avioliitto menetä merkitystään sukupuolineutraalin avioliittokäsityksen takia. Lieneekin syytä jälleen kerran korostaa sitä, että tässä asiassa on kyse erityisesti lasten oikeuksista. Eduskunnan ja lainsäätäjien moraalisesti tärkein tehtävä on suojella kaikkein heikoimpia, joihin ehdottomasti kuuluvat myös lapset. Erityisen huolestuttavaa on se, että lapsivaikutusten arviointi on jäänyt tekemättä, ja tämän kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä asia onkin ehdottomasti syytä korjata.

Edustaja Joona Räsänen on katsonut, ettei nyt käsiteltävänä olevaa kansalaisaloitetta voida hyväksyä niillä perusteilla, että sukupuolineutraali avioliittolaki on edellisen eduskunnan päätösten perusteella tulossa voimaan noin puolen vuoden kuluttua. Tämä edustaja Joona Räsänen näkemys kieltämättä hiukan hämmästyttää minua, koska eikö juuri nyt olekin juuri oikea aika kumota edellisen eduskunnan päätös, joka murtaa vuosituhansia vanhan ja hyväksi havaitun instituution, kun tämä uusi laki ei ole vielä astunut voimaan? Me ehdimme tämän päätöksen vielä täällä eduskunnassa tehdä ennen ensi vuoden maaliskuun alkua.

Kiitän puheenvuoroni lopuksi vielä tämän kansalaisaloitteen monilukuisia allekirjoittajia siitä, että he ovat puolustaneet täällä perinteitä. Olen teidän tukenanne.

20.22 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään meillä on lähetekeskustelussa kansalaisaloite avioliiton säilyttämisestä aidosti tasa-arvoisena, miehen ja naisen välisenä liittona ja sukupuolineutraalin avioliiton kumoamisesta.

Me täällä eduskunnassa vasta äskettäin hyväksyimme avioliittolain muutoksen perusteellisen käsittelyn jälkeen. Olin itse kuulemassa näitä asiantuntijakuulemisia lakivaliokunnassa. Kyseinen lakimuutos hyväksyttiin keväällä 2015, mutta sen on tarkoitus tulla voimaan maaliskuussa 2017, joten mikäli kansalaisaloite hyväksyttäisiin, laki kumoutuisi ennen sen voimaantuloa. Minusta lain on kestettävä niin sanotusti ajan hammasta, ja pidän lyhytjänteisenä ja tempoilevana tällaista lainsäädäntömenettelyä.

Vielä lisäksi substanssin osalta mielestäni ei ole hyväksyttävää perustetta asettaa samaa sukupuolta olevia pareja juridisesti eri asemaan kuin eri sukupuolta olevia pareja. On hyvä, että avioliittolainsäädäntöä muutettiin viimein niin, että yhteiskunta tunnustaa samaa sukupuolta olevat parit yhtä arvokkaiksi lain edessä kuin eri sukupuolta olevat parit.

Avioliittolaki astui Suomessa voimaan 1929. Sen jälkeen sitä on muutettu useaan kertaan, ja se on mukautunut yhteiskunnan tarpeisiin aiemminkin, kuten mikä tahansa muukin laki. Tämä on minusta yhdenvertaisuuden kannalta hyvä ja tärkeä asia. Jokaiselle kuuluu oikeus rakastaa toista ihmistä sukupuoleen katsomatta ja virallistaa parisuhteensa yhteiskunnan edessä kaikkine lainmukaisine seuraamuksineen.

Vaikka en kannata tätä kansalaisaloitetta, tulen luonnollisesti pitämään huolen siitä, että se saa asianmukaisen käsittelyn lakivaliokunnassa.

20.24 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän alkuun edustaja Saviolle: En suinkaan vastusta tätä kansalaisaloitetta sen takia, etteikö voisi lainsäädäntöä muuttaa, vaikka joskus aikaisemmin on jotain päätetty. Sanoin vain, että en usko, että tekään, ketkä tätä aloitetta kannatatte, haluatte tästä sellaista tuuliviiripolitikointia, että sitten vuodesta toi-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

seen tätä samaa asiaa vatvotaan täällä ja aina sitten sen mukaan päätetään, mikä poliittinen jako täällä salissa onkaan.

Puuttuisin ehkä tässä puheessani muutamii kommentteihin, joita tässä keskustelussa on nyt paljon kuulunut. Täällä puhutaan paljon epäjohtonmukaisuudesta. Minustakin siinä on kyllä pieni epäjohtonmukaisuus, että samat ihmiset, jotka täällä nyt perustelevat tätä kansalaisaloitetta lapsen oikeudella isään ja äitiin ja varsinkin biologiseen isään ja äitiin, ovat samoja edustajia, jotka kevätkaudella yhtä toista lakia käsiteltäessä olivat sitä mieltä, ettei ole mikään ongelma, että alle 18-vuotiaille, siis lapsille, (Mika Niikko: Nuorille miehille!) asetetaan usean tuhannen euron tulorajat, mikäli he haluavat tuoda vanhempansa tänne. — Ne tulorajat koskevat, edustaja Niikko, ihan vauvasta vaariin aivan samalla tavalla kaikkia. — On siis vähän epäjohtonmukaista tässä nyt sitten julistaa, että kyllä jokaisella lapsella on oikeus todella biologiseen isään ja äitiin, kun silloin siinä keskustelussa sillä ei ollut niin paljon merkitystä. (Mika Niikko: On sillä merkitystä!)

Niin kuin täällä edustaja Kasvi hyvin totesi, meillä on varmaan erilaisia käsityksiä vanhemmuudesta. Jotkut ajattelevat, että nimenomaan se biologinen suhde määrittää sen vanhemmuuden, ja toiset ajattelevat, että ehkä se määrittyykin enemmän täällä sosiaalisen suhteen puolella. Jokainen on varmaan omasta mielestään oikeassa, mutta toivoisin, että tätä suhdetta pohtisimme ehkä hieman laajemmin.

Sitten jos nyt vielä katsotaan tätä kansan tahtoa: On ihan totta, että 106 000 ihmistä, jotka tämän aloitteen ovat allekirjoittaneet, on tehnyt siinä suuren työn, ja totta kai eduskunnan täytyy tätäkin kansalaisaloitetta kohdella aivan sillä samalla arvokkuudella kuin kaikkia muitakin kansalaisaloitteita ja tämän aloitteen tulee saada asianmukainen käsittely. Mutta ihan yhtä tavalla voidaan kysyä — ja en usko — olivatko ne 166 000 ihmistä, jotka aikoinaan tämän ensimmäisen aloitteen tänne toivat, sen enemmän jotenkin väärässä kuin nämä 106 000 ja eikö sillä aloitteella, mikä silloin tehtiin, olisikaan nyt ollut sitten niin paljon merkitystä.

Tai jos nyt katsotaan sitten sitä tietoa, mikä meillä on ihmisten mielipiteistä niiden gallupien perusteella, mitä ihmisten keskuudessa on tehty, niin aika yksiselitteisesti enemmistö suomalaisista kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia. (Mika Niikko: Höpö höpö!) — Viimeksi kun Taloustutkimus tästä gallupia 2014 teki, niin 58 prosenttia ilmoitti, että kyllä kannattaa. — On siis vähän kummallista täällä sitten vedota siihen, että jotenkin tässä suuri ihmisten enemmistö haluaisi nyt palauttaa avioliiton koskemaan vain miestä ja naista. Päinvastoin uskon, niin kuin täällä moni puhuja on ilmoittanut, että kyllähän lainsäädäntö kehittyi nimenomaan yhteiskunnan muutoksessa, ja ihmiset ovat ottaneet sen jo hyvin itselleen omaan arvomaailmaansa, että avioliitto voi todella olla myös kahden miehen tai kahden naisen välinen instituutio.

Sitten mitä täällä tulee näihin pelotteluihin siitä, että mihin tämä kaikki johtaa — joku näkee tässä porttiteoriaa ja joku toisenlaisia pelkoja: On ihan totta, että varmaan siitäkin erilaisia mielipiteitä, että mitä tämän jälkeen tapahtuu. Mutta en usko, että täällä enemmistö salissa, joka viime eduskunnassa äänesti tasa-arvoisen avioliittolain puolesta tai tässä eduskunnassa äänesti näiden liitännäislakien puolesta, olisi jotenkin sitä mieltä, että nyt saman tien lähdetään muuttamaan avioliitosta vaikka kappalemääritystä, että sen voikin solmia vaikka viisi naista tai viisi miestä. En usko, että se enemmistö, joka täällä seisoo sillä puolella, että kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia, kuitenkaan näkee tällaista tulevaisuutta mielessään. Ainakaan itse en näe. Minulle avioliitto on kahden ihmisen välinen liitto, ja

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

toivon, että todella se lainsäädäntö, mikä on jo vahvistettu ja tulee voimaan 1.3.2017, myös pysyy voimassa ja parit pääsevät sitä myöten sitten avioitumaan.

Tähän loppuun voin vielä todeta, että kun täällä on useampi todennut, että me sitten elämme sen päätöksen kanssa, niin kysynkin, että jos ja kun tämä eduskunta pysyy siinä samassa kannassa, missä viime eduskunta pysyi, niin elämmekö me sitten sen päätöksen kanssa vai lähdetäänkö vielä hakemaan revanssia sitten kolmannen kerran.

20.30 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Joonas Räsänen mainitsi tämän gallupin, niin tämä gallupihan on sellainen, että totta kai kaikki kannattavat tasa-arvoista avioliittoa — minäkin kannatan. Ja avioliitto on tasa-arvoinen, niin kuin aikaisemmassa puheenvuorossa kerroin, millä tavalla se on tasa-arvoinen: se on avoin kaikille, jotka haluavat ne ehdot täyttää. Vastaavasti TNS Gallup teki kaksi vuotta sitten sellaisen kyselyn — kun kysytään ihmisiltä asiaa vähän toistepäin — että kuinka moni kannattaa miehen ja naisen välistä avioliittoa, ja kaksi kolmasosaa, yllätys, kannatti tämmöistä liittoa. Sen lisäksi, kun kysyttiin, kuinka monen mielestä lapsille paras paikka on isän ja äidin muodostama perhe, kaksi kolmasosaa kannatti myös sitä. Ja itse asiassa se on juuri siitä kiinni, miten se asia esitetään ja kysytään.

Mutta mitä tulee näihin 166 000:een ja 106 000 kansalaisaloitteen allekirjoittaneeseen peräkkäisinä vaalikausina, niin se nähtävästi on ikuinen heiluriliike. Kävi miten kävi, tämä jatkuu ensi vaalikaudella uudestaan, ja sen tähden tämä pitäisi ratkaista kansanäänestyksessä, (Puhemies koputtaa) kuten esimerkiksi Sveitsissä tehdään näille kipeille kysymyksille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt puhujalistaan.

20.31 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Tulin kuitenkin tänne puhujapöytäntöön kommentoidakseni muutamia asioita.

Kun tässä oli puhetta eri suhteiden juridisesta tunnustamisesta tai arvostamisesta, niin juridisestihan samaa sukupuolta olevat parit on jo tunnustettu. Tätä varten on nimenomaan parisuhdelaki. Ja niin kuin jo aiemmin sanoin, itse en ole koskaan ymmärtänyt, minkä takia tässä yhteiskunnassa ei anneta tilaa avioliitolle miehen ja naisen välisenä, nimenomaan niin, että avioliitto koskisi vain heitä, ja siinä rinnalla parisuhdelain mukaisesti tunnustetuille, samaa sukupuolta olevien parien suhteille.

Edustaja Sarkkiselle ja Räsäselä kommentoidakseni heidän puheitaan aiemmin: Olin oikeastaan aika hämmästynyt, kun edustaja Sarkkinen tuossa lähtiessään sanoi, että hän ei ole kuullutkaan tällaisesta asiasta, kun sanoin, että läheskään kaikki tässä maassa olevat vähemmistöön kuuluvat homo- tai lesboihmiset eivät todellakaan kannata tätä sukupuolineutraalia avioliittolakea. Meillä on noin 4 500 rekisteröidyssä parisuhteessa elävää paria, ja läheskään kaikki heistä todellakaan eivät kannata tätä sukupuolineutraalia avioliittolakea. Ja olin hämmästynyt, kun edustaja Sarkkinen tuossa mainitsi, että hän ei ole kuullutkaan tällaisesta. Mielenkiintoinen kommentti. Ajattelen, onko silloin piiri, jota kuunnellaan, varsin pieni. Ja näinhän on osoittautunut, että ne, jotka raivokkaimmin ovat ajaneet tätä avioliittolain muuttamista sukupuolineutraaliksi, ovat loppujen lopuksi varsin pieni vähemmistö tässä maassa.

Niin kuin sanoin, aikanaan rekisteröity parisuhde kun tuli tähän maahan, niin jälkeensä tuota muutosta ajaneet ovat sanoneet, että jo silloin suunnitelmissa oli paljon paljon

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

muutakin, mutta ääneen puhuttiin vain ja ainoastaan rekisteröidystä parisuhteesta. Ja jo tässä vaiheessa, kun sukupuolineutraali avioliittolaki ei ole vielä tullut voimaan — ja toivottavasti nykyinen avioliittolaki, avioliitto miehen ja naisen välisenä, pysyykin voimassa eli kumotaan tuo sukupuolineutraali avioliittolaki — tilanne on se, että meillä on tiedossa, että meillä on ihmisiä, jotka ajavat myös moniavioisuutta, meillä on ihmisiä, jotka ovat ajamassa lähisukulaisten mahdollisuutta avioitua, ja myös ihmisiä, jotka haluaisivat poistaa nykyisen ikärajoituksen.

Eli siinä mielessä tämä ei ole mitään pelottelua vaan tämä on realistinen tosiasia. Tämän vuoksi minusta olisi myös perusteltua ajatella, että kun on meitä, jotka haluaisimme säilyttää avioliiton erityisenä instituutiona, niin se säilytettäisiin erillisenä instituutiona ja siihen rinnalle, jos sitten yhteiskunta haluaa säätää ja laillistaa vielä jotakin muuta, niin kuin nyt on rekisteröity parisuhde, se on sitten mahdollista sen mukaan, kun eduskunta niin päättää. Mutta tässä vaiheessa se on jo aivan selvää, niin kuin jo ensimmäisen liitännäislakipaketin hyväksymisen yhteydessä on tullut selväksi, että jo nyt avioliitto näyttää siltä, että peruspilareita on murrettu. Avioliittoon päästään tai luisutaan hyvin erilaisin keinoin riippuen siitä, mikä on lähtökohta ja tilanne.

Siinä mielessä toivoisin, että kun tätä asiaa mietitään, niin muistettaisiin myös se, että meillä on todella vähemmistöjä ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä, jotka eivät kannata tätä muutosta. Ja edelleen, kun ajattelen heitä, jotka haluaisivat rekisteröidä parisuhteensa esimerkiksi perimysasioita ajatellen tai haluaisivat muutoin, että se olisi rekisteröity, niin ensi kevään jälkeen, jos sukupuolineutraali avioliittolaki tulee voimaan, rekisteröiminen ei Suomessa ole enää mahdollista. Tätä keskustelua ei ole ollenkaan käyty, kuinka tätä vähemmistöjen joukkoa jyrätään ja heidän oikeuksiaan poljetaan. Käytännössä se tarkoittaa — kevään jälkeen, jos sukupuolineutraali avioliittolaki todella tulee voimaan — että heidän, jotka haluavat rekisteröidä parisuhteensa, täytyy matkustaa ulkomaille, siellä rekisteröiminen on mahdollista, ja sen jälkeen, jos he tulevat takaisin Suomeen, se hyväksytään täälläkin.

Että onhan tämä varsin moninainen sillisalaatti, mitä tästä on tulossa.

20.36 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu tuntuu kovin tutulta, sillä juuri tätä samaa keskustelua käytiin viime kaudella, kun tämä historian ensimmäinen kansalaisaloite hyväksyttiin pitkään kestäneen, perusteellisen yhteiskunnallisen keskustelun ja asian läpikäymisen jälkeen. Eduskunnan enemmistö täällä hyväksyi, ja presidentti on vahvistanut, ja laki on tulossa voimaan. Mutta nyt tätä samaa keskustelua käydään uudestaan tämän vasta-aloitteen muodossa ja sen takia ollaan jälleen historiallisessa tilanteessa, sillä tällaista keskustelua ei ole aikaisemmin näissä merkeissä voitukaan käydä.

No, minun mielestäni avioliitto on kahden toisiaan rakastavan ihmisen välinen, ja tässä on nimenomaan kysymys rakkaudesta ja siitä, kenelle se sallitaan samalla tavalla. Minun kanssani samaa mieltä olivat ne yli 100 000 ihmistä, jotka allekirjoittivat tasa-arvoista avioliittolakia edistävän kansalaisaloitteen heti sen ensimmäisenä päivänä. 100 000 ihmistä halusi silloin välittömästi, kun kansalaisaloite aukesi, osoittaa sille tukensa, mikä varmasti kertoo siitä, mihin suuntaan näitten asioiden kannatus on menossa. 100 000 tuli täyteen tällä vasta-aloitteellakin, mutta se kesti huomattavasti pidemmän ajan, puoli vuotta.

Mutta tosiaan tämä päätös tehtiin viime kaudella, historiallinen päätös, tasa-arvoinen avioliittolaki hyväksyttiin pitkän keskustelun, hyvin perusteellisen käsittelyn jälkeen, ja sen jälkeen näitä muutoslakeja on jo oikeusministeriön hallinnonalalta hyväksytty, ja tu-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

lossa on vielä tässä syksyllä STM:n osalta ainakin hallituksen esitys. Asia siinä mielessä on jo hyvin pitkällä ja suunnitelmien mukaan tulossa koko laki muutoslakeineen voimaan sitten maaliskuun alusta.

Tätä vasta-aloitetta, Aito avioliitto -aloitetta, perustellaan kaikkein voimakkaimmin nimenomaan lasten edulla, ja itse lähdän siitä, että lapsilla nimenomaan on oikeus turvaan, huolenpitoon, rakastaviin vanhempiin eikä tämä ole sukupuolisidonnainen kysymys. Tämä ei myöskään ole ihan ainoastaan mielipidekysymys, koska tätä asiaa on tutkittu hyvin laajasti. Viime vuonna julkaistiin tästä aiheesta kaikkein laajin tutkimus Coloradon yliopistossa, jossa otettiin huomioon 19 000 aiheeseen liittyvää tutkimusta ja tieteellistä artikkelia, ja tämän tutkimuksen perusteella tutkijat olivat aivan yksimielisiä siitä, että vanhempien seksuaalinen suuntautuminen tai se, että on samaa sukupuolta olevat vanhemmat, ei vaikuta siihen lapseen, lapset ovat samanlaisia yksinhuoltajaperheissä tai sitten perheissä, joissa on heterovanhemmat tai sitten samaa sukupuolta olevat vanhemmat. Siinä mielessä minä ymmärrän tämän Aito avioliitto -aloitteen huolen, mutta se on nyt tutkittu, että se on turha.

Lasten etua perustellessa on hyvä huomioda myös, että näitä sateenkaariperheitä ja erilaisia perheitä on olemassa joka tapauksessa. Niitä on ollut aikaisemmin, ja niitä tulee olemaan jatkossa, ja kysymys on nyt siitä, että nämä perheet saavat samanlaiset oikeudet niin, että perheet ovat samalla viivalla. Se koskee nimenomaan myöskin tätä lasten näkökulmaa.

Tämä tasa-arvoinen avioliittolaki on esimerkki sellaisesta lainsäädännöstä, joka on hyvin merkityksellinen niille henkilöille, joiden elämää se muuttaa, eli tässä tapauksessa sellaisille samaa sukupuolta oleville pareille, jotka haluavat mennä naimisiin, koska rakastavat toisiaan, mutta muiden ihmisten elämään tällä ei ole juurikaan vaikutusta. Tämä ei vaikuta kenenkään meidän muiden arkeen, eikä tämä vaikuta meidän kenenkään muiden avioliittoon, vaan me voimme ihan elää avioliitossa ja kokea sen oman avioliittomme sellaisena kuin tähänkin asti.

Mutta tämä keskustelu ja käsittely nyt tällä kertaa eduskunnassa onkin minun mielestäni enemmän tekninen, koska me olemme uudessa tilanteessa. Historiallinen kansalaisaloite on ensimmäistä kertaa hyväksytty, ja nyt on ensimmäistä kertaa vasta-aloite, jonka ainoa tavoite ja sisältö on kumota tämä tehty päätös. Nyt on aivan oikein, että tämä aloite saa asianmukaisen käsittelyn niin kuin kuuluu, ja samalla voidaan linjata niitä menettelytapoja, millä jatkossa suhtaudutaan tällaiseen tilanteeseen, että päätöksen tultua tulee vasta-aloite ennen kuin aikaisempi päätös on ehtinyt edes voimaan. Tämä on teknisesti sikälikin hyvin erityinen kansalaisaloite käsiteltäväksi, että sen sisältö on ainoastaan tämän jo tehdyn päätöksen kumoaminen eikä se sisällä mitään muita säädöksiä.

Me voimme havaita meidän ympäröivästä maailmastamme, että maailma muuttuu koko ajan. Lainsäädäntö muuttuu siinä mukana. Esimerkiksi tasa-arvoisia avioliittolakeja oli voimassa vuonna 2010, jos en nyt aivan väärin muista, olisiko ollut seitsemässä maassa, ja nyt niitä on lähes 20 maassa mukaan lukien kaikki muut Pohjoismaat Suomea lukuun ottamatta. Koen kyllä, että Suomi kuuluisi tähän joukkoon, joka on etujoukoissa ja etunenässä edistämässä tasa-arvoa ja yhdenmukaisia oikeuksia. Minä uskonkin, että joskus tulevaisuudessa tämä tasa-arvoinen avioliittolaki on yksi sellainen ratkaisu, jota me katsomme taaksepäin ja pidämme silloisessa maailmassa ikään kuin itsestään selvänä maailmanlaitana ja ihmettelemme niitä perusteita, joilla tätä yhdenvertaista kohtelua lain edessä on perusteltu. Näin on ollut myös kaikissa muissa tasa-arvoaskelissa, joita me olemme kautta ai-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

kain ottaneet, joita me nyt saatamme pitää itsestään selvinä, mutta aikanaan niitten eteen on kovasti jouduttu taistelemaan.

Minä uskon, että tämä laki tulee maaliskuussa voimaan suunnitellusti eduskunnan päätöksen mukaisesti, mutta sitä ennen käsitellään asianmukaisesti tämä vasta-aloite, Aito avioliitto -kansalaisaloite. Se ansaitsee aivan asiallisen, kunnollisen käsittelyn. Siinä mielessä olemme tosiaan historiallisessa tilanteessa, että samalla linjataan suhtautumista ja menettelytapoja vastaaviin vasta-aloitteisiin sitten tulevaisuudessa.

20.45 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun kysymys on avioliitosta ja nyt tästä kansalaisaloitteesta, joka tähtää sukupuolineutraalin avioliittolain — joka ei ole vielä astunut voimaan — kumoamiseen, tämä kysymys, jos mikä, on arvokysymys. Tämä näkyy myös nyt käydyssä keskustelussa. Yhteiskuntamme arvot ovat muuttuneet, ja yhteiskuntamme on moniarvoistunut. Mutta minusta tämä ei tarkoita kuitenkaan sitä, että meidän tulisi murentaa aivan keskeistä yhteiskunnan instituutiota, avioliittoa.

Moni ajattelee varmasti siten, näiden käytettyjen puheenvuorojenkin perusteella, että tämä kansalaisaloite olisi turha, kun tämä asiahan on jo ratkaistu, kun aikoinaan eduskunta käsittelee tätä sukupuolineutraalia avioliittolakia. Minusta tämä kansalaisaloite ei ole missään tapauksessa turha. Yli 100 000 allekirjoitustakin kertoo sen, kuinka tärkeästä asiasta monelle kansalaiselle on kysymys. Ja kun tätä sukupuolineutraalia avioliittolakia ei ole vielä täytäntöön pantu, niin tämä kansalaisaloite ja sen käsittely on juuri oikea-aikaista. Minusta onkin tärkeää, että eduskunta käsittelee asianmukaisesti äänestyskseen hyvissä ajoin ennen sitä ajankohtaa, kun aiotaan tuo avioliittolakimuutos saattaa voimaan, tämän kansalaisaloitteen, niin että voidaan äänestää ja katsoa, mikä on tämän eduskunnan tahto lopullisesti, laitetaanko sitä lakia voimaan vai ei.

Arvoisa puhemies! Monelle suomalaiselle avioliitto on äärimmäisen tärkeä ja arvokas nimenomaan miehen ja naisen välisenä liittona. Minusta todellista suvaitsevaisuutta olisi se, että arvostettaisiin myös niiden henkilöiden syvimpiä arvoja ja tunteita siten, että järjestettäisiin samaa sukupuolta olevien parisuhteen oikeudet muulla tavalla. Tähän olisi kaikki mahdollisuudet, jos vain haluttaisiin. Minulle tämä kysymys ei ole tasa-arvokysymys eikä tämä ole ihmisoikeuskysymys, tämä on arvokysymys.

Minusta, kun kaikilla lapsilla joka tapauksessa on olemassa äiti ja isä, olisi tärkeää, että me lähtökohdaksi ottaisimme lapsen edun ja mahdollisuuden äitiin ja isään — me tiedämme, että aina tämä ei ole mahdollista, mutta että yhteiskunnassa asettaisimme tämän kuitenkin ihanteeksi. Ja minusta on suuri vahinko, että tämän edellisen kansalaisaloitteen käsittelyssä, jossa sukupuolineutraalia avioliittolakia lähdettiin ajamaan, ei tehty tätä lapsivaikutusten arviointia perusteellisesti.

Arvoisa puhemies! Haluan lopettaa tämän puheeni siihen, että siksi tai siitä huolimatta, että niin moni ajattelee toisin, kuuntelen omantuntoni ääntä. Olen perinteisen avioliiton kannalla ja tulen äänestämään tämän kansalaisaloitteen puolesta. Minulle avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto.

20.48 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Muutamia täällä käytettyjä puheenvuoroja haluaisin kommentoida ihan täältä paikalta käsin.

Saara-Sofia Sirén sinällään käytti, vaikka olemme tästä asiasta eri mieltä, hyvän puheenvuoron, kun hän totesi, että tällä kansalaisaloitteella on oikeus tulla kohdelluksi aivan samalla tavalla kuin kaikilla muillakin kansalaisaloitteilla. Toivoisinkin, että nimenomaan

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

tällainen henki täällä eduskunnassa olisi, että vaikka saatamme olla hyvinkin eri mieltä kansalaisaloitteitten sisällöstä, niin kuitenkin niillä on oikeus tulla käsitellyksi täällä meidän lainsäädäntöjärjestyksemme mukaisesti.

No, sitten hänen viittaukseensa siitä, kuinka moni valtio tänä päivänä on hyväksynyt tämän samaa sukupuolta olevien avioliiton ja hän piti tätä 7 valtiosta 20 valtioon nousua näitten vuosien aikana merkittävänä: Ehkä on hyvä muistaa, että maailmassa Suomi on hyväksynyt 195 valtion itsenäisyyden. Eli Suomi kun siirtyy näitten 20 maan joukkoon — jos siirtyy, mikäli tätä kansalaisaloitetta ei saada täällä eduskunnassa läpi — niin kyllä me olemme todellakin vähemmistömaitten joukossa maailmassa. Maailman valtavirta on tällä hetkellä se, että joko on avioliittolaki pelkästään miehen ja naisen välinen tai sitten, niin kuin monissa Euroopan maissa ja meillä Suomessa tälläkin hetkellä, on nämä rinnakkaiset lait, avioliittolaki ja sitten parisuhdelaki.

Sitten myöskin todettiin tässä keskustelussa, kuinka perusteellisesti eduskunta viime kaudella on tehnyt tätä työtä, ja moni on huomauttanut, että nämä lapsivaikutusten arvioinnit ovat jääneet tekemättä. Kyllähän tuo lainsäädäntöprosessi, mikä silloin käytiin, oli melkoista hutilointia. Eli todellakin suuressa valiokunnassa tehtiin pykälävastalauseitten pohjalta sitä lainsäädäntötekstiä, joka tuotiin tänne saliin äänestettäväksi, ja sieltä kaikki nämä normaalit ministeriön huolelliset valmistelut, mihin liittyvät yleis- ja yksityiskohtaiset perustelut ja vaikutusarvioinnit, jäivät tekemättä.

20.51 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama asia. Kun täällä nyt on voimakkaasti kritisoitu sitä, että olemme pohtineet, mihin tämä laki tasa-arvoisesta avioliitosta johtaa, ja sanottu, ettei se mihinkään johda, että täällä pelotellaan ihmisiä, niin voin nyt todeta, että esimerkiksi Opetushallitus on ottanut aika voimakkaan etunojan asioiden eteenpäinviemisessä ja julkaissut oppaan kaikille kouluille, "Tasa-arvo on taitolaji". Tämän oppaan keskeisimpiä viestejä on juuri tämä sukupuolien häivyttäminen. Se sanotaan suoraan sen esittelyosassa ja sillä pyritään siihen, että sukupuolisuus ei enää olisi mies ja nainen.

Kun tein tästä oppaasta oikeuskanslerille kantelun vain siitä näkökulmasta, että Suomen laki toistaiseksi tuntee vain kaksi sukupuolta — muun muassa laki tasa-arvosta on laki tasa-arvosta miehen ja naisen välillä — niin sain Yleisradion toimituksen virheellisen uutisoinnin takia valtaisan solvausvyöryn sähköpostiini. Tämä kuvaa tätä jännitettä, joka tällä hetkellä yhteiskunnassa on, tätä arvojen murrosta, että jos lainsäätäjänä rohkenee edes kysyä jotakin asiaa, joka perustuu nykyiseen lakiin, niin saa jo jonkinlaisen kyseenalaisen leiman itseensä. Tämä episodi, jonka Yleisradio käynnisti, johti lopulta siihen, että sain sähköpostiini sen luokan vihapostia, että se päätyi suojelupoliisin pöydälle. Ei tämä, mitä me täällä nyt puhumme ja sanomme, että mikä se kehitys voisi tulevaisuudessa olla, tarkoita sitä, että me olemme jotenkin pahansuopaisia. (Puhemies koputtaa) Me vain nostamme esille näitä asioita, jotka jo nyt ovat osittain tapahtumassa. Ja en ole tasa-arvoa vastaan.

20.53 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Laukkanen puheen jatkoksi haluaisin myös sanoa, että kun täällä moneen kertaan sanottiin, että mitä se vaikuttaa avioliitossa olevien parisuhteisiin tai avioliittoon, jos tämä sukupuolineutraali avioliittolaki tulee voimaan, niin jo se, että se alun alkaen on hyväksytty täällä, on kyllä tarkoittanut sitä, että suvaitsevaisuus on kyllä kääntynyt suvaitsemattomuudeksi ja nimenomaan niin, että vaikka kuinka lempeästi yrittäisi puolustaa ja olla perinteisen avioliiton, miehen ja naisen väli-

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

sen avioliiton, kannalla, esittipä sen kuinka lempeästi tahansa, niin sellaista solvausta, suvaitsemattomuutta ja kritiikkiä, mitä tämän asian ympärillä me perinteisen avioliiton kannattajat olemme saaneet, en ainakaan minä ole 50 vuoteen Suomenmaassa aiemmin kokenut. Eli sanan- ja uskonnonvapaus on kyllä jo nyt rajoittunut ja rajoittumassa hyvin huolestuttavalla tavalla. Ja jos me ajattelemme, että länsimaisen demokratian, eteenpäin menevän demokratian, yksi perusjalkoja on arvostus ja kunnioitus toinen toistansa kohtaan siten, että voimme olla eri mieltä, voimme kannattaa eri asioita, mutta kuitenkin säilyttää arvostuksen ja kunnioituksen toinen toistamme kohtaan, niin minä näen kyllä, että se kehitys, mikä viimeisten vuosien aikana Suomessa on myös tämän avioliittokeskustelun ympärillä ollut, on kyllä osoittanut hälyttäviä merkkejä.

Maaailma on nopeasti muuttumassa, ja sen muutoksen mukana on helppo olla, mutta niin kuin aiemmin sanoin, minusta olisi tärkeää pysähtyä miettimään, mitkä ovat niitä asioita, mitä on hyvä ja arvokasta säilyttää tässä yhteiskunnassa. Toivon, että tämä kansalaisaloite saa arvokkaan kohtelun, ja toivon, että miehen ja naisen välistä avioliittoa jatkossakin kunnioitetaan ja se säilytetään tässä maassa.

20.55 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! En halua erityisesti jatkaa istuntoa, mutta vielä ottaisin esille tämän uskonnonvapauskysymyksen, koska tämä oli niin voimakas argumentti silloin, kun tätä sukupuolineutraalia avioliittoa kansalaisaloitteen perusteella oltiin viemässä eteenpäin. Perustuslakivaliokunta silloin totesi mietinnössään, että tällä ei tulla puuttumaan uskonnollisten yhteisöjen oppeihin ja tulkintoihin koskien esimerkiksi avioliiton siunaamista tai vihkimistä. Ja siinä mielessä tuntuu hirveän kummalliselta, että nyt kuitenkin, kun tämä lainsäädäntöprosessi on vielä kesken, on jo esitetty selkeästi kantoja, joissa tätä kirkkokuntien sisäistä itsenäisyyttä tämän asian päätöksessä ollaan haastamassa ja vedotaan nimenomaan sitten tähän maalliseen lakiin, että sillä pohjalla tätä asiaa nyt sitten lähdetään rikkomaan siellä omassa kirkkokunnassa tai uskonnollisessa yhdyskunnassa. Tämä osoittaa sen, miten sitä yhteiskunnan lainsäädännön muuttumista tosiasiallisesti käytetään painostamaan näitten yhdyskuntien omaa avioliittokäsitystä. Täytyy muistaa, että kristillisessä traditiossa, ja myöskin muissa uskonnollisissa yhdyskunnissa, avioliittoon vihkiminen on osa uskonnon harjoittamista. Siihen liittyy esimerkiksi tietyt rukoukset ja vastaavat — se ei ole joku tällainen juridinen toimenpide silloin, kun se suoritetaan siellä uskonnollisessa yhdyskunnassa. Siksi uskonnolliset yhdyskunnat ovat muuten hakeneet ylipäättänsä vihkimisoikeutta, koska se ei ole pelkästään sitä juridiikan toteuttamista vaan ennen kaikkea se on uskonnollinen toimitus. Sen takia on tosi tärkeää, että tämä täydellinen opillinen vapaus säilyy sen suhteen, että mitä katsotaan avioliitoksi ja mitä halutaan olla omissa seremonioissa siunaamassa. Ja jollakin tavalla toivoisi, että kun me niin kovasti näistä perusoikeuksista tässä salissa puhumme, (Puhemies koputtaa) niin me kunnioittaisimme sitä perusoikeutta, uskonnonvapautta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän puhujaa siirtymään puhujapönttöön, mikäli aiotte jatkaa.

20.57 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä täsmentää, kun viittasin tähän kanteluuni oikeuskanslerille, ja lainaan täältä suoraan: "Opas ilmoittaa perusopetuksen tasa-arvotyön keskeisimmäksi pyrkimykseksi sukupuolittuneisuuden purkamisen." Minusta tämä on aika painavaa tekstiä.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

Vielä yksi asia, johon kiinnitän huomiota: kirkon asema. Nyt tällä hetkellä kirkkolaki on tietysti Suomen laille alisteinen. Jos nyt käy niin, että jotkut papit vihkivät samaa sukupuolta olevia, niin tuosta vihkimisestä tulee laillinen, vaikka kirkko itse olisi sanonut, että heillä ei ole vihkikaavaa tai tätä ei saa kirkossa tehdä. Jos nyt sitten joku haastaisi tällaisen papin oikeuteen, niin aivan tässä viikolla eräs siviilioikeuden professori totesi, että aivan varmasti tulee häviämään sen ja tämä vihkiminen jää voimaan. Tässä on nyt se problematiikka. Eli nyt pitäisi sitten, jos tämä tasa-arvoinen avioliittolaki tulee voimaan, pitää huoli siitä, säädellä lailla, että kirkolle tulee se oikeus, että jos he itse säätävät, että homoparia ei saa vihkiä, niin se on silloin myös laki kirkon sisällä, jota muu lainsäädäntö noudattaa, niin kuin Norjassa tehtiin. Tällainen laki ehdottomasti pitäisi tehdä.

20.59 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti haluan vielä lisätä sen, että Norjassa ja Isossa-Britanniassa tätä asiaa ennakointiin ja huomioitiin tämä tärkeä seikka uskonnonvapauden säilymisestä, vaikka maallinen laki muuttui. Siinä mielessä vetoan pääministeripuolueeseen erityisesti, että jos todellakin näyttää siltä, että tämä samaa sukupuolta olevien avioliittolaki olisi menossa läpi emmekä pysty sitä tällä kansalaisaloitteella muuttamaan, niin on äärimmäisen tärkeää, että yhteiskunta suojaa tällaista keskeistä perusoikeutta kuin uskonnonvapaus. Siinä mielessä sitten, kun näitä liitännäislakeja on vielä vaikka kuinka paljon tekemättä, muun muassa sosiaalipuolen lainsäädäntö on aivan avaamatta siltä osin, minun mielestäni olisi hyvä katsoa, miten muissa maissa on pystytty näitä perusoikeuksia huomioimaan, miten muissa maissa on tässä asiassa edetty. Norja ja Iso-Britannia ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten siellä on nähty tämä uskonnonvapaus niin keskeisenä ja tärkeänä perusoikeutena, että sitä on haluttu vahvistaa erillisellä lainsäädäntölisäyksellä siitä, että ei voida vaikuttaa näitten kirkkokuntien sisäiseen päätöksentekoon, ja vielä niin, että se on kirjattu sinne lakiin ihan erityisesti. Eli Norjassa viitattiin siihen, että jos ei ole liturgiaa sitä varten, niin silloin ei pysty tekemään vihkimistä eli silloin jää kirkkokunnan sisäiseksi päätökseksi. Ja Isossa-Britanniassahan erityisesti kirjattiin, että sillä ei pystytäkään vaikuttamaan Englannin ja Walesin kirkkojen asemaan tässä asiassa, vaan he saavat nämä asiat itsenäisesti päättää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

18. Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 2015

Kertomus K 6/2016 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 9.9.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 80/2016 vp

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 9.9.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola